

กษัตริย์

กรมมหาดไทย

กนกนศร

พระนิพนธ์

กรมหมื่นนพิตยาสงคราม

สำนักพิมพ์ ตลิ่งวิทยา

เลขที่ ๗๒๔ วังบูรพา พระนคร โทร. ๒๔๕๔๖

KLANG VIDHAYA PUBLISHING HOUSE

724 WANG-BURAPA BANGKOK, THAILAND

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๖๕

พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๐๓

สารบาญ

คำนำ		หน้า	๑	
เรื่องกนกนกร	ภาค ๑	บท	หน้า	๓
	ภาค ๒	บท	หน้า	๒๘
	ภาค ๓	บท	หน้า	๑๘๔
ภาคอธิบาย		หน้า	๑๘๕	
ปะทานุกรมสังเขป		หน้า	๒๐๐	

คำนำ

นิทานนมเกาเดิมในหนังสือสี่สัปดาห์ชื่อ กถาสรีตสาคร ซึ่งเป็น
สมุดรวบรวมนิทานไว้เป็นอันมาก กถาสรีตสาครนั้นพราหมณ์ชื่อโสมเทว
ได้แต่งระหว่าง พ.ศ. ๑๖๐๖ กับ พ.ศ. ๑๖๒๔ สำหรับเป็นเครื่องสำราญ
ของนางพระยาทรงนามสุรยวดี มเหสีของพระมหากษัตริ์ทรงนามอนันต
เจ้าแผ่นดินแคว้นกัมมร์ แต่โสมเทวกล่าวว่่านิทานในกถาสรีตสาครนี้
ได้มาจากสมุดอีกเล่มหนึ่งเรียกพหูหัตถกา ซึ่งเป็นหนังสือเก่าขึ้นไป
อีกหลายร้อยปี ส่วนพหูหัตถกานี้เองก็คิดเอาเนื้อเรื่องนิทานมาจาก
หนังสือเก่าขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง จนไม่มีใครทราบว่่าเก่าเพียงไรแน่

นิทานมาจากหนังสือเก่าเช่นนั้น วิถีผูกเรื่องย่อมจะผิดกับวิถีของ
เราในสมัยนี้ แล่นิทานในสมุดที่ออกชอมานั้น พราหมณ์เป็นผู้แต่ง
ตัวเฟื่องฟูในเรื่องนิทานจึงมีชาติเป็นพราหมณ์อยู่บ่อย ๆ เช่นในเรื่องนี้
ซึ่งในกถาสรีตสาครเรียกเรื่อง “เมืองทอง” นนกกัมพราหมณ์เป็นนายโรง
เอก ได้ลูกสาวท้าวพระยาเป็นภริยาร่ำไป การยกย่องตระกูลพราหมณ์ถึง
เช่นนั้น เราท่านที่ไม่ได้อยู่ในศาสนาพราหมณ์ย่อมเห็นรุ่มร่าม เพราะ
นายโรงเอกในเรื่องชนิดนี้ต้องเป็นกษัตริ์จึงจะงดงามตามความเห็นของเรา
ถ้าท่านได้อ่านเรื่อง “เมืองทอง” ในกถาสรีตสาครท่านคงจะเห็น
ว่่า จะเอาเรื่องมาแต่งเป็นกลอนไทย ควรต้องแก้รูปเรื่องไปจนแทบ
จะจำไม่ได้ เรื่องกนกนกรณกเรื่องเมืองทอง แต่วางโครงเสียใหม่
ตามรูปที่ผู้แต่งเห็นว่าดคน

เมื่อตอนกลางปี พ.ศ. ๒๔๕๘ ข้าพเจ้าได้แต่งพระนลคำฉันท์เสร็จแล้ว เวลาว่างก็จะลองแต่งกาพย์กลอนอย่างอันดูบ้าง นึกว่าเมื่อได้แต่งฉันทยัคยาวแล้ว จะแต่งอะไรอื่นเห็นจะง่ายแสนง่าย แต่เมื่อได้ลองแต่งอะไรก็ชักจะวนไปเป็นฉันทที่รำไป กาพย์กลอนอันกลับจะยากกว่าฉันทที่ไปทั้งนั้น อันที่จริงเราท่านย่อมเห็นกันว่าการแต่งฉันทที่ถูกครุสหูอย่างบริสุทธิ์นั้น ยากกว่าแต่งกาพย์กลอนชนิดอื่น ๆ ทั้งหมด แต่ถ้าท่านลองแต่งฉันทที่ดุสัถ์ ๓,๐๐๐ บทจน “เฟื่อง” แล้ว ท่านคงจะเห็นว่าแม่แต่กลอน ๘ ซึ่งถูกหมิ่นว่าง่ายจนถึงได้ชื่อว่ากลอนตลาดนั้น ก็แต่งไม่ได้คล่องเหมือนฉันทที่ เมื่อลองจับแต่งดูบ้างก็ถูกกักไม่ใคร่พอใจจน ดูเหมือนเรายังไม่ทันรู้ตัวมันก็กลายเป็นฉันทที่ไปเสียแล้ว วันหนึ่งข้าพเจ้ามีธุระจะต้องการโคลงสักบทหนึ่ง จึงจับแต่งเป็นโคลงสุภาพ อันเป็นกาพย์กลอนชนิดซึ่งข้าพเจ้าเลิกแต่งมานานเพราะทนงว่าแต่งได้ดีพอใจแล้ว ในวันนั้นกลับนึกจะจับแต่งโคลงสุภาพ จึงขมต้นได้ ๒ บาทแล้วซึ่งก้อยู่ อีกประเดี๋ยวเดียวโคลงที่แต่งแล้ว ๒ บาท แลที่ยังไม่ได้แต่งอีก ๒ บาทนั้นกลายเป็นฉันทที่สัททุสไปถึง ๔ บท โคลง ๔ บาทกับฉันทที่สัททุส ๔ บทนั้นผิดกันมาก แต่ก็เป็นไปได้ ข้าพเจ้าเคยเป็นเช่นนี้อยู่พักหนึ่ง จนนึกวิตกว่าจะแต่งอะไรนอกจากฉันทที่ไม่ได้ต่อไปอีกกรรมัง การเป็นดังนี้ทำให้มีมานะคิดว่าจะขมแต่งกลอนให้จนได้ จึงจับหนังสือกถาสริตสาครคำแปลเป็นอังกฤษขนอ่านหาเนื้อเรื่อง พบเรื่องเมืองทองเห็นเข้าท้วงท้วงว่าจะใช้ได้ แต่มีลักษณะรุ่มร่ามที่ควรคัดแปลง

หลายอย่าง จึงจับเอาเรื่องมา “วาด” ดุใหม่พอเป็นเค้า ยังไม่ทันจะจับ
 แต่งเป็นกลอนก็พอได้หนังสือมาใหม่อีกชุดหนึ่ง จึงต้องจับอ่านดู
 ดูเหมือนแทบจะเรื่องแรก ก็พบเรื่องเมืองทองแปลงรูปไว้เสร็จ อย่างที่
 เราคิดเลวาคงไว้ แต่บรรยายไว้เกลี้ยงเกลากว่าโครงของเราซึ่งยังมีที่
 บรรยายนั้นเป็นอันมาก หนังสือนี้เป็นภาษาอังกฤษกล่าวว่าเป็นมาจาก
 สมุดสัสมกฤตชอ ตริวิกรมมาโรคาสุระ อันเป็นหนังสือซึ่งข้าพเจ้าไม่เคย
 ได้ยินชื่อนั้นเลย

เมื่อมาสืบเหมาะเข้าเช่นนั้นก็เห็นว่าโชคดี เป็นอันลงมือแต่งกลอนได้
 แต่เรื่องกนกนครนี้มีใจเอามาจาก ตริวิกรมมาโรคาสุระ อย่างเดียว ต้อง
 กล่าวว่าเป็นประกอบขึ้นด้วย (๑) เรื่องเมืองทอง (๒) ตริวิกรมมาโรคาสุระ
 (๓) น.ม.ส. ทั้งสามนี้รวมกัน ถ้าถามว่าส่วนไหนมากส่วนไหนน้อย
 ก็อยากจะตอบอย่างตำราว่าที่ (๑) กับที่ (๒) เสมอกัน ที่ (๓)
 เท่าที่หลาย

ผู้อ่านพึงรำลึกว่า นิทานนี้เนื้อเรื่องเดิมเป็นเรื่องแขกฮินดู ผู้แต่ง
 เป็นไทยแต่งกลอนไทยให้ไทยอ่าน แต่เป็นผู้รู้ภาษาอังกฤษ นักในภาษา
 นั้นได้ เหตุอันความคิด ความเปรียบ หรือเชิงความและสำนวนที่
 กล่าวก็ดี อาจเป็นไทย ๆ แขก ๆ ฝรั่งเศส ๆ ประปนกันหลายขนาน ข้อสำคัญ
 อยู่ที่ว่า ถ้าท่านเห็นว่าได้ปรุงเข้ากันกลมกล่อมดีแล้วก็ใช่ว่า

หนังสือผู้แต่งเป็นผู้ร้องเพลงไม่เป็น และรำละครไม่เป็น จึงมิได้
 เอาการร้องและการรำมาค้ำลงในเวลาที่แต่งนั้นเลย ตั้งใจจะเล่านิทานเป็น

กลอน ๖ ซึ่งเพียรจะให้ไพเราะเท่านั้น วันหนึ่งมีผู้ถามข้าพเจ้าว่า เรื่อง
 กนกนกรของข้าพเจ้านั้นจะขอเอาไปเล่นละครได้หรือไม่ ข้าพเจ้าตอบว่า
 ไม่ได้เป็นอันขาด เพราะผู้แต่งไม่เคยเอาการเล่นละครมาคำนึงเลย ท่านผู้
 นั้นตอบว่า ไม่เป็นไรดอก ถ้าเนื้อเรื่องใช้ได้แล้วขอเอาไปแก้ไขสักสอง
 สามวันก็ใช้ได้ ข้าพเจ้าร้องขอทันทีว่าอย่าให้มึนใจคร่ำเช่นนั้นเป็นอัน
 ขาด เพราะกลอนของข้าพเจ้า ถ้าท่านแก้ไขถึงหากจะดชน ก็จะผิด
 ลำนวนเจ้าของไป ถ้าท่านอยากจะทำละครก็จงหาเรื่องท่อนเกิด ข้าพเจ้า
 นำเอาความข้อนมาเล่าเพื่อจะกล่าวคำร้องขอนั้นซ้ำไว้ในท่อนอีกครั้งหนึ่ง

กลอนนั้นเคยถูกทักท้วงในเวลาที่ยังเป็นร่างว่าง ก็เมื่อมิได้ตั้งใจจะ
 แต่งเป็นบทละคร เหตุใดจึงมี “เมื่อนั้น” “บัดนั้น” อย่างที่ใช้ใน
 บทละคร แลยังมีลักษณะแปลก ๆ อีกหลายทางที่ไม่เคยมีเขียงอย่างใน
 หนังสือเก่า คำที่ว่านกกงถูก แต่ผู้แต่งชอบอย่างนั้นจึงมิได้แก้ไขข้อที่
 เป็นตำหนิ

หนังสือนี้ได้เริ่มแต่งในตอนกลางปี พ.ศ. ๒๔๕๘ พังจบเมื่อเดือน
 พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ นี้เอง ที่ใช้เวลาเกือบ ๗ ปีนี้ เพราะได้แต่ง
 บางตอนแล้วทิ้งทอดไปตั้ง ๒ ปีจึงจับแต่งต่อก็มี พอกล่าวเป็นเลาๆ ได้ว่า
 ตั้งแต่ตอนต้นมาเพียงที่กล่าวถึงนางแก้หยิ่ง ได้แต่งๆ อยู่ประมาณ ๖
 ปีครึ่ง ตอนนั้นมาจนจบได้แต่งเสร็จในราว ๓ เดือนเท่านั้น

อนึ่งคำกลอนนี้ได้ตั้งใจแต่งอย่างพิถีพิถัน ผู้ชำนาญกลอนอาจ
สังเกตได้ว่าผู้แต่งได้ตั้งข้อบังคับตัวเองหลายอย่าง เมื่อทำดังนั้นก็เสีย
เปรียบทำให้แต่งยาก จึงจำเป็นต้องใช้ศัพท์มากขึ้นแต่แปลกกับศัพท์ที่
ใช้ตามธรรมดาในกลอน อย่างเดียวกับผู้แต่งฉันที่ต้องถูกบังคับคำหนัก
คำเบาตามคณะ จึงต้องใช้ศัพท์สูง ๆ จนคนสามัญอ่านไม่ใคร่รู้เรื่อง
กลอนกนกนครก็กระเดียดจะเป็นอย่างนี้ ถึงจะยังหย่อนกว่าฉันที่อยู่มาก
ก็ไม่หวังว่าผู้อ่านทุกชั้นจะเข้าใจชมซาบได้ นี่เป็นข้อบกพร่องซึ่งผู้แต่ง
พยายามจะให้ลดน้อยลงไปโดยที่เขยิบชี้แจงคำแลความที่ควรชี้แจงไว้ใน
ภาคอธิบาย ซึ่งมีไว้ข้างท้ายสมุดนี้

พิบูลย์สงคราม

วันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๕

คำชี้แจง

บันทึกตัวอักษรเลขตัวเลขหมายไว้ข้างๆ เช่น “อ ๑” นั้น
 หมายความว่าบันทึกนั้นมามีคำชี้แจงในภาคอธิบาย เช่น “อ ๑” คือ
 อธิบายหมายเลข ๑ เป็นต้น

นิทานเรื่องกนกนคร

ภาค ๑

บนฟ้า

๐ มาจะกล่าวบทไป
กระเดื่องเลื่องชอภาษา
ยิ่งใหญ่ในสกลคนธรรพ์
อาภรณ์อาภาอ่าองค์

๐ เชอพร้าทำพรตกฎกล้า
แรงเรียวเชียวฉานนานนั้ก
แจ่มใจในพรตปลตบาป
ร้อยฉนำสำรวมโยคะ

๐ เมื่อนั้น
เอยมอาสา ไกลาศกร
แลเพ่งเล็งพิศพิศทศ
สายเนตรทัศนารารก
บ่มตบะบำเพ็ญเห็นชัด
โดยแบบดาบสพรตพร้อม
มเหศวรหวนทรงสงสาร
หมายเอออูปลั้ภัก์ค่าคุณ

ถึง พญากรมลุมทรฤทธกลา
เลอศกดรภษาสตัยทรง
ผ่องพรรณพิงพิศพิศวง
เพราพร้งขงทรงลักษณ์ ๑

บุชา พระศุลมศกต
เพ่งพิศดรภักตศวะ
กำหราบโทโสโมหะ
แรงตบะบ่มรักภักดี ๑

พระวิศเวศวรเรองสร ๐ ๐

เอมอทธทฤษฏทรภ
ปรากฏทุกแหล่งแจ้งจบ
แลพบกรมลุมตริจิตต์น้อม
บันทตธรรมบถอดพอม
หวานล่อมนำใจในบุญ
ชมฉานเชิดเนองเครื่องหนุน
คำจุนจินตนาอาร

- 10 ที่ส
- 1. ที่ส ๓๓ ๔ ที่ส ๕
- 2. ที่ส ๖ ๔ ที่ส ๗
- 3. ที่ส ๘ ๓ ที่ส ๙

บท: ๑๓

๑๓๓๓ ๑๓๓๓

อิตก = ท่องไม่
จักร = ยี่สิบห้า

บทประพันธ์ของ...
พระวิศเวศวรเรองสร ๐ ๐

เอมอทธทฤษฏทรภ

กนกนคว

๑

จึงเสด็จจากหล้าผาขาว
เฝ้ามองค้ทรงรูปโยคี

ม.ท.ที่ ๑๖๖

ตั้งดาวดเด่นเพ็ญศรี

ม.ท.ที่ ๑๖๖

ศศเสียบเผาเพราพราย ๗ ๑๒

พระอิสวตรรัสแก่พญาคนธรรพ์ว่า

๑ อ้าพญากมลมิตรจิตต์แผ้ว
ไพบูลย์คุณธรรมกำจาย
กอบกรรมทำกิจพิธ
จักให้พรเจ้าเรามา
อยากได้เอย่างใดให้ขอ
ศักตีสทศฤทศลารารวย

คือแก้วก่องเกิดเจ็ดฉาย
ชนหลายรู้เพื่องเลื่องฟ้า
ภักดีต่อเราเจ้าหล้า
ปราถนาฉันไหนใครอวย
อย่าท้อใจสเทินเงินขวย
อ้านวยไม่ห้ามตามใจ ๗

พญาคนธรรพ์ทูลตอบว่า

๑ ๓ ๑ อ้าพระธำรงคงคา
ข้าบำเพ็ญบุญคุณมัย
ไซ้เลิศเหตุใครได้ตาก
ขอคุณกรุณาปรานี
ให้นั่งตงจิตต์คิดรัก
เท่านั้นมีความสุขปลุกใจ

*หรือชื่อของพระธำรงคงคา
แสดงถึงความ
เมตตาต่อ
นางมมัย*

พระคุณกรุณาหาไหน
โดยใจจงรักภักดี
เอิบอาบอิทธิกัลกว่าก
ข้าทาสาบาทฐลสืบไป
อยู่หน้าสามภักดีใกล้ ๗
แสนหม่นอนไม่หมายคด ๗

พระอิสวตรรัสว่า

๑ ๔ อ้าพญาคนธรรพ์บรรเจิด
เหมาะหมดพจมานปานมน
เรามาจาว่าไว้
จักขอเร่งขอขอรัก

มันที่มานใด

เขาวน้เซ็ดชเชติมเพิ่มผล
จักถกถเกียรตไกรใหญ่นัก
ว่าให้พรเธอเลอศักดี
ขอจักจวบนัยใจจง ๗

พญาคณธรรพทัตว่า

๑๕ ๐ ข้าแต่พระศศิเสขร ^{นางสีดา}

อาทรอุปถัมภ์กล้าผอง

๑๖ พระหทัยไฝ่มิ่งทรงปอง

โดยคลองการุญบุญมัย

ประโยชน์โปรดใหญ่ให้ข้า

ผู้เฝ้าบทศรอดีศัย

ขอนาง ^{นางสีดา} พางจันทร์ขวัญใจ

งามใสเนตรสองส่องฟ้า

๑๗ เหมือนสี ^{สีดา} พระศอทรงศักดิ์

เหมือนจันทร์อนันตเกศา

ได้แนบงคราญกานดา

ภริยาเขว้ชวนครครอง

ยามพิศเนตรนาง ^{นางสีดา} พางเห็น

สมภพเป็นเจ้าของ ^{นางสีดา} ๑๘

จักรนอามณต์สมปอง

เพมภักดรกลออง ^{นางสีดา} บทมาลย์ ๑

๐ เมื่อนั้น

พระศุขยืนค้ำราชาน

เห็นเรื่องเบองนำชานาน

ทราบการณ้แน่นักจกมี

ตรัสว่า ^{นางสีดา} อาเจ้าแม่มนท

ซึ่งสรรภริยาอาศร

แสงเนตรสนันตรูจ

รังสเลห์ ^{นางสีดา} แสงศศธร ๑๙

ส่อเชิญเปนภักใหญ่หลาย

ย่อมร้ายยังฤททพิษศร

เร่รวังตั้งตัวกลัวร้อน

สังหรณ้เห็นเหตุเภทภัย

จงสมจิตต์หวังดังมาด

ไปคลาดบรรหารชานไข

ตรัสเสร็จเสด็จกลับฉับไว

วิ่งไปจากหน้า คณธรรพ ๑

๑ เมื่อนั้น

บังคมก้มกราบกราบพลัน
อันความเห็นดเห็นอຍเมื่อยล้า
เหตุเพราะทรมานนานปี
เดชะพระอิศวรทรงยศ
เรื่องรองพ้องพักตร์เพียงอินทร์

๑ คืบสู่นิวาศน์วิจิตร

คิดโฉมชายาตาวิญญ์

๑๑ ^{ดว} คร่ำใครได้เคลือบเมี่ยมิ่ง

ป่วนใจไฟขวัญกัณฑา

๑ หยุดนั่งยังนอนห่อนได้

ออกห่างปรางคำอำพน

๑ เห็นนางนวลศรีมีโฉม

๑๑ ^{ศรี} เนาเรอเห็นสร้อยสัป^{ศรี} ทมิ

พายเงินงามเงาเพราพราย

เรอนอຍดอຍนำขำคม

งามนำงำนำงำกลางชล

สะรอชนงรามงำจเอ

พิศรูปพเลินตกษณ์ศกคศร

นวลนงองกลอองยองไย

กมลมิตรปรีเปรมหมหรรษ

คนจากพนารัญ์ทันที

หนำตาชคชวมวศร

ในที่มวหมนมลทิน

เคลอนคลายหายปลดหมคสิน

อนสันไปเปรียบเทยบทัน ๑

ใศภิตพรายสแงสแรงสรร

ศรจันทรคอศรนิยนา

นงนงหีมหรรษพนหา

นกหนำนวลไยไครยล ๑

วนไปเวเยนมาสับสน

เดิรคันสุวนมาลี ๑

ดังใศมลองหลำราศี

^{เรอ} ตรณจันทรนวลชวนชม ๑ ๑๒

นวลฉายขดดำมงำมสม

บำวณมชูลอมหอมเรอ

งำมกุมทอตบลนหลอ

งำมเรอดอยนำอำไพ

งำมฉวคอชวำนำไครี ๑ ๑๓

รูปไถมแลตมอมพรอมเพรา

๑๑๔ คืดเจ้าคือจันทร์ครรพิต
เสมอเสมอนเดือนเด่นเพ็ญเพราะ

๑ เถิงโฉมโฉมนางห่างนุช
ใคร่เกล้ากลังขวัญบรรจง
นางเหลือบนัยนามาแล
สบเนตรนางยมพรมพักตร์

๑๑๖ พิศเนตรนวลนางกลางสินธุ์
แสงศอแสงโสมศศธร

๑ โฉมเฉลา
ได้น้องแนบกายหมายออม
เนตรนางอย่างนมนใจ
เชิญเจ้าจากสระสระเรือ
วันนพเฝ้าพระศิวะ

๑๑๗ สอนิลปิ่นจันทร์พรรณีไร
เจ้าจงมีใจใสสุข
ผิวน้องผ่องดำถายอง
อุ้นแนบแอบเนอเหนือหมอน
บรรเทิงเริงรมย์ชมพักตร์
อกข้อขอถามนามนาง
อย่าอดจิตตเออนเบอนอาย

งอนจรีตงามแจ่มแซมมเฉลา
นำพเน้าพนอนน้อมอมองค์ ๗

ไกลสุดกลางสระระหง
เออมหอนถงองค่นงลักษณ์ ๑๑๕
ค้อเขส่องสว่างดวงจักขุ
ยั้วรภัยิ่งเร่งใจร้อน
คือนิลสีศอมหิสร

ในเนตรบ้งอรรวมพร้อม ๗

รูปเข้าใจชวนหวานหอม
จักถนอมใจสนิทชิดเชอ
พระศุโลวให้แก่เฝ้า
นมนเนอแน่นน่อยกลอยใจ
ได้ชมเดชะอดิศย

จำได้ในเนตรนางน้อ
ปราศทุกข์ปลดทงสังหมอง
หวังครองเวณเคถาเมารัก
บัจฉรณ้แทนคำจำหลัก
พิษรักพร่อนห่อนคลาย
สำอางเอี่ยมองค์ทรงฉาย
เคอังกายขุ่นข้องหมองใจ ๗

สิขรนต์ ใน 1. เมื่อก่อนของท้าวตรีภพที่ 4 ที่ ๗ เรียก ลุตมนาราช
2. เมื่อก่อนของพระเจ้าอินทร์ เรียก ลุตตวรม์ (เมื่อก่อนมาราช, แทนที่พระที่มโหรีพระเจ้าอินทร์)
3. ยามะ
4. ดงต พระโพธิสัตว์อยู่
5. ฟ้าสมุทร
6. มนต์มหัศจรรย์ (ลุตต) เมื่อก่อนพระกุนนุกร
ผู้ชื่อว่า สุริยา

๑๒

๐ เมื่อนน

สู่ฝั่งบังคมทูลไป

นามอนุศยนมจิตต์

เคารพนบน้อมจอมปราณ

๐ เมื่อนน

เปรมใจได้แน่นนาร

เข็มหย้มอ้มในใจสุด

สู้มนเทียบทองของโย

๐ อุ่มนางวางแนบแอบน่อง

กายกุมจุ้มพิตชิตชม

เกี่ยวกวัดรัตรึงคลังเคลัน

ฉมชนรนรสนงราม

๐ สองทรงผาสูกทุกเมื่อ

เนาเนนไกลาศศิร

๐ ฝ่ายพญากรมมิตรจิตต์ชน

เย็นเข้าเฝ้าสงวนนวลน่อง

เผอเรือเยอหยิ่งยิ่งขาด

นางแสนแน่นสรวงปวงอร

เมยเราเพราพรายฉายเจ็ด

นางอนุศยนิศรไส อ ๑๘

ข้าไชร์เป็นข้าบาทมัลย์

มานิตภูวนัยไสศานต์

ภูบาลกรุณาปรานี่ ฯ

กมลมิตรเรืองรงค์ทรงศรี

ดังศุขอวยอัตรัดร์สไว้

เขยหนูชวนวน้องพ่องไส

หฤทัยบรรเทิงเริงรมย์ ฯ

กรคลังองกายคลังส่งสม

เกลี่ยวกลมคลอเคล้าเมากาม

เหิมเห็นซงสวรรค์ชั้นสาม

ในยามสังสมรมณีย์ ฯ

แนบเนอนวลน่องพ่องศรี

ปวงภัยไปมีมาพ้อง ฯ

เริงรนอารมณส์สมสอง

ปกบ็องรักษาอาทร

โอ้อวดออกซ้อล่อนอ่อน

นางอมรนางมนุษย์สุดแม่น

ตาเล็สองค้อนหมนแสน

มรณภาพ: ๕ มกร ๑๐๕๖, ไพธันต์
ภรรยา: ๑๐๕๖, ไพธันต์ สภ. ๕๐ ม.๒๓
มรณภาพ: ๕ มกร ๑๐๕๖ ๑. สภ. ๕๐ ๒. ไพธันต์
๒. สภ. ๕๐ ๓. ไพธันต์

กนกนคร

สาวสวรรค์ชั้นสันดินแดน
เนตรนางอย่างศอมหิสร
เนตรไหนไปเปรียบเทียบทัน
นางในไตรภพจบชั้น
เมียท่านเมียใครไหนดี

๐ เที้ยวอวดเที้ยวโอ้ออหัง
กำเรียบเอิบในใจตน

๐ วันหนึ่งสากตย์คนธรรพ์
เป็นที่เหิมเหมเปรมปรี
บางองค์ทรงรำทำเพลง
บรรเทิงเรริงรื่นชนบาน

๐ ฝ่ายพญากรมมิตรจิตต์โอ
รับเฉลยเอ่ยนามทราวม้วย
เกิดกล่าวเป็นปากเป็นเสียง
อันนางอนุศยินี
ใครกล้ามาแก่งแข่งบ้าง
เนตรนางปางจันทรพัลลภ
ใครพิศพิศวงนงนุช
แจ่มเจิดเลิศล้ำของ

ไปแม่นเมียข้าลาวณย์
ฤๅชนกรเจ็ดฉนั้น
เนตรนางปางจันทรรูจี
มาขึ้นแข่งน้องต้องหนี
หาเช่นโฉมศรีสุดคั้น ฯ

ใครพึงหมั่นใส่ทุกหน ๐ ๑๖
ใครขยอสมสนียินดี ฯ

พร้อมกันสังคิตตคติ
ต่างมีสุขล้ำสำราญ
บังคัลบรรเลงศัพทสาร
ในวารอิมเอมเปรมใจ ฯ

มาถึงซึ่งสโมสรใหญ่
อวดนัยะนานาร
โต้เถียงด้นดั่งอิม
งามดั่งใครในภพ
คือนางองค์ไหนใคร่สบ
ไตรภพห่อนเปรียบเทียบน้อง
ศรีสุทนต์แสงใสไร้สอง
เนตรน้องคมขำอำไพ ฯ

ไตรภพใน: ๑. สภ. ๕๐
๒. สภ. ๕๐
๓. สภ. ๕๐

๑๐ "เมื่อนั้น
 ขมเขาสะเคาะคดขุดไป
 พอแก่พอใจได้บ้าง
 งุกครั่งตรงตรงตา
 ยังหาโอสถปลัดได้
 แรงฤทธิ์ปลิดปล้นบันเทา
 แต่ชายอันพิชความสวย
 โรครักโรคหลงทรงกาย
 ทำนงแจ้งใจไว้บ้าง
 นัยนาทากรรมงามดี
 ตางามตามจิตต์คิดเกิด
 แต่องค์นงคราญกานดา
 ภาคอนตนอยู่ดูบ้าง
 นาสีกเกศาน่ารัก
 เราอังกนางหนึ่งฟังชม
 อิกนางร่างจุมกถูกใจ
 บางนางงามเหลือเหมือนึง
 อิกองค์ทรงศรีดนัก
 บางนางสอองเอวอ่อนแอ้น
 หนึ่งความงามจรตติองค์

เพื่อนพญาคนธรรพ์หมั่นไ้
 โรคในโตกนมยา
 แสบอย่างเของยักรักษา
 กัดกล้าเพราะฤทธิ์พิษเร้า
 มีมารากไม้ใบเถา
 งูเห่าพิษร้อนผ่อนร้าย
 กัดนั้นจักป่วยห่อนหาย
 จักคลายความร้อนห่อนมี
 อันนางภริยาอำศรี
 รังสีคอจันทรขั้วญดา
 งามเลิศแลเพ็ญเช่นว่า
 ไซ้ตาทั้งองค์นงลักษณ์
 แก้มคางโฉมยงทรงศักดิ์
 พร่อมพริกแน่แล้วฤาไร
 เพราะผมเพ็ญทองพ่องไส
 ไฉไลแลรับกับพัคตร์
 บางหญิงหัวเราะเพราะหนัก
 นางหนึ่งฟังรักรูปทรง
 อิกองค์วงแขนแสนส่ง
 ใครเห็นเป็นมวงกลตา

จ้กว่างามเนตรงามยิ่ง
 ฤนางเสียงหวานกานดา
 นงรามงามเกล้าเผ่าดก
 ฤความงามแก่มงามกรรม
 ต่างนางต่างงามยามขวน
 จ้กว่าใครงามกว่าใคร

๐ เมื่อนน

เนตรงวางพลาตอปคำปลัน
 ความงามสามภพจบสัน
 ประมวลถ้วนไซร์ไปปาน
 นางไหนใครกล้ามาขัน
 โฉมศรีโสภาน่าดู
 ย่อมว่าหาใครไม่เปรียบ
 เพราะเขลาเจ้าหาญค้านตั้ง

๐ เมื่อนน

ความงามหลามหลากมากถ้วน
 งามนวลงามเนตรงามหน้า
 อามมีคำขัดตัดทาน
 ความงามอันเกิดแต่ปาก
 ห่อนมีหลักคำคำตน

กว่าหญิงซึ่งงามนาสา
 งามกว่านางอันหม่นพัน
 จ้ยกกว่ายิ่งสิ่งสรรพ
 งามกว่าอันนั้นฉันใด
 ต่างนางต่างนวลแจ่มใส
 ข้าไม่เห็นด้วยทั้งนั้น ฯ
 กมลมิตรคิดขุ่นหุนหัน
 พุดเล่นเช่นนั้นป่วยการ
 ทุกถิ่นทีพาศัยไพศาล
 เนตรงเจ้าเขาวมาลย์เมี่ยตุ
 จ้ก่อนหัวหอดอดสู
 ใครรู้จ้กความงามจริง
 เทียบเนตรงามงามยิ่ง
 ไปกริ่งกล่าวคำตำนาน ฯ
 เพื่อนพญาคนธรรพ์ปลันสรवल
 ตั้งขบวนเป็นแห่แลदान
 ถ้วนเป็นวาจาของท่าน
 หาพยานยื่นปากยากถ้วน
 แห้งผิวพุดมากร้อยหน
 ปวงชนไปเชื่อเบือใจ ฯ

๑ เมื่อนั้น

สู่อ่าเขาเยี่ยงไผ่ไฟ
 หยิ่งแล้วยังแถมแถมโง่
 อันเนตรนงรามงามตรู
 ออย่าว่าแต่ชายสามานย์
 บ่มตบะน่าเบือเหลือเกิน
 เปนที่หวาดหวั่นพรันจิตต์

๑๒๑ จิงจัดอัจฉรา^(เกล้า)วาวายาม^{พชงาม}
 ยิววนชวนชนรสร
 ไปสมประสงค์จรงร้าย
 แม้นให้ภริยาข้ายั่ว
 เหลืออันเหลือออกคดละ
 ทนเนตรบังอรห่อนได้
 โนมศรีโสภาทาวันย์

๑ เมื่อนั้น

ตบหัตถ์ตรัสตอบวาจา
 ที่ใกล้ไหล่เขาเราช
 เชยวนนานนไม่ไหวติง
 ท่านใคร่สำแดงวนิดา
 สู้ไหล่ครทพิก

กมลมิตรติดอกหมกใหม่
 เจ้าไชร้ตาบอดสอดรู
 พุดโบ้พุดปดอดสู
 ใครคยอมพวงหลงเพลิน
 แม่มนุมนานหาญเหร
 จำเรญโยคะละกาม
 วาสพสุรฤทศคคขาม ๑ ๒๐

กวนกามกอบกรรมทำลาย
 เพอพรตหล่นแหลกแตกหาย
 สันหมายหมควายามะ
 คงขร้วณานแตกแหลกหละ
 โยคะจักคับฉับพตัน
 เราไม่กล่าวแกล้งแสร้งสรร
 ดวงจันทร์คือดวงนัยนา ฯ
 เพื่อนพญาคนธรรพหรรษา
 ไม่เข้าได้เล่นเห็นจริง
 โยคะพรตกล้ามาสิง
 ปราศสิ่งยั่วชวนชวนชัก
 จงเชญกัลยาณตรงศักดิ์
 เของยักขั่วเข้าโยคะ

เชิงยวนชวนให้เชอหลง
แม่นนางต่างกิจพิธ
จ้งจักประจักษ์หลักอ้าง
เราไซร้ไปหาญก้านตัง

๑ เมื่อนั้น

ฤกิศรอบคอบตอบความ
ท่านทำข้าไซร้ไปพรัน
อาจล้างพิชชไพโร

เราปองลองเล่นเช่นทำ
ดวงเนตรโฉมของงค์เดียว
ให้ตบะหล่นแหลกแตกทั้ง
จักเกิดเสียวศัลย์ทันที
แม่มมีสมหวังดั่งว่า
เป็นเครื่องบูชาตราไว้

๑ เมื่อนั้น

อย่าชล่ากล้าเล่นเจรจา
จักตัดเศียรเส้นเช่นว่า

๑๒๒ ทรงนามทักษะโยค

เศียรขาดแล้วมีมาเปลี่ยน

นัยนานวตนงทรงศรี
ของมahamanนี้ได้จริง
ว่านางงามปลอดยอดหญิง
ทุกสิ่งนอบน้อมยอมตาม ฯ
กมลมิตรเจ็บช้ำคำหยาม

ในยามหันหุนมุนใจ
อันนางพางจันทร์แจ่มใส
แนได้ดั่งจิตต์คิดเจิว
ใจเข้าไปพรันห้วนเสียว
อาจเห็นขวพรตโง่โโยค
หอนนึ่งอยู่ได้ในที่
ราคักำหนดกตัดใจ
เศียรเข้าจักบั้นหันให้
ทีในแม่น้าคงคา ฯ

เพื่อนพญาคนธรรพ์ปลันว่า
พูดบ่าบุมไปไปได้

เธอไซ้พระมหาฤษี
พระประชาบดีเดชิต

เศียรท่านไซ้เศียรนักสิทธิ์

หัวขาดจักขาดชีวิต
 พุดพลาถหัวเราะเขาะเขี่ย
 เรว่าจงฟังขม^๕ขม^๕

จักติดหัวใหม่ได้ฤ
 ท่านเอยอุตส่าห์อย่าดื้อ^๕
 ผ่อนปรอคนคำจำไว้ ๗

๐ เมื่อนั้น

จากชุมนุมพลันทันใด

๐ พบนางกลางสวนขวนจิตต์
 เสาวภาคโสภิตติดตา
 แจ่มลักษณ^๕จมลม^๕รมสระ
 ฤษ^๕ไพโร^๕ในภพ

๐ พิสนางพลาถกล่าววาจา
 มีชายใจพาลหาญนัก
 กล่าวว่ถ้าเจ้าเพราะพรัง
 เชิญองค์นงคราญกานดา
 ขวนองค์โยคีมีมาน
 ร้อนรกราวไฟไหม้โซน
 แม้นนางทำได้ประจักษ์
 นำแก่นคำเขาเขตาจริง
 พที่ว่าองค์นงลักษณ^๕
 แม้นไม่ได้ดังหวังใจ

กมลมิตรหันหุนมุ่นใหม่
 รีบไปยังองค์ชชชชช ๗

ยังพิศผูกพัน^๕หรรษา
 นัยนาคมจำ^๕ด่าตบ
 บิ^๕ทมะ^๕คน^๕ธ^๕น^๕ก^๕ถ^๕น^๕ก^๕ถ^๕บ
 แลสบเนตร^๕น่อง^๕ตอง^๕รัก ๗

ดูราโณม^๕ขง^๕ทรง^๕ศัก^๕ดี
 ถบ^๕หลุ่น^๕ง^๕ลัก^๕ษณ^๕์^๕เล^๕ศ^๕พ^๕า
 เล^๕ศ^๕ย^๕ิง^๕นาง^๕ไ^๕ด^๕ใน^๕หล^๕้า
 ย^๕ิง^๕ไ^๕หล^๕่^๕ก^๕ุ^๕พ^๕า^๕ข^๕ำ^๕ง^๕โน^๕้น
 ใ^๕ห^๕ร^๕ำ^๕น^๕ร^๕ุ^๕ม^๕ใ^๕น^๕ใจ^๕โ^๕น
 เ^๕น^๕โ^๕น^๕โย^๕ค^๕ะ^๕ถ^๕ะ^๕ท^๕ัง
 จ^๕ัก^๕ว^๕ำ^๕น^๕ง^๕ลัก^๕ษณ^๕์^๕ย^๕อด^๕ห^๕ญ^๕ิง
 ค^๕ำ^๕น^๕ต^๕ิง^๕คว^๕ำ^๕ม^๕ง^๕ำ^๕ม^๕ท^๕ร^๕ำ^๕ม^๕ว^๕ัย
 จ^๕ัก^๕ใ^๕ห^๕ร^๕ำ^๕น^๕ร^๕ุ^๕ม^๕จ^๕น^๕ใ^๕้
 พ^๕ิ^๕ช^๕ร^๕จ^๕ัก^๕ต^๕ด^๕เศ^๕ษ^๕ย^๕ร^๕ตุ

ทั้งในแม่นำกงกา
ขอเชิญนางน้องลองค์
ไซ้เนตรโคมยงทรงฉาย
ให้สมศรัทธาสาม

บูชาเพื่อปลดอดสู
คำชู้ขอท้าวาท
ทำลายพรตคือฤๅษ
ตั้งที่ได้กล้าทำไว้ ฯ

๑ เมื่อนั้น

ยินตรัสซัดอกตกใจ
อ๋องตลงแลแต่ลาญ
อดอดขัดเข็มเต็มดวง

นางอนุศยีนศรีไส
หฤทัยหวาดหวั่นพรันทรวง
เขาวมาลย์ทุกข์เท่าเขาหลวง
พกตรเฝ้าคเดอดดวงแตร้อน ฯ

นางอนุศยีนีกล่าวว่า

๑ ข้าแต่พระปิ่นปราณศ

เกรงผิดจิตต์ข้าอวารณ์
บาปนักจกก่อนักกรรม
เชอบำเพ็ญบุญหนุนกาย
แม่นเรานอกรดกคขวาง
ทางคทได้ไบบม
บาปกรรมทำทุกข์แม่นมั่น
กริ่งภัยใจข้าอวารณ์

ทรงเดชจงยงฟังก่อน
โทษกรรมก่อเกิดกองร้าย
เพือดาบสกรรมรสำรสาย
มั่นหมายกุศลผลดี
มุ่งร้ายหมายล้างฤๅษ
อัครกลวกราเราร้อน
โทษทัณฑ์เราเชื่อเหลือถอน
ซำก่อนจงฟังยังคิด ฯ

๑ วอนพลางนางเพ่งเล็งพกตร
เพียงเพลิงเริงไต้ใกล้ขีด

เหตกรักให้ร้อนถอนจิตต์
ยังคิดยังคร่ำขามนัก

วาจาบังอรว่า

* พจนนางแพเนตรนงลักษณะ

กมลมิตรพิศเนตรนวลนุช

ห่อนยินวาทาธิบาย

ยิ่งนักยิ่งแนในจิตต์

ตาเพ็ญเช่นนมนใจ

นางวอนห่อนเป็นประโยชน์

ไปยิ่งฟังคำสำเนียง

๐ สามมีฟังตั้งว่า

ข่อน ๆ ร้อนตัวกลัวภัย

ความจริงในใจใครรู้

นักสิทธิ์คงใครในคตอง

เรงามยิ่งสามโลกกว้าง

จักสิทธิ์สมหวังตั้งใจ

ใครทราบก็เหลือจะใคร

กริ่งโทษเต็มไฟไหม้ภู

๐ เธอวอนทราวมวัยใจตน

จุงกรพากันครรรไล

เลหาดาบสพรตกล้า

พบโยคีขงชงตน

นัยนาตองค้ทรงศักดิ์

ยิ่งชมยิ่งชกให้ร้าย

แสนสุดใจรักฤหาช

ชมเนตรโฉมฉายเพลื่นไป

นักสิทธิ์ไปชงองค์ได้

อาจพร้าวพรตให้เอนเอียง

เพราะเนตรนางโพธิเชอเถียง

บายเบี่ยงว่าวอนอ่อนใจ ๆ

กัลยาณพริ้งพรันห้วนไหว

หญทัยนึ่งนักตรรกตรอง

ยั่วดูแต่สองต่อสอง

รคิกรรมทำนองทางใน

อาจล้างดาบสพรตใหญ่

ฤไม่สำเร็จอยากรู้

อายใจก็เหลืออดสู

โฉมตรูลังเลหญทัย ๆ

นางขึ้นคำวอนห่อนไหว

มุ่งหน้ามาในไพรพน

แทบใกล้ไหลตพาปลายหน

* ๐ ^{๒๒} อานนึ่งแนเฒ่านาน ๐ ๒๔

จนสิ้น

คอหลักปักไว้ไปเคลื่อน
 ฝูงปลวกทำรังยังปราณ
 หนดเชอทอดไปในพน
 ผมขาวยาวเพื่อยเลียดดิน
 กิ่งกำเพศหญิงวังหน้
 กิ่งกำเพศชายไต่กราย
 ดาบสอดแดแน่นิ่ง
 ฦานเฟ่งฤาพลงรังรอ
 ลิมเนตรแลไปในหา
 ไปเห็นอันใดในดิน

๑ สององค์ทรงเห็นนักสิทธิ์
 ไตร่ตรองถ่องถ้วนทวนทบ
 เปี่ยมฦานปานนั้นพรันนั้
 จะขั้วโยคะระวาง
 สงสัยใจตรกนั้กพรัน
 กอบก่อกองกรรมทำลาย

๑ ฝ่ายพญาภมมมิตรพิศนาง
 บังเกิดกำเริบเอิบองค์
 มุ่งร้ายหมายมาน่าจะ
 คิดแค้นคำท้าวาทิ

แม่นเหมือนต้นไม้ไพศาล
 สำราญอยู่รอบโยคิน
 ปลิวไปในหนบนหิน
 มุนินทร์ห่อนไหวใจกาย
 บนตัวฤๅษช่อนหาย
 เร่ร้ายตัวหญิงวังด้อ
 มันว้งบนกายสอ ๆ
 เหมือนตอปักไว้ในดิน
 จักขุไสขาวคือหิน
 ไปยีนอันใดในภพ ฯ
 ให้คิดเคลือบแคลงเสขงสขบ
 ค้อคบเพลิงเร้าเผาแรง
 ทรงศกคิดเลิศล้ำค่าแห่ง
 เร็วแรงบาปกรรมร้อนร้าย
 โทษทัณฑ์จักมากหลากหลาย
 จักสลายสุขสันต์มั่นคง ฯ
 พิศพตางพิศมัยไหลหลง
 นัยนาโฉมขงเช่นนี้
 สำเร็จเด็ดตบะฤๅษ
 ยังมีจันงปลงใจ

๑๒๕ ช^๕เชญช^๕า^๕ย^๕า^๕ม^๕าร^๕ศ^๕ร^๕ ๕

๕ย^๕ว^๕ด^๕ี^๕ถ^๕า^๕ย^๕อง^๕พ^๕อง^๕ไ^๕ส

อ^๕ญ^๕เช^๕ญ^๕โ^๕น^๕ม^๕เจ^๕้า^๕เ^๕้า^๕ไป

ล^๕้อ^๕ใ^๕ห^๕ึ^๕เ^๕็น^๕อง^๕ค^๕ัน^๕ง^๕เ^๕ย^๕ว^๕
๕ค^๕า^๕บ^๕ส^๕ป^๕ล^๕ด^๕ค^๕บ^๕ะ^๕เพ^๕ระ^๕เจ^๕า

เ^๕ิง^๕ช^๕ว^๕น^๕ย^๕ว^๕น^๕ย^๕ว^๕โย^๕ค^๕ะ

๕๕

พ^๕ัจ^๕ก^๕เ^๕ฝ^๕ง^๕ไ^๕ม^๕เ^๕น^๕เ^๕า

อ^๕ย^๕เ^๕เ^๕า^๕ใ^๕ฝ^๕ย^๕ัง^๕พ^๕ง^๕ค^๕ุ^๕ ๕

๑ ส^๕อง^๕ก^๕ร^๕ท^๕ร^๕ง^๕ก^๕อ^๕ด^๕ย^๕อ^๕ด^๕ร^๕ก^๕

จ^๕ุม^๕พ^๕ิต^๕ช^๕ิต^๕พ^๕ัก^๕ต^๕ร์^๕ใ^๕น^๕ผล^๕ดู ๕

เ^๕ก^๕ย^๕ว^๕ก^๕ว^๕ด^๕ร^๕ด^๕โ^๕ม^๕โ^๕น^๕ม^๕ต^๕ร^๕

เ^๕ม^๕เ^๕อ^๕น^๕ค^๕ุ^๕จ^๕ัก^๕ร^๕ำ^๕ง^๕ห^๕ำ^๕ง^๕น^๕ำ^๕ ๕

๑ เ^๕ม^๕เ^๕อ^๕น^๕

น^๕าง^๕ส^๕ุ^๕โ^๕จ^๕น^๕า^๕ก^๕ถ^๕า^๕ห^๕า^๕ญ^๕ ๑๒๖

ห^๕่อ^๕น^๕ข^๕ัด^๕ภ^๕ิต^๕ด^๕า^๕ว^๕ำ^๕ว^๕า^๕น

เ^๕ย^๕า^๕ว^๕มา^๕ล^๕ย^๕ม^๕ุง^๕เ^๕ย^๕า^๕เ^๕้า^๕ไป

ข^๕ึ^๕น^๕ต^๕ร^๕บ^๕ั^๕บ^๕ย^๕ง^๕ส^๕ัง^๕เก^๕ต

เ^๕็น^๕เ^๕น^๕ต^๕ร^๕ถ^๕ม^๕อ^๕ย^๕ค^๕ุ^๕ไ^๕ส

ม^๕ุง^๕เ^๕ม^๕ิ^๕ง^๕เ^๕ี^๕ง^๕เ^๕ล^๕เ^๕ด^๕เ^๕ไ^๕ก^๕ล

ป^๕ร^๕า^๕ศ^๕ไ^๕ห^๕ว^๕น^๕ำ^๕ห^๕ว^๕ัน^๕พ^๕ร^๕ัน^๕จ^๕ริง

เ^๕้า^๕ไป^๕ไ^๕ก^๕ล^๕ห^๕น^๕ำ^๕ด^๕า^๕บ^๕ส^๕

ท^๕ร^๕ง^๕พ^๕ร^๕ด^๕เ^๕ง^๕ข^๕ึ^๕น^๕ย^๕น^๕น^๕ง^๕

จ^๕ัก^๕ย^๕ว^๕จ^๕ัก^๕ย^๕ว^๕น^๕ช^๕ว^๕น^๕อ^๕ิง

ห^๕่อ^๕น^๕ท^๕ง^๕โย^๕ค^๕ะ^๕ล^๕ะ^๕ล^๕ด

๑๒๗ เ^๕ร^๕เ^๕บ^๕ิ^๕ง^๕น^๕ง^๕ร^๕า^๕ม^๕ท^๕ร^๕า^๕ม^๕ว^๕ัย

ฤ^๕ฎ^๕ไ^๕ม่^๕ก^๕เ^๕ไ^๕ม่^๕ป^๕ร^๕า^๕ก^๕ฎ

น^๕าง^๕เ^๕ย^๕ะ^๕เ^๕พ^๕ะ^๕พ^๕ัก^๕ต^๕ร์^๕น^๕ัก^๕พ^๕ร^๕ด

ช^๕้อย^๕ช^๕ด^๕เ^๕ิง^๕ช^๕ว^๕น^๕ย^๕ว^๕น^๕ย^๕ ๕

๑ เ^๕ม^๕เ^๕อ^๕น^๕

ป^๕่า^๕ปะ^๕น^๕า^๕ศ^๕น^๕ม^๕ห^๕า^๕ญ^๕

ท^๕ร^๕ง^๕ณ^๕า^๕น^๕า^๕น^๕ข^๕ึ^๕น^๕ห^๕ม^๕น^๕ปี

ไ^๕ม่^๕มี^๕ไ^๕คร^๕ก^๕ล^๕า^๕ม^๕า^๕ก^๕ร^๕า^๕ย ๕

ถ^๕ม^๕เ^๕น^๕ต^๕ร^๕ห^๕่อ^๕น^๕เ^๕็น^๕อ^๕ัน^๕ไ^๕ด

ก^๕ร^๕ร^๕ณ^๕ไ^๕ช^๕ร^๕ห^๕่อ^๕น^๕พ^๕ัง^๕ท^๕ง^๕ห^๕ล^๕า^๕ย

โย^๕ค^๕ะ^๕ย^๕ัง^๕ถ^๕ำ^๕ก^๕ำ^๕จ^๕า^๕ย ๕

ก^๕ระ^๕ส^๕ั^๕บ^๕ก^๕ระ^๕ส^๕ำ^๕ย^๕ฤ^๕ฎ^๕มี ๕

๕

๑ วันเมื่อโถมยงทรงฉาย
องค์พระป่าปะนาศน์มุนี
รูสึกมายามาชวน
โยคมใจำคาญ
น้อย ๆ ค่อยรูสึกตน
นัยนานิตนวดชวนแด
ท้วงที่ท่าทางอย่างลือ
นักสิทธคิดหลากหลายทัย
แม่นมั่นปัญญาฉานะ
ทราบเหตุเลศกตต้นคิด
มุ่งร้ายหมายผลาญฉานกุ
กำเริบมาเล่นเห็นดี

๑ อ้นนางอนุศยีน
เขี้ยวเขม็งเล็งดูกานดา
หวาดหวั่นพรันทรวงดวงจิตต์
เชชวนชุดสลบชบไป

๑ เมื่อนน
วิ่งไปไกลองค์มุนี
กอดทับกับหทัยไหวหวั่น
ริกรัวกลัวกรรมนำพา

มุ่งร้ายต่อตบะฤๅษี
สำรวมอินทรีย์นั่งนาน
ทบทวนทำนองปองผลาญ
เหตุการณ์กลไตใคร่แล
เห็นนางโสภนเพ็ญแข
ยิ่งแลย้งล่าอำไพ
ใครหนอนำชิตพิสมัย
เหตุใดมาเพ่งเล็งพิศ
โยคะเคร่งครัดชัดจิตต์
มันกวนวนชวนชิตทั้งนี้
สู้รู้จิงไรไซที่
มุนเธอขม็งนัยนา ฯ
เห็นเนตรโยคีชายขวา
ประหม่อมุ่นอกตกใจ
สุดคิดจักชงองค์ได้
ลุ่มในพนารัญทัศน์ที่ ฯ
กมลมิตรเห็นเมยเสยศรี
โอบอุ้มขุดชิตาชา
องค์สันบนแผ่นภูผา
เกรงเดชพระมหามุนี ฯ

๑ เมื่อนั้น
รูเรื่องเคืองใจโยคี

๑ ดูราเม็ยพั้วตัวเอิบ
อันเนตรนงรามทรามวัย
นางขั้วโยคะละเมียด
กมลมิตรผู้พญาสาม
จงมีกำเนิดมานุษ
สองมุ่งใจสมักรักกัน
รันทมกรรมกรรมทำน
จนสิ้นบาปกรรมทำไว้

๑ เมื่อนั้น
เจ็บหนักจักจากตรากตรา
ยิ่งพิศภริยาอาดูร
กัมวอนกรไหว้ใจตรง

๑ ข้าแต่พระมหารามุนี
ทวนตามความผิดจิตใจ
ผ่อนโทษโปรดเกิดโยคี
รู้เขตคำแข่งแบ่งลด

ปาปะนาสนั่มหาฤๅษี
จึงมีวาจาสาปไป ฯ

ฤๅษีสาปว่า

กำเรบใจบาปอฆาบใหญ่
จักได้รับผลบัคัน
จงเกิดเป็นม่านุษ ^{ความทุกข์} ๑๒๘
เห็นตรูด้วยช่วยกัน
พ้องผูกเพ็ญตักษณรังสรรค์
ให้พลันเรศร้างห่างไป
ล้างตนในห้วงทุกข์ใหญ่
จึงให้สิ้นสาปหลายจำ ฯ

กมลมิตรกถา ๑๒ ๕๖๖

กมลมิตรพิศเนตรนางขำ
คราวกรรมจ้ำร้างห่างน้อง
ยิ่งภูตทุกข์ทนหม่นหมอง
พลงสนองวาจาว่าไป ฯ

กมลมิตรกล่าวแก่ฤๅษีว่า

ข้าันทำบาปอฆาบใหญ่
หฤทัยหวาดหวั่นรันทต
จงสาปให้มิกำหนด
เปลื้องปลดทุกข์น้อยถอยไป ฯ

๑๑ เมื่อนั้น

ซึ่งเจ้าเนาเจริญเห็นภัย

จักสมโดยหวังตั้งใจ

เมื่อใดได้ทลวงจ้วงฟัน

เมื่อนั้นกำหนดปลดบาป

กล่าวพลางดาบสพรตยง

ปาปะนาศน์บรรหารขานไข

คิดใคร่คนสองครองกัน

โดยนัยที่เราสาปสรร

จวบจำห้าห้ากันลง

สิ้นสาปไปคลาดมาตมั่ง

เชอสำรวมองค์ต่อไป ฯ

๑๒ เมื่อนั้น

พิศเนตรนงรามทราวม้วย

นางใคร่จำพักตร์ภรรดา

จักพรากจากพลันทันที

๑๓ ตกจากฟากฟ้ามาดิน

พึงหลาบบาปเขือเหลือดวง

๑๔ นางเข้าสู่ครรภ์มเหสี

ทรงนามชัณฑ์ตฤบาล

๑๕ ครองอินทிரาลย์ไกรเกรียง

ปราศบีจามิตรคิดคด

๑๖ กมลมิตรสู่ครรภ์มเหสี

๑๗ ทรงนามธรรมราชบุตร

กมลมิตรจิตต์สิ้นห่วงไหว

อรไทยพิศหน้าสาม

เชอใคร่จำหน้ามารศรี

สองมีใจเศร้าเปล้าทรวง ฯ

พลัดถิ่นอาศัยในสรวง

๑๘ ผาหลวงสูงใหญ่ไปปาน ฯ

พระนราธิบดีไสศานต์

๑๙ ตระการเกียรติองค์ทรงยศ

สำเนียงภาษาปรากฏ

๒๐ ยงยศเข่งสันดินดอน ฯ

พระนราธิบดีชาญศร

๒๑ เชอครองนครอตะกา

ไพร่เชื้อคณามขามยศ
 สำราญบานใจไพร่ฟ้า
 ๑ เมื่อนั้น
 เนาอาสน์ไกลาสคร
 พิศเพ่งเล็งดูแจ่ม
 เห็นพญาคณธรรพภรรดา
 ตกจากฟากฟ้ามาดิน
 ทราบแจ้งแห่งเหตุเภทพาน
 นิ่งนักตรกรตรองคลองธรรม
 เพราะเหตุเนตรนางพางจันทร์
 โดยเลมิดเกิดกอบกองทุกข์
 อังกายโฉมยงนางเยาว์
 นางไซ้ไปเกิดในดิน
 เราจักอุปถัมภ์นำพา
 เหตุศรีแห่งศอเราไซ้
 จักทอดทิ้งทรากตราครา
 อันพญาคณธรรพนั้นไซ้
 พุดพล้อยเสเพลเรวณ
 ๑๐๐ ศรีจันทร์ศรีศอสศยาม
 เธอเห็นสาวน้อยลอยเรือ

ปรางภูเดชเคื่องเคื่องหล้า
 ทิวหน้าสุขเกษมเปรมปรีย์ ๑
 องค์พระมเหศวรเรื่องศรี
 เป็นท่อมเอมเปรมตา
 ทุกแหล่งในสวรรค์ชั้นหล้า
 ชายาอุพยงนงคราญ
 ๕ ๖ หรืออย่างอุพยงนง - สวรรค์
 ทงถนทพาศยไพศาล
 เกิดทุกข์รุกรานปานนั้น
 โทษกรรมเกิดก่อสอศสัย
 เช่นกันกับสี่ศอเรา
 เพลิงลุกร้อนยิ่งผิงเผา
 ยังเนาในสวรรค์ชั้นฟ้า
 กรุงอินทราลัยใต้หล้า
 รักษาทรากใส่ใจจำ
 แบ่งส่วนไปในเนตรจำ
 ห้างหายหลายฉนำฤาคร
 หฤทัยชวนเซเหวอน
 บั้นบัวนเพราะเราเข้าเจอ
 ในเนตรนงรามงามเหลือ
 ห่อนเบอนัยนาบ่าฟุ้ง

นิทานเรื่องกนกนคร

ภาค ๒

บนดิน

๑ มาจะกล่าวบทไป	ถึงท้าวชัยทัตเทียบสหัส
๑๓๔ แกล้วกลามหารถฤทธ	ราชารบดเดชิต ๑
๑ เกลื่อนพลกลั่นแสนยาก	เพยงพลสุรามรมาสถิต
ริปูญาปองล่องฤทธ	เม้อมิตรมุงร้ายวายปราณ
้องอศวานกกรกรครน	เริงเหล่าพลป็นหนหาญ
แรงรณพลคชชัยชาญ	เช่นช้างโลกบาลบ่มมัน
งามสง่ารถถกกัก้อง	แคล้วคล่องเริงแรงแข็งขัน
บรมนามานพลสุพรรณคี	ศรขรรค์แข่งคาร้าบาญ ๑
๑ ชนลือชอเวียงเกรียงไกร	กรุงอินทிரาลัยไพศาล
หลั่นดลปรากฏปรากฏ	ตระหง่านเงง้าอำไพ
หอยทชเชิงชวนชวนยทช	เส็กสุดใจสั่นหวั่นไหว
รายเคียงเริงคนหลั่นไป	เซียงชยชโยดมข่มยทช
งามพลบนบ้อมพร้อมเพรียง	คูเวียงแมนแมนแมนขุด
ลมชายปลายปลิวทิวช	แสนสุดสำราญบานรมย์
มนเทียรถือกทองก้องแก้ว	เพริศแพรวเรองอร่ามงามสม
ข้อฟ้าเซ็ดฟ้าน่าชม	เกตุยวกลมแลรับกับฟ้า
นพสุตสูงเขยวมเทียบมเมฆ	รุจเรขเรองรองห้องหล้า
ปราสาทมาศแก้วเวเวตา	อาภาฟ่องคำอัมพร

ภาพครุฑสุดสง่าสามารถ

ขจรราชเรงเรงแขงขร ๐ ๓๕

๐ ๓๖ อรุณคฤทฐตากาธร

ผกหงอนแผ่เงาอำไพ
มมิงหมายเหมอนเคลอนไหว ๐ ๓๗
ดั่งเทพทีในเมืองฟ้า

ภาพสิ่งหยิ่งอย่างอย่างสิ่ง
เทพนมชมเห็นเป็นไป

ก่องเก็จเพชรรัตนรุ้งร่วง

โชติช่วงแวววับจับหล้า

แสงทองส่องสุกมุกดา

งามสง่าวังเวียงเพียงแมน ฯ

๐ ตำสนมสมสนองรองบาท

นวดนาฏนบน้อมหอมแหน

เผาไฟไปคลาดขาดแคลน

แมนแมนสุรนาถเนาพา ฯ

๐ ท้าวมีมหิษทรงลักษณะ

งามพกตรเพญเฒ่เหล่า

โฉมตรูคู่ปราณนานมา

นัยหน่งนัยนาฏนัย

สององค์ทรงครองกันมา

พระदनัยคนยาหาไม้ ๐ ๓๘

ทรงศักดิ์หนักอกหมกใจ

รอยกรรมทำไว้ในบรพ ๐ ๓๙

๐ ๔๐ ไร่บุตรสุดบาปปลาบจิตต์

หงุดหงิดเหตุทัยไหวห้วน

ธำรงทุกข์หลวงทรวงตัน

จักได้ไปสวรรคณันใด ฯ

๐ ซอกซำรำคาญนานปี

จวบพระมหิษศรีไส

เปล่งปลั่งดั่งจันทร์พรรณไร

อรไทยโฉมยงทรงครรภ์

ปางกษัตริย์กัศดาปราณศ

ทรงเดชฤา้งห่างขวัญ

จงถนอมจอมนางพางจันทร์

สาวสวรรคเสวยสุขทกวาร

ราชแพทยเวดล้อมพร้อมพรั๊ก

พิทักษ์อรไทยไสสานต์

พงศ์เฝ้าเฝ้าแก่แม่งาน

บริหารมหิษมยศ

จวบวันฤกษ์งามยามบุญ

กัถยานเจ็บครรรถันทค

ราชาอาหารร้อนจิตต์

ชชอปปลอบโถมโถมเล่า

๑๕๒ ๑ นางคลอดชาดาตาวัณย์

พิมพ์พัคตรัถกษณล้าอำไพ

ล้วนเลิศเฉิดฉายหลายหลาก

โถมยงนงรามงามทีพย์ งามเหมือน
ของสวรรค์

๑ บัดนั้น

๑๕๓ เห็นราชทวาริกานาร

หลากหลายจิตตพิศขนงนงลักษณะ

เหมือนเมฆข่อยข่อยดูเพลน

บัดเดียวเชอถมนัยนา

ดวงจันทร์เขมมขอดอัมพร

รัศมีสันติกลบห้อง

ต่างตนต่างตลงองพลัน

จักขุแสงฉายพรายแพรว

สายส่องพ่องพันมลทิน

โชติช่วงดั่งดวงเดือนฉาย

เป็นที่จำเริญเพลนรัก

^{พระจันทร์เต็มดวง}
เพ็ญชุนห้แจ่มวงทรงกลด ๑๕๑

ไปปลดปลิดปวตรวดเร้า

เพียงพียเพลิงใหญ่ใหม่เผา

อ้าเจ้าจงสกคอคใจ ๑

คือจันทร์แจ่มห้องพ่องใส

ไฉไลแต่ปลมถมพริบ ลมพัดไหวดังตองตอง

แสนยากสาธกยกออยบ

ลอยลิมลงมาชาตรี ๑

ราชแพทย์เวดล้อมมหิษ

ทรงฉวีเลิศล้ำจำเริญ

แปลกนักพากันสรรเสริญ

ลอยเหิรับังพระศศธร

เหมือนเมฆในฟ้าเปิดถอน

สองนิศากรพร้อมกัน

ใสส่องคือโคมโสมสรร

ฤจันทร์ส่องฟ้ามาดิน

สองแก้วใสจริงยิ่งสินธุ์

แสงเนตรสันติแปลกนัก

แลตม้ายพระศศมีศักดี

ต่างนงตงพัคตรัถกดี

ชนปวงไปรเวงแจ้งจิตต์
 ว่าได้เห็นศรีพระศุภ
 ต่างคิดพิศวงสงสัย
 แลเพ่งเล็งพิศติดตา
 ชมพลางต่างถวายอภิวาทน์
 บูชาบารมีภุมินทร์
 ๑ บัดนั้น
 ก็มเกตุทูลองค์ทรงชัย
 อันพระบุตรนัไชร์
 แสงเนตรนางไเหนโครมี
 ข้าอยู่ในแดนรัศมี
 จักเปรียบเทียบใดไปทัด
 เหมือนได้เห็นกลิ่นการบูร
 จักยกตัวอย่างอ้างอิง
 หนึ่งเหมือนได้เห็นกลิ่นจันทน์
 แปรถกนักจักชัณได
 อันองค์พระราชชาดา
 นางฟ้ามาในธานี
 ขอจงทรงพระจำเริญ
 บุญใหญ่ได้องค์นงคราญ

ขามพิศเนตรเรืองรังสี
 อันมีปนในนัยนา
 อำไพเพ็ญพักตร์นัภนา
 โสภายิ่งคนบนดิน
 พระนราธิราชเรื่องศิลป์
 รัศมีสันตกลบไป ๆ
 อำมาตย์ประมุขผู้ใหญ่
 ข้าไม่เคยเห็นเช่นนี้
 อำไพยิ่งมานุษย์
 รังสีดังเช่นเห็นชัด
 นัยนาครุณีจรัส
 ความสัจย์สงสัยใจจริง
 จักรูญจำเริญเพตินยัง
 หาสิ่งเปรียบยากหลากหลาย
 หอมหรรษ์เหมจิตต์พิสมย์ ๑ ๔๔
 ึ่งเห็นเป็นไปเช่นนี้
 เห็นได้ไซ้มานุษย์
 เกิดเป็นบุตรภุบาล
 เพลิดเพตินผาสุกทุกฐาน
 เกิดในวงศ์วารภุณย์ ๆ

๑ เมื่อนั้น

สำราญบานราชหฤทัย

สมโภชบุตรีศรีแก้ว

ฟ้าเสื่อเหลือกะปริมาณ

เหล่าพราหมณ์ตามกันมารับ

เงินทองกองแก้วแพรวพราว

๑ ตรัสให้หาโหราจารย์
อีกพราหมณ์ความรู้สำคัญ
เลือกนามประธานโฉมยง
โพลักษณ์ไม่มีบ้ทา

๑ ได้ลูกโดยหวังดังจิตต์
แจ่มใจใสสุขทุกวัน
ปวงราษฎร์ปราศเศร้าเปล่าโศก
ทั่วเขตเทศคามพราหมณ์ช
ครอบครองคลองธรรมบำรุง
ตั้งร่มไทรใหญ่ใบบาน
ทนุถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงองค์
ปราศข้อนุ่นเคืองเนืองนิตย์

๑ ฝ่ายพระบุตรนิรมล
ชายชลโฉมยงทรงยศ

พระนราธิบดิ์อดิศัย

ตรัสให้กำหนดกฎการ

ทั่วแดนกรุงไกรไพศาล

ประธานเป็นทานมากมาย

สินทรัพย์บริจาคหลากหลาย

งัวควายม้าช้างรางวัล ฯ

ไวชาญวิชชากล่ากลั่น

ทรงธรรมให้เขาเข้ามา

ว่าองค์กนกเรชา

โศภาเพียงแก้วแพรวพรรณ ฯ

ทรงฤทธิ์ปรีเปรมเหมหรรษ์

จงถนอมจอมขวัญบุตร

ชูโฉลกเฉลิมเลื่องเรื่องศรี

ต่างมีสุขตาสำราญ

เกียรตพุ่งเฟื่องไปไพศาล

บังแสงสุริย์ฉานมิตชิต

โฉมยงชาดาษาจิตต์

เกริกกิตติเรืองสถฤต ฯ

โศภนาภาปรากฏ

รัตนตรันทมกรมทุกษ์

ได้เห็นดังถูกทำโทษ	ร้อนโหดราวไฟไหม้สุข
ยั่วให้ใจงานปลานพลุก	เพลิงถูกราคเร้าเผาใจ
รุ่นสาวราวโสมโฉมฉาย	ศรีผายแสงพ่องส่องใส
นัยน่าน่าเพลินเชยใจ	ให้ไปเป็นทาสเทวี ๆ

๐ เมื่อนั้น	องค์พระนเรศวรเรืองศรี
เห็นราชชาดานารี	เป็นที่สำราญบานตา
เอวองค์ทรงลักษณะพักตร์พริ้ม	ยามขมยั่วแ้มแจ่มหน้า
รังสีแสงใสนัยนา	ใต้หล้าปราศเปรียบเทียบทัน
สมควรเชกสาวบ่าวสม	ชิตชมเชยคู่ชูขวัญ
สขุมพรโฉมขงทรงวรรณ	ให้สรรเกศกษัตริ์ภักดา
บำเรอภีรมย์สมสู่	ได้คู่ดังใคร่ใจหา
สมศักดิ์สมวงศ์ชาดา	คงสมปราถนานางลักษณะ
ตรกตรองคลองธรรมนำท้าว	จอมด้าวอ้อมในใจหนัก
ตรีสร้อยกมหีบขอรัก	เพียงจกษุเจ้าบวชีพ ๆ

ท้าวชัยทัตตรัสว่า

๐ อ้าเจ้าเขาวมาลัยกานดา	แก้วตาผู้มิ่งมารศรี
อันกนกเรขาเทวี	ยุดดีทรงวัยใหญ่แล้ว
สมควรอภิรมย์สมสอง	สิ่งคู่ครองพ่องแพ้ว

ทรงลักษณะศักดิ์เลิศเพริศแพรว
 พมงบงกจพิธ
 ส่งข่าวป่าวคำกำจาย
 โฉมเจ้าดำริห์นั้นใด
 ประสงค์องค์นางพางเพ็ญ

เหมือนแก้วทั้งคู่ดูพราย
 สรรหาสวามิเจตนาย
 ลมเกียรตฤาวยวันเว้น
 อรไทยกล่าวความตามเห็น
 คงเช่นเดียวกับมั่นใจ ฯ

๑ เมื่อนั้น
 อภิวัตน์บาทมุลทุลไป

องค์พระมหิษศรีใส
 โดยนัยข้อความตามจริง ฯ

๑ ข้าแต่ ^{ผู้ไม่หนัก ไม่แน่น} ^{พระมหิษที่กล่าว} วนนทร ปันขัตย์
 ใคร ๆ ไปหาญคำนึง
 ทรามวัยไม่คิดมีคู่
 เกลียดผิวกล้วยจริงเจียว
 ข้าได้ชแฉงแฉงเหตุ
 เสาวรสปจมานหวานล้อม

ดำรัสระบอบชอบยิ่ง
 เว้นแต่ลูกหญิงองค์เดียว
 ตั้งจิตต์โฉมตรอยู่เดียว
 จักเห็นขวจักรงฤายอม
 อุปเทศคำขานหวานหอม
 นางเขาวฤายอมอย่างคิด ฯ

ท้าวชัยทัตตรัสว่า

๑ " อ้อองค์นงคราญกานดา
 ไม่คิดมีคู่ชูชิต
 x หญิงไม่อยากมีสามี
 อันพวงบุบผามาลัย

อันกนกเรขาษาจิตต์
 กล่าวเกลื่อนเบื้อนบิดพิศไป
 หาในโลกนี้หาไหน
 เกลียดแมลงภูไชรฤามี

๑๔๕ ควรจำกรรมดานาไร
 ฉันท^{ลูกหญิง}ใจชาดานาร
 อ้นกนกเรขาทรามวัย
 ไป^{ไป}พัง^{พัง}รัง^{รัง}เก็ย^{เก็ย}จ^จเกล็ย^{เกล็ย}ค^คกลั้ว
 บัญ^บหาม^หแต่^ดจัก^จหา
 หา^หได้^ดไ^ไช^ชง^ง่า^{่า}ย^ยชา^ชย^ยค^ค

จักไม่รับไถไซ้ที่
 พง^พม^มสาม^{สาม}แน^{แน}บ^บตัว ×
 เติ^เบ^บใ^ใหญ^{หญ}่[่]สม^{สม}ค^คว^วร^รมี^{มี}ฝั^{ฝั}
 ดอก^ดบัว^{บัว}เก^{เก}ร^รง^งฝ^ฝง^งห^ห่อ^{่อ}น^นม^ม
 ภ^ภร^รร^รดา^{ดา}สม^{สม}ศ^ศก^กด^ดสม^{สม}ศ^ศ
 สม^สก^กบ^บเท^{เท}ว^ว์[์]ลู^{ลู}ก^กเร^{เร}า^า ๑

พระมหิษทุลว่า

๑ ข้าแต่พระมหาราช
 นาง^นน^นก^กแน^{แน}ใน^{ใน}ใจ^{ใจ}เข^{เข}า^าว^ว
 พระ^พร^รอง^{อง}ค^คัง^{ัง}โป^{โป}ร^รด^ดค^คำ^ำร^รัส^{ัส}
 ใ^ให^หนาง^{นาง}ท^ทร^รา^าบ^บค^คว^วา^าม^มต^ตล^ลอง
 นาง^นก^กล^ล่า^{่า}ว^วแ^แก^ก่[่]ข^ข่า^{่า}ว^ว่า^{่า}ฝั^{ฝั}
 แม^{แม}ใน^{ใน}ค^คว^วา^าม^มฝ^ฝัน^{ัน}ท^ทร^รา^าม^มว^วัย

ชา^ชดา^{ดา}ด^ดว^วง^งใจ^{ใจ}ไ^ไช^ชเ^เา^า ๑๔๖
 ไป^{ไป}ค^คิด^{ิด}ช^ชิด^{ิด}เค^{เค}ล^ล่า^{่า}ค^คุ[ุ]ร^รอง
 ช^ชแ^แง^งแ^แง^งอ^อต^ตถ^ถท^ทง^งพ^พอง
 ท^ทำ^ำน^นอง^{อง}ช^ชง^งท^ทร^รง^งจ^จง^งใจ
 ก^กร^รง^งก^กล^ลว^วร^รง^งเก็^{เก็}ย^ยจ^จเกล็^{เกล็}ย^ยค^คไ^ไก^กล^ล
 ก^ก็[็]ไม่^{ไม่}ข^ขอ^อเห็^{เห็}น^นสาม^{สาม} ๑

๑ เมื่อนั้น
 ยิน^ยพระ^พร^รม^มห^หิษ^หเท^{เท}ว^ว
 ๑๔๗ ตรี^ทส^สใ^ให^หา^าร^รา^าช^ชพ^พา^าล^ล่า
 ค^คิด^{ิด}ห^หวัง^{วัง}พ^พง^งค^คว^วา^าม^มท^ทร^รา^าม^มว^วัย

พระ^พร^รม^มห^หา^าก^กษ^ษต^ตร^รเร^{เร}อง^{อง}ศ^ศร^ร
 น^นร^รส^สห^หส^สน^นเท^{เท}ห^หฤ^ฤท^ทย^ย
 ชา^ชดา^{ดา}ด^ดว^วง^งจ^จิต^{ิต}ต^ตพิ^{พิ}ส^สม^มย์
 พิ^{พิ}ศ^ศว^วง^งส^สง^งส^สย^ยจ^จิน^{ิน}ดา ๑

๑ เมื่อนั้น

ทราบคำดำรัสราชา

๑ วาดวงองค์อรอ่อนแอ่น

เรื่องรามงามจริตจรดี

๑๔๘ มธยมกตมเกลาเพราเพริศ

อุโรชโชติชคไป

มยรยาตราดกรอ่อนชอย

สุรศรหล้าลาวณย์

ถึงที่ประทับภูธร

แย้มยมพรมพักตร์ภักดี

๑ เมื่อนั้น

เห็นพระลูกหญิงพรังพักตร์

ภูบาลตรีกไตรในจิตต์

หาไหนไปเทียมเทวี

ชายใดได้เห็นโฉมยง

แม่กู่ผู้เป็นบิดา

เห็นนางพางสบนางสรวง

แม่ใครได้สู้สุด

ชายหนุ่มไหนเลยเฉยได้

โฉมยงองค์กนกเรขา

คองไม่ไกล ^๕ สุกคาขนเฝ้าภูมี ๗

งามแขนคองวงคชสีห์

ทรงฉวีผ่องผุดสุดใจ

ตาเลศรังสีศรีไส

คลื่นไกรกลึงสมุทรดุจกัน

ตั้งย่อยจากพ้าม่าผัน

หาเทียบฤทันทเทวี

บังอรชูดองค์มารศรี

อัญชลิตบุเรศร์เดอลักษณ์ ๗

พระนราธิราชเรืองศักดิ์

เพียงจักขุเจ้าบุรุษ

นงรามงามจริตเลอศรี

ใครเห็นเป็นที่เพลันตา

ห่อนจิตใจจงใจหา

ชนม์ชรามานานปานนี้

ในทรวงปลื้มเปรมเต็มที

สำนักรักกันเช่นกัน

จักใครจักครวญหวนผัน

๑ ราคกำหนดกตัตพลัน
 นางอนงามเพ็ญเช่นน
 หนุ่ม ๆ รุ่มใจใคร่เคล้น
 นางเป็นยอดหญิงมิ่งภพ
 จักเห็นเช่นได้อมฤต
 ตาวัดย์บรรเจิดเลิศล้ำ
 แม้นไม่มีคู่ชูพักตร์

บ้วนบั้นใจร้อนห่อนเว้น
 ไหน้มคือใครได้เห็น
 คลึงเคล้าเข้าเย็นเปนนิตย
 ใครสบโชคชนรณจิตต์
 ค้าเข้าเฝ้าซัดเซงรัก
 เกิดมาในวงศ์ทรงศักดิ์
 นำเสียดายนักเช่นนี้ ฯ

ท้าวชัยทัตตรัสว่า

๑ อ้าเจ้าเขวมาลย์กานดา
 โฉมเฉลาเสาวภาคพรรณ
 สมควรอภิรมย์สมสอง
 ทรงลักษณะศักดิ์เลิศเพริศแพรว
 พ้อมงบังกิจพิช
 ส่งข่าวป่าวคำกำจาย

แก้วตาผ่มงมารศรี
 เจ้านทรงวัยใหญ่แล้ว
 มค้อยครองผ่องแผ้ว
 เหมือนแก้วทงคู่ดูพราย
 สรรหาสวามิเฉิดฉาย
 ลือเกียรติฤฎายทิวา ฯ

๑ เมื่อนั้น
 ยืนคำดำรัสราชา

โฉมขององค์กนกเรชา
 กัลยาณกัมกราบทูตไป ฯ

นางกนกเรชาทูลว่า

๑ ข้าแต่ovníนที่ป็นราช
 ช่งทรงรำลึกตรรกไตร
 เพราะเหตุเมตตาการุญ

๑ ภพนาถเลอฤทธอติสัย
 จักให้ข้าหาสาม
 พระคุณเปี่ยมเกล้าเกษ

แต่ว่าข้าผู้บุตร
อยู่เดียวเป็นสุขทุกเมื่อ
ให้เป็นเช่นตออยู่มา

ไม่รักจกมภรรดา
พระองค์จงเชอคำข้า
ไม่เป็นภริยาชายใด ๆ

ท้าวชัยทัตตรัสว่า

๐ ดุรานงเยาว์เสาวลักษณ์
เจ้าตรัสอรรถนั้นฉันใด
นงเพ็ญเป็นราชกัญญา
แม่นไม่มีคู่ชู้ชิด

ดวงจกษุผู้พิสมัย
ใครฟังตั้งไรความคิด
เกิดมาในวงศ์ทรงกิตต์
ชีวิตไรผลขุ่นแค้น ๆ

นางกนกเรขาทูลว่า

๐ ข้าแต่บิดุราชเลอศักดิ์
แม่นชายนายเจ็ดเลิศแมน
หมายมาเป็นสามลูก
ขอพระนรเทพทรงธรรม
ไม่ขอมักอยู่ข้าง
ข้าผิดธรรมดานาร
นางสนดินแดนแสนหม่น
พระองค์ทรงฤทธิบิดา

ตูกแนใจหนักจิตต์แน่น
สดงามสามแดนฤทัน
ตูกไซร์ไปผูกใจสร
ฟังคำสำคัญวัน
หมายหมายใจเกลียดเสียดสี่
กุมอย่าผิดจเมตตา
ใครอนไปเป็นเช่นข้า
จงเชอวาจาตูกรัก ๆ

๐ เมื่อนน
ยินคำสำคัญมั่นนัก

องค์พระวีรวงศ์ทรงจักร
ทรงศักดิ์ราฟองคิต

หานางอย่างนี้หาไหน
 ชาดามานุษสุดทิศ
 นางเกิดเป็นลูกเราไซ้
 นางพามาเป็นลูกเรา
 จึงทรงรูปลักษณะนักหนา
 ไม่รักจักมีสามี

๑ องค์พระภูวนัยไตรตรอง
 คำเข้าเฝ้าปลอกัญญา
 จนองค์ทรงเดชเกศรัฐ
 อวรณ์ร่อนราชหฤทัย

ท้าวชัยทัตทรงกล่าวคำแค้นว่า

๑ อ้ากผู้ใจไร้สุข
 เกราะห้เรื่องเบองบรรพอันใด
 เป็นบาปตราบในชาตินี้
 ดอดงขงเคยดเกลยดชาย
 ผิดแบบผิดแผนแสนร้าย
 ภูในชาติก่อนห่อนดี
 หมายมุ่งรุ่งเรื่องเบองหน้า
 เพราะกรรมทำอยาบบาปชั้ด

ในแดนนี้ได้ไม่ผิด
 หาไหนได้ชนิดนงเยาว์
 ลูกเราฤาใช่ลูกเก่า
 ดูเค้าจักเป็นเช่นนี้
 งามจริงยังมานุษย์
 ผิดแบบนารัธรรมดา ฯ
 ให้หมองใจหนักนักหนา
 สุกคาย้นคำรำไป
 เคองขัดขุ่นอกหมกใหม่
 ภูวนัยออกอัสถ์ตรัสไป ฯ

เจ็บทุกข์จำทนหม่นใหม่
 กรรมในชาติก่อนร่อนร้าย
 มีราชบุตรเจ็ดฉาย
 มุ่งหมายไม่หาสามี
 เคองคายขุ่นข้องหมองศรี
 ชาตินี้ขุกเข็ญเห็นชัด
 เห็นแน่แก่ตาว่าชัด
 รุณนั้ดเล่เห็นนมนันนัก ฯ

๐ เมื่อนั้น
 ยินนราชบิดชชก
 สงสารบิตุรงค์ทรงเดช
 เคารพนบ่นอมจอมชัย

องค์พระบรมมศักดิ์
 นางลักษณ้อยเสรำเป่าใจ
 ภูธรสร้อนรนมั่นใหม่
 อรไทยทูลความตามจริง ๗

นางกนกเรขาทูลว่า

๐ ข้าแต่ปัฐพินทร ปีนเศศ
 เป็นที่ปกปักพักพิง
 ข้าไชรไช้เกลี้ยคมฝัว
 แท้จริงใจข้าอวารณ์
 สำคัญที่ตรงองค์ชาย
 มานุษสุดภพจบทิศ

ทรงเดชการุญคุณยิ่ง
 ทุกสิ่งเมตตาอาหาร
 ไซ้กั้วชายกริ่งยั้งสร
 ไคร่สู่คู่อ่อนชูชิต
 มีหมายในใจไม่ผิด
 องค์เดียวข้าคิดไคร่รัก ๗

ท้าวชัยทัชตรัสว่า

๐ อ้าเจ้าเฝ้ารัตนขัตติเยศ
 ชายใดไหนเล่าเสาวลักษณ์
 เฝ้าพงศ์ทรงราชย์แหล่งไหน
 เหนือใต้ให้รู้ทิศ

คนพี่ มรณรัฐ สู้ สู้ของสธรรมกุล
 นรเศรษฐีสูงวงศ์ทรงศักดิ์
 ชงเจ้าเพราพิศตรพิงชิต
ตบ กษ, สกุ
 กุดง่ามนามใดไกรกิตติ
 ประจักษ์จักคิดตามควร ๗

นางกนกเรขาทูลว่า

๐ ข้าแต่พระมหาราช
 แสนยากหากจักชักชวน
 เหตุว่าข้าไชรไ้ป่รู้

เมตตาเชิงชอบสอบสวน
 โดยขบวนเบี่ยงแบบแบายใด
 ชายผู้โศภนคนไหน

ขรรยงพงศ์เผ่าเหล่าใคร
 × ทราบเพียงว่าชายนายหนึ่ง
 กรุงงามนามกนกนคร
 ชายไหนดมาจากเมืองนั้น
 ใครอ่อนหมั่นแสนแน่นมา

อยู่ไหนในถิ่นดินดอน
 ข้าพึงรกร่วมบัจฉรินทร์
 แท้เที่ยงเวียงอมรแมนฟ้า
 ชายนั่นคือสามข้า
 ลูกยาฤาปลงเหตุทัย ฯ ×

ท้าวชัยทัตตรัสว่า

๑ ดูรานงเขาวัวเสาวภาค
 ทราบความนามเวียงเกรียงไกร
 ร้อยพราหมณ์ถามเทวเฉลวเดาะ
 พังคันทนไหนใครรู้

จักยากโดยเลศเหตุไหน
 จักให้สืบค้นคั่นดู
 สืบเสาะสอความตามผลดู
 โฉมตรูจงบอกบิดา ฯ

นางกนกเรขาทูลว่า

๑ อ้าพระพรพงศ์ทรงศักดิ์
 ลูกไซร์ไม่แจ้งจินดา
 จักสถิตทิศไหนในดิน
 เมืองนาคในมหาบาดาล
 ข้าทราบในขามศัขยา
 ว่าพระกัตดาข้าอัน
 ห่อนซ้ำจักสู้อยู่สม
 จักเสด็จจากเมืองเร่องรอง

ยากจักสืบเสาะเลาะหา
 อันว่าเวียงทองก่องกาญจน์
 ฤาถิ่นตรีทิพไพศาล
 ฤาฐานถิ่นหล้าอานันท์
 พระอิศวรเสด็จมาเข้าฝัน
 ชาติบรรพ์เคยอยู่คู่ครอง
 สุขากิรมย์ร่วมห้อง
 งามก่องกาญจน์แก้วแพรวพิศ

พระองค์จงโปรดโทษให้
 แม้นทูลมุลความตามมี

๐ เมื่อนั้น
 คำนงองอดขัดคิด
 ขอความตามผันนั้นไซ้
 สงสัยในจิตต์อดีต
 เมืองไหนในถิ่นดินดอน
 ไปเคยยื่นชอต่อกัน
 ยากหนักจกนึ่งเสียเล่า
 จักเลยเฉยไปไปได้
 จำใจให้ข่าวป่าวร้อง

หาไม่ไหนเจ้านวลจันทร์
 ๐ ทรงธรรมดาร์ห์เล่ห์
 โปรดให้โฉมขงทรงลักษณ์
 ตรีสเรียกอำมาตย์มนตรี
 สัจตรงรีบเร็วไป
 ถิ่นมองร่องข่าวป่าวทั่ว
 ชายใดได้หล้าธาตรี
 แม้นชาติชুবวณค์ควรอยู่

แก้ผู้ไต่บทศรี
 เกรงอุมาบดีเดชิต ๗ อ ๕๐
 พท: อังคาร

พระนราธิราชเรื่องกิตติ
 แปลกจิตต์เห็นยากหลากหลาย
 ควรเชอญาไม่ไม่แน่
 ถึงแม่จริงตามความนั้น
 คอกกนกนกรในฝัน
 บอกเบองเมืองอันอาจมี
 โฉมเจ้าไร่คู่ชูศรี
 นารไร่พัวมัวพรรณ
 ทำนองนงเยาว์กล่าวสรร
 จักหันหาคู่ชพักตร์ ๗
 พलगพระภุมมศกดี
 คินสูตำหนักนางใน
 พलगมบรรหารขานไข
 สั่งให้ประกาศธาน
 ให้รวรรอบกรุงศรี
 ทราบททราบเรื่องเมืองทอง
 ผิงปลุกลูกกุกู่ห้อง

จักแบ่งราชย์ให้ครอง
ทั้งจกยกราชชาดา
ให้เขาเข้ามาอย่าพัก

ทำนองราชบุตรสุดรัก
ให้เป็นชายายอศักดิ์
กูจักอุปถัมภ์ด่ากล ๑

๐ บัดนั้น
รับสั่งพระองค์ทรงพล
จัดให้ตม้องร้องบ่าว
โอยจรรกันทั่วกรุงไกร

คณามาตย์หลากจิตต์คิดฉงน
ต่างตนคลานคล้อยถอยไป
ยินข่าวไรผู้รู้ได้
ต่างใคร่ทราบเรื่องเมืองทอง ๑

๐ ฝ่ายราชบุรุษสุดเสียด
เสียดคนไปเคียดเสียดม้อง

บ่าวไปในเวียงทั้งพอง
ส่งข่าวบ่าวร้องก้องไป ๑

๐ เจ้าเอยเจ้าข้า ใครยินอย่าช้า เร่งมาเร็วไว ฟังคำประกาศ
ดังราชเหตุภัย ถ้อยคำจำไป สืบส่อต่อกัน ๑

๐ ชายคิมชาติ ควรสู่คู่ราช ชาดาตาวันย์ เคยเห็นเมืองทอง
งามผ่องเพียงจันทร์ จงเฝ้าเจ้าอัน ทรงสิทธิ์ฤทธิ ๑

๐ ท้าวจกขอยศ ลือชาปรากฏ เกียรติแก้วนแดนตรี จัดสรรบั้นให้
ราไชศวรศรี สารพรรณอันมี แบ่งมอบครอบครอง ๑

๐ หนึ่งจะประทาน ยุพยงนงคราญ ลักษณะล้ำค่าของ
องค์กนกเรขา บุษบาผิวทอง ประคับประคอง เป็นคู่ชู้ใจ ๑

๑ ชายดมีชาติ แจ้งเรื่องเมืองมาศ สู่ราชเร็วไว ๑๕๐
 รางวัลอันข้ง ทุกสิ่งสมใจ กอบโกยโดยนัย ที่ประกาศเออ ๑

๑ บัดนั้น
 แปลกมากหลากหลายไม่เคย
 ต่างคนเอมอ้มข้มข้อง
 บ้างออกเดินดงพงพี
 บางคนตนเคี้ยวเคี้ยวเดิน
 พบถึงพบค่างช้างม้า
 ไม่พบเมืองทองรองเรื่อง
 กระทั่งสิ่งทีโตโคควาย
 บางคนดันไปในป่า
 มัวเหม่อเปลอผ้าอาธัญย์
 บางตนบ้ายต้นป็นผา
 ลำบากยากเข็ญเย็นเช่า

๑ บางพวกเกลื่อนกลุ่มกลุ่มกัน
 สืบข้อต่อความถามลอม
 เตือดจิตต์คิดใคร่ได้ความ
 ต่างคนถามกันล่นไป
 โจรจรบรรลือรอบด้าว

ทวยราชธุร์บินเค้าเขาเฉลย
 ขันข้าวป้าวเพยเช่นัน
 สืบเรื่องเมืองทองพ่องศรี
 ทุกทีคลาไคลไปมา
 ในแถวแนวเถินเนินผา
 หมูหมาเหลือหลากหลาย
 พบเมืองเลว ๆ เหล่หลาย
 ไม่หมายอยากพบ ๆ มัน
 นึกหน้านางเลิศเจ็ดฉัน
 พบเสื่อ ๆ มันกัดเอา
 พลาดทำหัวหกตกเขา
 ใต้เต้าเสาะเรื่องเมืองทอง ๑

พัลวันขัตติเยียดเสียดถอง
 แซ่ซ้องในถนนกล่นไกล
 เมืองงามโสภิตทิศไหน
 หาใครจกรู้ฤา
 ขันข้าวบุพยงทรงศรี

ท่วมันบรรดาธานี
 ต่างใครได้เรื่องเมืองทอง
 แดกตมคนหน้ามานพ
 ทุกเมืองเนองมาไม่ยุด
 ระเบ็งเซ่งแซ่แจจรร
 ละการละงานดาลเคอด
 ทงถนเทยวเตาเซาเย็น
 วาทบาทเตลอะเปาะแว้ง
 กลุ่ม ๆ กลุ่มเทยวเกรยวกราว
 ทงอาชวะละหมด
 อาการบ้านเมืองเคองแคลน

๐ เมอนัน
 ร่อนราวคราวเข็ญเป็นควัน
 หฤทัยราชาอาวรณ์
 สงสัยไซ้จริงกรังใจ
 ลวงกูผู้พ่อต่อให้
 นำหัวมัวเมอเพลอดน
 จักจริงฤาเดินเช่นนี้
 ไปเห็นเป็นผลกตใด

ทกทีไกลไกลในภพ
 เทยวท่องสืบไปไม่สบ
 ปรารภไล่เลียงเถียงกัน
 อุดตุครอบเวียงเสียงถัน
 กลางคินกลางวันฤาเว็น
 ไปเหอดคกคนตมเตน
 ชุกเข็ญตอเลองเครื่องราว
 ตรนพนแทงกันฉาว
 เปนคราวจลาจลขึ้นเค้น
 ปรากฏความเส้อมสุดแสน
 ท่วมันอ๊กอ่วนป่วนกัน ๆ

องคท้าวชัยที่ตรังสรรค์
 ป่วนปั่นปวงราษฎรหวาดไป
 เมืองกนกนครอยู่ไหน
 อรไทยเล่นหลอกออกกต
 สืบข่าวบ่าวไปในหน
 ให้คนฟุ้งชานดาลใจ
 รุสีกแสนเลวเหลวไหล
 เมืองมาศคาตได้ไม่มี

ผู้คนเนืองแน่นแสนหมื่น
บัวนบ้นกนทวชาตร

แตกต่นมาสู่กรุงศรี
เพราะราชดรฤนงลักษณ์ ๗

๐ พระมหाराชาอาทร
ดงมดกรตเชอดเผือดพัคตร

เราร้อนหฤทัยทรงศักดิ์
โศกสลักทรวงท้าวรวราน ๗

๐ มาจะกล่าวบทไป

ครอบครองอตะกามานาน
ไพร่เข็ดนามขามยศ
ทรงเดชเขตรอบขอบฟ้า

ถึงท้าวธรรมราชอาหาญ
สำราญเลื่องชอลอชา
ปรากฏรู้ร่วท้าวหล้า
แก่วักถำรณรงค์วงศราม ๗

๐ ท้าวมโอรสเลอศักดิ์

โศภาอาภรณ์งอนงาม
คือพญาภมมมิตรมาเกิด
องอาจชาติพากถำนัก
ศึกษาศาสตรอาจสุด
เข้มแข็งแรงดังกำไร
แสงขรรค์บั่นเศียรเสียนเศิก
แคล้วคล่องคล่องรงค์สงคราม

ทรงลักษณ์เลิศลภพสาม
ทรงนามอมรสังหพรงพัคตร
ชนเข็ดชวงศ์ทรงจักร
สมศักดิ์สมศรีมชย
ขงยุทธกาจแก้วนแดนไหว
ริปูรูไปใจคร้าม
เอิกเกริกเลื่องชอลอขาม
ห้าวหาญชาญสนามน่าชม ๗

๐ นารมีใจใคร่หา

เพลิงราคมากไหม้ใจกรม

อาสาเป็นคู่สู้สม
รันทมทุกขเราเผาใจ

ตามตอมตอมเมียงเอียงอาย
 ถดถอยชม้อยชม้อยไกรยาไป
 ทำเข้าที่ชวนชวนชิด
 รักเธอ ๆ ห่อนผ่อนตาม

๑ ปางท้าวธรรมราชเลอเดช

๑๕๒ ขรรยงทรงลักษณะรูป ^{มีรูปงาม}
 ๑๕๓ ศัตรูศัตรูหนหน้า

แสนสง่าอ่าโอ้ออพาร
 ทนุถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงมา
 หมายไว้ได้สมใจตน
 ยุพราชขาดคู่ชุน
 ราถกตรกหานาร
 ควรสู้อยู่ห้องครองคู่
 สำรวจตรวจตรกนิกไป
 ลูกสาวท้าวใหญ่ไกรยศ
 จอมแคว้นแคว้นกล้าร้าว
 มราชดรณศรศกต
 สมพงศ์สมเผ่าเหล่ากอ
 ได้สาวสะใภ้ไสศรี
 จักสบจิตต์สุขทุกวัน

ล้อมรายเรียงรุ่มกลุ่มไถ่
 หฤทัยรัญจวนมวนกาม
 ครวญใคร่ในจิตด้วบหวาม
 นางงามพระไม่ไยดี ๆ
 สังกะตโอรสเรื่องศรี
 ไม่มีใครเทียบเปรียบปาน
 ไปกล้าปองร้ายหมายผลาญ
 องอาจชาติทหารเหิมรณ
 นับว่าสำเร็จผลัดผล
 ปวงชนจงรักภักดี
 เร่งรณอารมณ์สมศรี
 ดรณลูกท้าวตัวใด
 ลูกกบฏหนักศักดิ์ใหญ่
 นกได้หนึ่งหน้านาร
 จิตรรธาธาอาศรี
 ไพรีเข็ดฤทธกตท้อ
 กูจักจัดให้ไปขอ
 คงขอรามวัยให้พัตัน ๑๕๔
 ดั่งมนำใจไฟฝัน
 แม่นมั่นสมมาดปราศร่อน ๆ

๑ ทรงเดชเกษกษัตร์ตรัสสัง	เขาพังค้ำองค้ทรงศร
จัดทุดพูดไวให้จร	ส้อสูภูธรจิตรรถ
ขอองค้อรรคราษชาดา	ค้อเพญ์เพ่นฟ้าปรากฎ
เขกสองครองคู้ตรุยศ	กำหนดการในไม้ซ้า ๑
๑ ปางท้าวธรรมราชเร่องรัตน	ดำรัสสังไปให้หา
องค้ราชโอรสเข้ามา	ราชาออกอ้อตถ์ตรัสพลัน ๑

ท้าวธรรมราชตรัสว่า

๑ ดูรามรสังห้ยังยศ	โอรสผู้เลิศรังสรรค์
เจ้าไรชยาธาวันย์	ร่วมห้องครองกันฉัน ^{กต} ทต
ทรงลักษณะศักดเลิศเชิดหน้า	แก่วักลาสมวงศ์ทรงกิตติ
สมควรมคู้ชูชิต	โดยหวังตั้งจิตตบิดา
พ้อตรกนิกในใจมั่น	จักสรรสมบุญสุณหา ^{ส: ๑๖} ^{สุณลา (เส้น ๓๗๓)} ^{๑๕๕}
นางหนึ่งซงเป็นชาดา	จิตรรถราชาธิบติ
โศภาอ้อองค้ณงลักษณะ	สมศักดสมทรงพงศ์สีห์
สมปองสองราชธานี	เป็นแผ่นบ้ฐพีเดียวกัน ๑

๑ เมื่อนัน	ยุพราชฤทศเลิศเนิดฉัน
ยินตรัสบิตุงค้ทรงธรรม	เชอพลันก้มกราบทูลไป ๑

พระอมรสังห้ทูลว่า

๑ ข้าแต่พระมหाराชา	วาจาภูบาลขานไข
การุญคุณลบภพไตร	หาไหนจักเหมือนฤาณี

ขานมค้อยู่แล้ว
ไปคิดใคร่หาหนาร

คือพระขรรค์แก้วชัยศรี
กุมจงทราบบทมาลัย ฯ

ท้าวธรรมราชตรัสว่า

๑ ตุราลูกเราเฝ้าขัตย์
วาจามารกำร่ากาญ
เจ้าลกคนเดี่ยวของพ่อ
ไม่คิดมค้อยู่
เฝ้าราชแหล่งนจกสุญ
อย่าขื่นขื่นคำจ้านง

เจ้าตรัสไม่เป็นแก่นสาร
ชายชาญเหตุไฉนไร้คิด
จำต่อเฝ้าพงศ์ทรงสิทธิ์
เหมือนจิตต์จกสลดต้ววงศ์
ประยวบขยับขยับผยผง
เจ้าจงตรกไตรให้ดี ฯ

๑ เมื่อนน
ขึ้นพระบิดาพาที
ห่อนรับคำพระบิดุรงค์
บังคมก้มลาคลาไคล

องค์พระอมรสิ่งให้เรื่องศรี
อัญชลินรราชเรื่องชัย
ห่อนขัดคำองค์อดิศัย
คืนไปสู่ที่ศัยยา ฯ

๑ ปางท้าวธรรมราชรังสรรค์
องค์ราชโอรสเข้ามา
อมรสิ่งขึ้นคำร่าไป
พระชนราชบิดชชก

สามวันรับสั่งให้หา
พลางมีวาจาตรัสชัก
ภวนัยพักตร์นวกรวหนัก
ทิ้งรักทิ้งรอนถอนใจ

ท้าวธรรมราชตรัสว่า

๑ ดูก่อนกุมารหาญคอ
คิดความตามเลศเหตุไร
จักเสียคำต่อผู้พ่อ
ลูกสาวท้าวพญาธานี
เจ้าดอกคอเจ้าจระ
บ้านเมืองเคืองเข็ญเป็นไป

เจ้าถือเขียงแบบแบบไหน
จักไม่ชนขมรมณ ^{มี} ๑ ๕๖
ส่งข่าวกล่าวขอโฉมศรี
ทรงสิทธิ์ฤทธิเกรียงไกร
สื่อราวสาวอรเรืองใหญ่
เพราะใจเจ้าถือดอกดิ่ง ๑

พระอมรสิงห์ทูลว่า

๑ ข้าแต่บิดุรงค์ทรงภู
เพียบพยุหผู้คนพลอง
ขานแกดวกถ้ำอ้าว
ไพร่นั่นนกันมา

แม่นกษัตริศศัตรูจูง
ไปพงรอนจิตดับดา
ชาญสุดเชิงศึกศึกษา
ลูกยาฤาษีต่อฤทธิ ๑

ท้าวธรรมราชตรัสว่า

๑ ดูก่อนกุมารชาญศึก
เส็กกล้ามาแวดแปดทิศ
รูดอกเจ้าทรงฤทธิ
ห่อนคิดขำเขงเกรงใคร
แต่เจ้าจงรำลึกว่า
เลอะเลือนเหมือนนปดคดงอ

หาญฮักรณรงค์ทรงอิทธิ
เจ้าคิดไปกริ่งชิงชัย
ขอนั้นไม่มีสงสัย
ศัตรูผู้ใดไปร้อ
คำข้าซึ่งไปสู่ขอ
อันพ่อเป็นใหญ่ในดิน

ตรัสว่าอำเจ้าเอารส
นางไหนดายเจ็ดเพริศแพรว
ตำแหน่งแหล่งไหนใต้หล้า
ลูกสาวท้าวใดในทิศ

ขงยศภษาจากล้ำเกล้า
ลูกแก้วตรีกไตรใคร่ชิด
ราชาธิบดีมกกด
จงเถลงแจ้งจิตต์บิดา ฯ

พระอมรสิงห์ทูลว่า

๑ ข้าแต่พระชนกภูวนัย
เหลือรู้ตุนบัญญา
สองเดือนต่อครั้งข้าผัน
ลักษณะลำนานวลยวนแด
เรือจันทร์อันกลั่นกลบทั่ว
อันองค์นงรามทรมวย
พวยเงินงามเงาเพราพราย
เรือน้อยลอยนำข้าคม
งามพักตร์เพียงไหนไม่เห็น
ใคร่สิ่งอิงแอบแนบเนอ
นงรามนามไรไม่แจ้ง
ฤาแหล่งแห่งใดใต้ฟ้า
ซ่งจิตต์เชื่อใจในฝัน
จักสถิตทิศใดในภ
นกมันวันใดวันหนึ่ง

ทรงชยตรัสตั้งปัญหา
จิตต์ข้าเห็นยากหลากแท้
เห็นน้องพ้องพรรณเพ็ญแจ
ขึงแลขึงดำอำไพ
สระบัวศรีส่องพ้องใส
เนาในเรือนวลชวนชม
นวลนายขุดด้ามงามสม
บัวฉมชุล่อมหอมเรือ
รูปทรงนงเพ็ญงามเหลือ
ห่อนเบือตาพิศติดตา
ตำแหน่งสรวงสรรชั้นหล้า
ลูกยาห่อนแจ้งใจดู
นางนนั้นเห็นเป็นคู่
เหลือรู้เหลือก็คิดติดตาม
นางชงงามลบลภพสาม

คงสู้คู่สังจริงตาม
 ข้าคอยยุพขององค์นั้น
 หญิงอันหมั่นแสนแม่นเด

๑ เมื่อนั้น

สรวลเขี่ยเหวยเจ้าเมางม
 นางไหนดสาวภาคหลากเหลือ
 งามทั่วกลวทองทั้งตัว
 แม้นเจ้าฝันเห็นเชื่อว่า
 ฉะเหลือเชื่อเด่นเป็นจริง
 หรือหลอกออกมาว่าฝัน
 กล่าวคำกล้าความตามใจ
 หากเจ้าฉะเชื่อความฝัน
 เจ้าจงปลงเปลี่ยนศรัทธา
 หากเจ้าดวงพ่อต่อหลอก
 เปลี่ยนคิดเถิดเจ้าเบาเด

๑ เมื่อนั้น

เฉียวฉุนขุ่นข้อพาที
 ข้าทูลมุตความตามจริง

ในความซงผันนั้นแท้
 แม่นมั่นเป็นคู่รู้แน่
 ถึงแม่มาใกล้ไม่ชม ๑

อวนินทร์ยื่นห่อนเห็นสม
 โสम्मมั่นเมอเปลอมัว
 ลอยเรือโสภาหาฬัว
 แหวกบัวมอกวักพักตร์พรัง
 เป็นบ้าเพราะเขลาเข้าสิง
 ไปกรังเกรงผู้โยโย
 หมายมั่นให้พวงหลงไหล
 หวังไม่ตามจิตต์บิดา
 เช่นนั้นจริงจึงดังว่า
 มิฉะนั้นเป็นบ้าเป็นแท้
 จักบอกจงเชื่อใจแน่
 หลอกพ่อต่อแม่ไม่ดี ๑

อมรสิ่งห้เคองของหมองศรี
 ทูลนราธิบัตันใด
 ไปกรังจักทรงสงสัย

บัดนี้ท้าวเห็นเป็นไป
 ดวงพ่อล่อผู้มุกุณ
 คุณกุกองศ์ทรงฤทธ
 วาจาข้าทูลนั้นไซ้
 จักเชอมิเชอตามที
 อันนางซึ่งไปสู่ขอ
 เชิญพระบิดุรงค์ทรงชัย
 ข้าไซ้ไม่มีจำนง
 ใครได้ดวงมาลัยกานดา
 หึงอันหม่นแสนแน่นมา
 ไม่ขอสู่สมกลมเกลียว

ว่าผู้คนัยไร้คิด
 ทารุณยิ่งสุดทุจริต
 แค้นจิตต์มาเป็นเช่นนี้
 ภูนัยจงทราบบทศรี
 ข้าไม่เห็นเป็นไร
 มาตรแม่นแม่พ่อยกให้
 เอาไว้เป็นราชชายา
 ดั่งซึ่งท้าวทรงปรารณา
 นางในฝันข้าองค์เดียว
 หมดในใต้หล้าฟ้าเขียว
 จักเห็นขวจักรังฤตาม ฯ

๑ เมื่อนั้น
 ยินคำสำนวนลวนลาม

องค์ท้าวธรรมราชเรื่องสนาม
 วุ่วามคือไฟไหม้ฟ้า ฯ

ท้าวธรรมราชตรัสว่า

๑ พุดจาณุนเฉียวเฉียวสุ
 หลักผู้เป็นบิดา
 ดหละจะได้เห็นกัน
 พุดหยาวกล่าวพจน์คดงอ

ดูดูบั้งอาจกาจกล้า
 ไม่เกรงอาญาข้อมือ
 เชอฝันยิ่งกว่าเชอพื่อ
 ไม่ง้อเห็นงามตามใจ ฯ

๑ ตรีศพลางเรียกราชตำรวจ
 เชิญพระกุมารชาญชัย
 ตรีภไตรในราชหฤทัย
 แม้นสละละพยดลดลง
 จงถอดคณมาตังแต่่ง
 เขกสองครองกันพรรณราย
 トラบใดดงดอถอผัน
 ใฝ่หาโฉมฉายพรายแพรว
 トラบนั้นไม่ถอดจากจำ
 มีผันเป็นเพื่อนเตือนใจ

สำแดง^๓แรง^๔ดวง^๕เสื่อใหญ่
 ให้ไป^๖ที่^๗ขัง^๘คุม^๙มอง^{๑๐}ค้
 คงไม่^{๑๑}แกล้ว^{๑๒}คลา^{๑๓}ตมา^{๑๔}ดมั่ง
 แปร^{๑๕}ปลง^{๑๖}เปลี่ย^{๑๗}น^{๑๘}ปลด^{๑๙}พจ^{๒๐}น^{๒๑}ร้าย
 อยู่ใน^{๒๒}ตำแหน่ง^{๒๓}เฉียด^{๒๔}ฉาย
 สมหวัง^{๒๕}ดั่ง^{๒๖}หมาย^{๒๗}ไม่^{๒๘}แกล้ว
 โมหัน^{๒๙}ธ^{๓๐}เห็นว่า^{๓๑}กล้า^{๓๒}แกล้ว
 นาง^{๓๓}แก้ว^{๓๔}ใน^{๓๕}ผัน^{๓๖}นั้น^{๓๗}ไซ^{๓๘}ร์
 ให้^{๓๙}มัน^{๔๐}ครว^{๔๑}ญ^{๔๒}คร^{๔๓}ร^{๔๔}ำ^{๔๕}ร^{๔๖}ำ^{๔๗}ให้
 ทน^{๔๘}ได้^{๔๙}ทน^{๕๐}ไป^{๕๑}ข้าง^{๕๒}มัน^{๕๓} ๑

๑ เมื่อนน
 กิดเสณแก่นเจียนจาบัลย์
 ตุดัง^{๕๔}ใจ^{๕๕}ตรง^{๕๖}อง^{๕๗}ค^{๕๘}นาง
 เป็น^{๕๙}คุ^{๖๐}ร^{๖๑}ู^{๖๒}แจ^{๖๓}ง^{๖๔}จ^{๖๕}ริง^{๖๖}ใจ

๑ อ้าเจ้าเสาวภาคเพ็ญโฉม
 แจ่มลักษณะเลิศหล้านาร
 ลอยกลางอ่าวบัวขั้วจิตต์
 เรือ^{๖๗}จันทร์^{๖๘}โส^{๖๙}ภา^{๗๐}ทา^{๗๑}ทอง
 งาม^{๗๒}บัว^{๗๓}ชู^{๗๔}ห^{๗๕}อม^{๗๖}ล^{๗๗}อม^{๗๘}เฝ้า

อม^{๖๗}ร^{๖๘}สิง^{๖๙}ห^{๗๐}์^{๗๑}สุ^{๗๒}ริ^{๗๓}ย^{๗๔}ว^{๗๕}ง^{๗๖}ศ^{๗๗}ร^{๗๘}ง^{๗๙}สร^{๘๐}ร^{๘๑}ค^{๘๒}
 บิ^{๘๓}ต^{๘๔}ร^{๘๕}ง^{๘๖}ค^{๘๗}์^{๘๘}ท^{๘๙}ร^{๙๐}ง^{๙๑}ช^{๙๒}ร^{๙๓}ร^{๙๔}ม^{๙๕}ฉ^{๙๖}น^{๙๗}ไ^{๙๘}ด
 อยู่^{๙๙}ห^{๑๐๐}่าง^{๑๐๑}โน^{๑๐๒}น^{๑๐๓}แ^{๑๐๔}ห^{๑๐๕}ง^{๑๐๖}แ^{๑๐๗}ห^{๑๐๘}่ง^{๑๐๙}ไ^{๑๑๐}น
 จ^{๑๑๑}ง^{๑๑๒}ไ^{๑๑๓}ด^{๑๑๔}เ^{๑๑๕}ว^{๑๑๖}เ^{๑๑๗}น^{๑๑๘}ผัน^{๑๑๙}ฉ^{๑๒๐}น^{๑๒๑}น^{๑๒๒} ๑
 ด^{๑๒๓}ัง^{๑๒๔}โ^{๑๒๕}ส^{๑๒๖}ม^{๑๒๗}ส^{๑๒๘}อ^{๑๒๙}ง^{๑๓๐}ห^{๑๓๑}ล^{๑๓๒}ำ^{๑๓๓}ร^{๑๓๔}าศ^{๑๓๕}
 ไม่^{๑๓๖}มี^{๑๓๗}พ^{๑๓๘}ร^{๑๓๙}ร^{๑๔๐}ณ^{๑๔๑}เพ^{๑๔๒}็^{๑๔๓}ญ^{๑๔๔}เช^{๑๔๕}น^{๑๔๖}น^{๑๔๗}อ^{๑๔๘}
 ท^{๑๔๙}ศ^{๑๕๐}ท^{๑๕๑}ิ^{๑๕๒}ศ^{๑๕๓}ห^{๑๕๔}า^{๑๕๕}ไ^{๑๕๖}น^{๑๕๗}ไ^{๑๕๘}ด^{๑๕๙}์^{๑๖๐}ส^{๑๖๑}อง
 พ^{๑๖๒}าย^{๑๖๓}เ^{๑๖๔}ิน^{๑๖๕}ด^{๑๖๖}ำ^{๑๖๗}ย^{๑๖๘}อง^{๑๖๙}พ^{๑๗๐}ิง^{๑๗๑}ย^{๑๗๒}ล
 งาม^{๑๗๓}เจ้า^{๑๗๔}แจ^{๑๗๕}่ม^{๑๗๖}ห^{๑๗๗}อ^{๑๗๘}ง^{๑๗๙}เว^{๑๘๐}น

หมายโลมโฉมเฉลาเสาวคนธ์

หวังไว้ไม่สมดังปอง

อันพระบิดุรงค์ทรงภู

คุมขังดังไพรใจร้าย

จักลหนออกชอกซอน

สืบตามทรามวัยในฝัน

เคราะห์หัดผหนุนบุญนำ

๑ อมรสิ่งหนึ่งนักรักไทร

หงุดหงิดจิตต์ใจไข้กรอง

เล่าเหตุระหัดให้รู้

ภักตศรราชกุมาร

เธอแจ้งจำนงทรงหมาย

เขาทำไม่รู้คู้

พระเสด็จเตร็จหนทขัง

จรจู่สู่ป่าผาพน

๑ บัดนั้น

รุ่งเช้าป่าวกันถันไป

แสรงคนคนหาหน้าตน

นิรมลอยู่ไหนไม่รู้

คิดใคร่ได้น้องครองคู่

เชอว่าวามโกรธโทษกรรม

แสนอายอกเบือเหลือถอน

เค็รป่าผาตอนโดยกรรม

บุกบั้นแขงขันคนค้ำ

คงสำเร็จจิตต์คิดปอง ๗

ซ้ำในอกอัดกลัดหนอง

ขัดข้องขุนตำราคาญ

จึงผูกุมคิดสงสาร

ยิ่งกว่าภูบาลนฤบดี

อุบายปลดปลักหลักหน

เหมือนมีใจเปลอเมอมนท

มุงตงพักตร์ไปในหน

ดินด้นหลกถันไป ๗

ผูกุมแสรงรับลับไหล

เชอหนทางไหนไม่รู้

รายเหลือเมอคนยังอยู่

ทุกแหล่งแบ่งเที่ยวเกรียวกรู

๐ บ้างเข้าเฝ้าพระภูวนาถ

ทูลว่าราโชรสอัน

หายไปในเช้าวันนั้น

ร้อนตัวกลัวราชอาชญา

แท้จริงกริ่งใจไม่ขาด

ทุกวารทิวาราตรี

ยุพราชอาจลั่นได้

แปลกมากหลากใจไม่เคย

แล้วแต่พระอาญาราช

จักโปรดโทษการฐานใด

๐ เมื่อนั้น

ยินข่าวร้ายจิตต์กุมิ

แหวดตวาดกราดกรวนัวพักตร์

ควรห็นบั้นห้วมิ่งแทน

ดุดุไว้ใจให้เฝ้า

พินเพื่อนเหมือนอกับหลับตา

กูจักงดโทษโปรดก่อน

ทุกทิศทุกทางห่างไกล

เที่ยวดูเที่ยวตามหลามกัน ๆ

องค์ท้าวธรรมราชรังสรรค์

คุมไว้ในพันทศาตา ^{๕ พัดหมักโทม} ๐ ๕๗

ภูมิจงโปรดโทษข้า

รักษาเชอไว้ไม่ดี

ว่าอาจหลกเลียงเบียงหน

ไม่มีปล่อยปละละเลย

อยู่ ๆ จูไปเฉย ๆ

ได้เป็นเช่นเฉลยนั้นไซร์

แห่งพระภูวนาถเป็นใหญ่

ตามแต่ภูณัยปรานี่ ๆ

องค์ท้าวธรรมราชเรืองศรี

มันหนีไปไหนในแดน

แก่นักนำโกรธโทษแสน

สับให้ไม่แก่นคอกา

ลูกเจ้าเพ็ยมพักรักษา

ควรเขยจนควรม่าสาใจ

จงร้อนรับผ้าป่าใหญ่

ทุกไสละสนดินดอน

ลุกก้อยู่ไหนในภพ
เที่ยวตรับทุกตรอกชอกชอน

๑ ภูธรเรศรอนรนหม่นไใหม่
เนองนิตยจิตตผู้กลกยา

หาจบชานทชอน
รับจรไว ๆ ไปช้า ๆ

หฤทัยรัญจวนหวนหา
อ้วนอาดูรเศรานาทรวง ๆ

๑ เมอนน
หลบลหนพนคนปวง
ออกจากอละภาชานี
เปล่าเปลียวเทยวเ้าเ้าเน
ชอกชแกแวกไปในหเล่า
ชอกช่าล่าบากยากจน
เสาหานอมยงนงเาว
สระบัวทัวไปในคิน
คอยคูยูรอบขอบหนง
หรามวัยในผันนนไชร

๑ เทยวไปในเมืองทังหลาย
ทุกทะศเตขอบชาน
วันหนงดงเวยงเกรยงไกร
ยินข่าวบ่าวค่าก่าจาย

อมรสิงห์ทรงดกษณ์ศกดหลวง
ในดวงดะช่าล่าเกย
ยิงทวทุกข์คเนเสนเยย
ปลอมเปนชายท่าท่ากล
ชนพ่าฟงศ์ชาmตamหน
คินคินคเรป่าหaกิน
พูนารเอนอยลอยสินชู
เชอยินรับมังตรงไป
ไปสบพบนองพองใส
หาไครจักหेमอนภามี ๆ

หอนหนายนกหamarศร
สัตรไค ๆ ไปคล่าย
กรงอนทิราลัยฉเดฉาย
หาชายรูรเองเมองทอง

เสียงคนเสียงมอังก๋องถัน
สืบข้อต่อความถามลอง

๑ อมรสิ่งหนึ่งไว้ไม่เอื้อ
เบื่อยินวาจาพาที
เบือชนชาวเวียงเกรียงไกร
หาใครไม่บ้ำสามานย์
เบือโลกเบือมชีวิต
จักทรงชีพไปไ้ยล
ขรรคินคมกล้าสาหัส
กาลเก่ากองกรรมทำรอย

๑ ขรรคชกจักเชือดเงอดเงอ
พอแว่วยินมอกร้อม

พัลวันยัดเยียดเสียดถอง
แซะซ่องทัวหน้าธานี ฯ

แสนเบือเสียงมอังก๋องมี
เบือนามยุหนงคราญ
จักพุดกับใครไปขาน
ในถันไม่ถึงกิงคน
คิด ๆ ไม่เห็นเป็นผล
ประโยชน์แก่ตนสักน้อย
จักตัดเศียรอาจาขาดผลอย
ตามคอยล้างผลาญฐานัน ฯ
หมายเมอสเบืองเมองผ
คำที่เบิดข่าวป่าวไป ฯ

๑ เจ้าเอยเจ้าข้า ใครยินอย่าช้า เร่งมาเร็วไว ฟังคำประกาศ
ตั้งราชเหตุทัย ถ้อยคำจำไป สืบส่อต่อกัน ฯ

๑ ชายคมีชาติ ควรสักราช ชาดาตาวัณย์ เคยเห็นเมืองทอง
งามพ่องเพียงจันทร์ จงเฝ้าเจ้าอิน ทรงสิทธิ์ฤทธิ ฯ

๑ ท้าวจักขอยศ ลือชาปรากฏ เกียรติแก้วนแดนตรี จัดสรร
บันให้ ราไชยสวรรศรี สารพรรณอันมี แบ่งมอบครอบครอง ฯ

๑ หนึ่งจะประทาน ยุพยงนงคราญ ลักษณ์ด้าล้าของ องค์กนก
เรขา บุปผาผิวทอง ประคับประคอง เป็นคู่ชูใจ ฯ

๑ ชายคมชาติ แจงเรื่องเมืองมาศ สู่ราชเร็วไว ราววลอันยิ่ง
ทุกสิ่งสมใจ กอบโกยโดยนัย ที่ประกาศเอย ฯ

พระอมรสิงห์ทรงคิดว่า

๑ อ้ากรูข่าวป่าวร้อง
ร่อยกรังไปผัดนิดเลย
ฟัง ๆ ยั้งใจได้คิด
เหตุมึใจจงปลงจินต์
จักเชือดคอตายวายชีพ
ใจปองลองเล่นสักพัก
เรื่องทตมของร้องป่าว
หาผู้รูเรื่องเมืองคำ
แม่นกู่เข้าเต่าแจ้
ใครจักเป็นผู้รู้
อาจเสรีจสมหวังตั้งใจ
ใครเล่าเขาวนั้ต้นชนปวง
ได้ยศได้ศักดิ์หนักหนา
อาจยกกองทัพฉบับไว
พระชนกยกเมืองให้ใคร
จักเข้ารุกโรมโจมตี
ส่วนปรัตยบันนั้นเล่า

ทำนองที่เขากล่าวเพย
เราเฉยเพราะเหลือเบื่อยิน
กุนชวดจกวัน
เกลียดศสนเลือดเนื้อเบอนัก
ไปควรควนรับเร็วหนัก
ใครจักรู้เท่าเราทำ
สืบข่าวเวียงงามความขำ
จดจำมาได้ไม่มี
หลักแหล่งเวียงทองฝ่องศรี
กุนกล้าวบอกหลอกหลวง
จวบได้ตำแหน่งเขยหลวง
จักถ่วงคัดค้านฐานใด
ภายน่านักเห็นเป็นใหญ่
คินไปอตะกาธานี
ทัพใหญ่ฤยอ้อท่อน
ไพร่แพ้เราเข้าครอง
กูเขาวนั้เซยวแล้วเกล้าวกล่อง

๑ เมื่อนั้น
 ภูวนัยได้ยินยินดี
 พิศองค์อมรสิงห์พรังพักตร์
 เตไฉนเปื่อนคำคำซ้ำ
 จักพาหองค์นงราม
 นงเพ็ญเห็นชอบสอซก

องค์ท้าวชัยทัตเทียมสีห์
 สมททรงถวิลจินดา
 ท่วงทิมศักดิ์หนักหนา
 เสือผ้าคร่ำครืออะเประอนัก
 ใต้ถามโฉมยงทรงศักดิ์
 จึงจกรูความตามการณ์ ฯ

ท้าวชัยทัตพาพระอมรสิงห์ไปยังพระราชบิดาแลตรัสว่า

๑ อ้าเจ้าเพราพักตร์ศักดิ์ศรี
 ทราบเรื่องเมืองคำชำนานาญ
 ใต้ความถามถ้อยคุณเกิด
 สอซกหลักอันมั่นคง

ชายนมข้าวกล้าวาน
 นงคราญจูงฟังตั้งจง
 โชคเชิดชูใจไช้หลง
 อาจตรงตามพันกันดา ฯ

๑ เมื่อนั้น
 ยินคำดำรัสราชา
 ชายนลักษณะประจักษ์
 เคยเห็นหนใดในทิศ
 ตัวตออยู่ยังวัง
 โอกาสปราศแท้แนใจ
 แต่ตुरुสกันกเห็น
 รูปร่างหน้าตาน่ารัก

โฉมยงองค์กนกเรขา
 วนิดานั่งเพ่งเต็งพิศ
 เหมือนจกรูจักแจ้งจิตต์
 ยังกิดยั้งหลากเหตุทัย
 เคยเห็นชายนที่ไหน
 ไปได้เคยพบสพบพักตร์
 เหมือนเช่นว่าผู้จัก
 ทักทักเหตุทัยใครรู

จำจักษักถามความตอง
แม่นเป็นคู่ครองของตุ

เมืองทองอยู่ไหนในผล ^{นาง}
อาจรูเร็วพลันทันใจ ๑

นางกนกเรขาตรัสว่า

๑ ดูราบบุรุษพูดพ้อง
ท่านได้เดินดั้นหนใด
อันกนกชานันไชร์
บังนิมิตว่าปราจีน
ท่านจงช^๕แจ้งแจ้งความ
แผนทช^๕ทางอย่างไร

๕ เมืองทองอยู่แหล่งแห่งไหน
มีพยานฐานไหนใครยิน
อยู่ไหนอ้วงว่างกลางสินธุ์
ทักษณฤ^๕เห่นอเมื่อไป
๕ เมืองงามไพจิตรทิศไหน
จริงใจจงแถลงแจ้งความ ๑

๑ เมื่อนั้น
เห็นราชบังอรองงาม
โสภาอาการอ่อนช้อย
ผิวทองผ่องเห็นเพ็ญยวง
งามกรรณงามแก้ม^๕เข้ม^๕ยม
งามพระนัยนานาร
๕ ๕ ๕ ๕
รสมสันตสนภพ
จะรทมเหตุทัยไม่เว้น
พระรูปพระราชกานดา
เคยเห็นเคยชมโฉมตรู

อมรสิ่ง^๕กุมารชาญ^๕สนาม
๕ ๕ ๕ ๕
วับ^๕หวามใจ^๕ป่วน^๕อ้วน^๕ทรวง
ตั้ง^๕ย้อยจาก^๕แคว้น^๕แดน^๕สรวง
นาง^๕ปวง^๕งาม^๕ไกล^๕ไม่มี
๕ ๕ ๕ ๕
พัค^๕ตร์^๕พร^๕ม^๕เพ^๕รา^๕อง^๕ค^๕ท^๕รง^๕ศ^๕ร^๕
๕ ๕ ๕ ๕
รัง^๕ส^๕ย^๕ง^๕จ^๕น^๕ท^๕ร^๕ว^๕น^๕เพ^๕ญ
๕ ๕ ๕ ๕
มา^๕น^๕พ^๕ห^๕น^๕ุ^๕ม^๕ไ^๕น^๕ไ^๕ด้^๕เห^๕็น
๕ ๕ ๕ ๕
ค^๕ือ^๕เป^๕น^๕ท^๕า^๕ส^๕น^๕า^๕ง^๕อ^๕ย^๕า^๕ง^๕กุ
๕ ๕ ๕ ๕
ดู^๕ค^๕ุ^๕น^๕ก^๕ั^๕บ^๕ตา^๕เร^๕า^๕อยู่
๕ ๕ ๕ ๕
ฤ^๕า^๕ไ^๕ร^๕ไ^๕ม่^๕ร^๕ู้^๕เม^๕ื่อ^๕ไ^๕ร

ภูเขาไม่อาจได้เห็น
 แปลกจิตต์คิดมาคิดไป
 นึกเห็นเป็นนางในฝัน
 เสาวภาคโสภาน่าพิศ
 ไปเคยเห็นเนตรเหตุว่า
 จึงไม่สามารถคาดเดา
 รัสมันล่ออย่างนี้
 เหลือคิดเหลือขัดอัศจรรย์
 ยืนถ้อยยุพของทรงถาม
 รังเกียจเคียดคำทำนอง
 จักทูลคำใดไซ้สัตย์
 ขนขมอมปดคคเค็ด
 นางกษัตริ์ตรีเศวตเอนเหมือนกับ
 อักอ้วนป้วนป็นพรนนาน

รูปทรงนางเพ็ญที่ไหน
 คิดไม่ตกหนอท้อคิด
 นวลจันทร์อำไพไพจิตร
 เรือขำลำนิดนางเนา
 ไปเคยเห็นหน้านวลเจ้า
 นัยนางเขาว่าอย่างไร
 ฤาเนตรดรุณีอย่างไหน
 หฤทัยทัก ๆ ตรีกตรอง
 คิดขามใจขุ่นหม่นหมอง
 ช่งปองจักกล่าวข่าวเท็จ
 อดอดห่อนทำสำเร็จ
 ฟังเข็ดฟังจำรำคาญ
 ยุพของทรงสับด้วยขวาน
 จึงมีพจมานทุลไป

พระอมรสิงห์ทูลนางว่า

๑ อ้อองค์พระราชดรุณี
 เมืองหนึ่งซึ่งข้าคลาไคล
 เวลาช้าเร็วฤาทราบ
 ใต้เหนือเหลือบอกชอกช้า

ข้านห่อนแน่ทางไหน
 ดำเนินไกลไกลไปจ่า
 ที่ลุ่มที่ราบเดินร่า
 บนบกในน้ำลมเลอะ

ทิศไหนทางไหนไม่รู้
ดวงจิตต์ผิดเพลอเชื่อเชอะ
เลื่อน ๆ เหมือนได้ไปถึง
สิ่งอันจำได้ไม่มี

๐ เมื่อนั้น

ฟังบอกหลอกเล่นเป็นทาง
พูดไม่เต็มปากหลากเหลือ
ย่อนยอกหลอกเล่นเห็นพอ
เรานสีพวงหลงไหล
นึกเห็นเป็นเหล่าเผ่าดี
ช่างเป็นไปได้ใจดู
รูปร่างอย่างนั้นมันตา
พลาดผิดจิตต์เราเนาโศด
เจ็บแสบแปลบแสนแค้นเคือง
เพลอจิตต์พูดจาพาที
อันชนชาติชั่วบัวเป็ย
ครุหนั่งนางแสนแค้นเข็ญ
สำรวจลหวตตรัสอัดถ์อัน

ใจดูหลงเลื่อนเปื้อนเประอะ
งะเงอะโง่เห็นเช่นนั้น
เมืองหนึ่งเป็นทองพ่องศรี
เทวีจูงแจ้ใจนาง ฯ

เทวีจูงแจ้ใจนาง, เมืองพ่องศรี, เมืองดงขี้เหล็ก

ยุพยงทรงแค้นแสนหมาง
ปราศสัจย์ขัดขวางในคอ
บ้าเบือเช่นนมหนอ
มาต่อหมายราชนาร
คิดไปว่าทรงศักดิ์ศรี
ผู้มียศด้อมปลอมมา
นึกเห็นเช่นรู้จักหน้า
เหมือนว่าเคยพบเนื่อง ๆ
ประโยชน์เปล่าปลดหมดเรื่อง
เป็นเครื่องคนหยามลามเลีย
ย้อมเห็นเป็นที่เสียมเสียม
เหมือนเหยียนเรอนเปื้อนปลัน
อัครุกลับเห็นเป็นขัน
เขี่ยหยันคำปดคดงอ ฯ

นางกนกเรชาตรัสว่า

๑ คุราบุรุษสุดเปรี๊ยะ
 ผ่าเสื่อเหลอคดาก้าร่อ
 นำเชอจริงหนอข้อเถ่า
 จักกลนขนเหลอเบืออม
 แม่นยำจำได้ไปถึง
 สึงอันจำได้ไม่มี
 ทางไกล่ทางไกล่ไปทราบ
 หนเหนือหนใต้ไม่ดู
 เรอราวไฟเราะนักหนา
 โสम्मขมค้ำกำเดา
 น้เนาะจักเนาะให้แจ้ง
 เวียงตรูอยู่ไกล่ในแดน
 กรุงทองพ่องพรรณนั้ไซร์
 เถ่าเรอเมืองค้ำกำเนา
 มุงหน้ามาล่อทังท
 ควรปดให้ปดอดตลอดเถ็ด
 อังอ่าอย่างนมหน้า
 เจ้าไซร์ตำชำสามัญ

พุดจาเป็นเรอเจิวหนอ
 ลวงล่อเลอะเลอนเหมอนตม
 พังเค้าค้ำเท็จเข็ดขม
 มุสาโสมมเช่นนั้
 เมืองหนั่งงามทองพ่องศรี
 วิถทางไหนไม่รู้
 ที่ลุ่มทราบในผลู ๗๗๖
 เมืองอยู่ที่ศไหนไม่เดา
 นำฟังวาจาของเจ้า
 มัวเมาโมห้มนท้ชั้นแก่น
 ชั่งแหล่งเมืองทองพ่องแสน
 แวนแคว้นความปดคดเค้า
 อยู่ในมุสาของเจ้า
 เห็นเงาส่องงามความเท็จ
 ผูกเท็จไม่ดเคียวเด็จ
 มีเคล็ดมข้อต่อกัน
 เข้ามอลวงเล่นเห็นขัน
 กำเร็บเส็บสันแสนร้าย ๆ

๑ ตรัสพลางนางผินพักตร์ทูล
 มาณพนไชรัไร้อาย
 ขอพระบิตูรงค์จงไถ่
 หน้าขลาดหวาดหวั่นพรันทรวง
 โทษทัณฑ์พ้นเผื่อเหลือเต็ม
 ยินดีในชั่วมัวเมา
 จักฆ่าก็เสียมดาบ
 พระจงอวยชีพเป็นทาน
 ขับไล่ไปจากวังหลวง
 ปล่อยเขาคนเดียวเที่ยวไป

๑ เมื่อนั้น
 ยินคำสุกอุบาท
 ให้เรียกตำรวจมาจับ
 มือหนักผลักไล่ไสกัณฐ์

๑ เมื่อนั้น
 เซชวนหวนหันบันไป
 แล่นออกนอกวังยังมี
 หลบหลหนลอบหมอบฟุบ
 ถูกชูดถูกทุกท

พระชนกนเรสูรทรงฉาย
 เป็นชายชู้ช้ำมาดวง
 ให้ไปเสียนอกวังหลวง
 จาบจ้วงมาบอกหลอกเรา
 กำเรียบสด ๆ ปรดเจ้า
 โฉดเฉาพูดจาสามัญ
 เปนบาปไม่มีแก่นสาร
 อย่าลงโทษการฐานใด
 ชนปวงทราบพลันหมั่นไล่
 หาใครจักคบถามี่ ๆ

พระมหากษัตริ์เรื่องศรี
 ภูบดีดำรัสสั่งพลัน
 ไล่ขับอมรสังหารังสรรค์
 แล่นถลันถลารับถีบไถล ๆ

อมรสังหารใจสั่นหวั่นไหว
 เขาเสือกเขาไล่ไล่ทุบ
 ชนหลามตามตักทุบ ๆ
 บันอุบอับโกรธโทษตน
 ไล่ตบรุมตักทุบหน

จักต่อจักสู่มุ่คน
คิดไปไปควรโกรธเขา
ขุ่นขัดอัคใจไฟฮือ
คิดไปใครจักชั้กขรรค์
กิดกรรมที่ในใจจันต์

๑ นิกองค์อรไทยใสศรี
นิกขนงนงรามงามเงา
งามจริงยิ่งคนบนดิน
แสงส่องส่องดำกำจาย
นัยนายนัยมพรมเพรา
ยามหมางนางเมินเพตินตา

๑ อมรสิ่งหยังคิดขึงขุ่น
หลบคนคั่นทางห่างไกล
ไปถึงซึ่งสระระบือ
เป็นนามอันเหมาะเพราะพริ้ง

๑ สันธยาสายัณห์พลันเห็น
ส่องแจ่มแสงจันทร์พรณพราย
ศศธรสทองมอหงษา
เพราะเรากล่าวไปไปได้
หมายใจใครโถมโถมฉาย

ใครเลยจักทนฝีมื้อ
เขาข่มเหงเราผิดหรือ
เสียชอเปือกปนมลทิน
ไล่หนีหัวราชฎ์ขาดวิน
เราคิดผิดสิ้นทุกเค้า ๆ

นิกหน้านาร์หล่อเหลา
นิกเนตรนงเยาว์เพราพราย
รัศมีสันตเฉิดฉาย
อบอายคั่นธินกถันฟ้า
เนตรเจ้ายามโกรธโรจน์หล้า
ใจข้าราวดับวับไป ๆ

หมกมุ่นดังเพลิงเรืองไหม้
เจ็บใจเจ็บอกฟกจริง
เรียกชื่อว่าสระพิลัง
ชายหญิงมาโอดน้ำตาย ๆ
ศศพินทุ่ผ่องเพ็ญภูตฉาย
งามคล้ายแสงเนตรนารี
นัยนาสันตผินหนี
มารศรีอาจนางหมางเท็จ
ใจหมายห่อนทำสำเร็จ

อุบายหมายตลอดตลอดเด็ด
 เคาระห้กรรมทำไว้ในก
 เทพเจ้าเนาเบื่องเมืองแมน
 เที้ยวเสาะนางสนธิณภพ
 ออกผ่าวราวแยกแตกพัง
 คึดถ้อยยุพยงทรงหยาว
 นกเนตรนวลแขแสดดู
 จักอยู่ไปไยไซ้เรื่อง
 พงศ์เฝ้าเหล่าเลิศเกิดมา
 จำจักโจนในสระน
 พาสู่โลกหน้าการุญ
 ๑ อมรสิ่งหนึ่งคึดสักครู่
 พอจักโจนลงคงคา

ผลพลัดเป็นอนันต์แค้น
 ตามมมาเห็นบเจ็บแสน
 เชอแค้นขงเคียดเกลียดขัง
 ครนสบห่อนสมใจหวัง
 จักยังชีพไปไยกู
 คื่อหลาวเสียบเสร้างแทงหู
 อดสูทเข็ขมาษา
 เป็นเครื่องอ้ออายชายหน้า
 ชั่วชาเสี่ยชาติปราศคุณ
 จงฝอเออเพื่อเกอหนุน
 ตามบุญตามกรรมทำมา ๑
 เดินสู่สระพลางตั้งท่า
 แว้วยินวาจาบ่าวไป ๑

๑ เจ้าเอยเจ้าข้า ใครยินอย่าช้า เร่งมาเร็วไว ฟังคำประกาศ
 ดั่งราชหฤทัย ถ้อยคำจำไป สืบส่อดอกัน ๑

๑ ชายคิมชาติ ควรสัคราช ชาดาลาวันย์ เคยเห็นเมืองทอง
 งามพ่องเพียงจันทร์ จงเฝ้าเจ้าอัน ทรงสิทธฤทธิ ๑

๑ ท้าวจักขอยศ ลือชาปรากฏ เกียรติแก้วนแดนตรี จัดสรร
 บันให้ ราไชศวรศรี สารพรรณอันมี แบ่งมอบครอบครอง

- ๐ หนึ่งจะประทาน ยุพยงนงคราญ ลักขณ์ถ้ำถ้ำของ องค์กรกนก
 ราชอาณาจักร บุปผาผิวทอง ประคับประคอง เป็นคู่ชู้ใจ ฯ
- ๐ ชายคัมภีร์ แจ่งเรื่องเมืองมาศ สู่ราชเร็วไว รางวัตอันยิ่ง
 ทุกสิ่งสมใจ กอบโกยโดยนัย ที่ประกาศเอย ฯ

๐ อมรสิ่งหนึ่งนกรกษา
 หวนนกกนงรามทราชมช
 เวียงไรใครจรห่อนได้
 ฟ้าใจเสาะยังจริงเจียว
 ชั่วหนักจักฆ่าตัวตาย
 อันราชชาดานาร
 จักเพียรจนพบเมืองมาศ
 เทยวสับเทยวสอดตลอดเถิด

๐ ตรีภไตรในแดนแน่แล้ว
 กวัดแกร่งโยนไปในฟ้า
 ปลายขรรค์ชไปทักษิณ
 ดุ่มดินเดินดงพงไพร

ถ้อยคำที่เขากล่าวเพย
 จักเลยไรคู่อยู่เดียว
 เราไซร์ชายชาติฉลาดเฉลียว
 ไม่เทยวเสาะหาชาน
 เช่นชายขลาดบัดดี
 พาที่หมิ่นเรากล่าวเท็จ
 มุ่งเสาะเหมาะอาจสำเร็จ
 ผลพลัดสมใจไม่ช้า ฯ
 ทรงชกขรรค์แก้วคมกล้า
 ตกยังพสุธาทันใด
 เชอฝันพักตร์ทางข้างใต้
 มุ่งใจจักค้นจนมรณ ฯ

๐ ดั่งภมรจรชมบุปผา
 พระเสด็จองค์เดียวเทยวจร

จากพกาสูพกาเรื่อน
 จากนครสู่นครชอนเดิน

สิบเสาะเสาะทางพลาถาม
 บุกชฎิลค์ไพรไต้เนิน
 ร้อยวันพันคนขนเต้า
 เวียงทองทิศไหนใครยิน
 เดินทางพลาถนักรกครอง
 ๑๕๕ ^{ii ปณณณณ} ทุกรายฎรลดเตชวเทยวดู
 ไม่มีที่ใครจักแจ้ง
 มาตร์แม่นมเมืองเรองรอง
 ห่อนไซ้ในเขตมานุษ
 นอกจากบักษินบินไกล

๑ ตรกพลาถพระพลันผันพัคตร์
 ป้าใหญ่ไม้สูงขงยาง
 เสียงสิงห์ขรม ๆ ครมคราง
 แซกชอกชอกซาข้างอ
 คำคนขนไปในปี
 เจ็บเนอเหลอนับยับเขิน
 แสงจันท์ดินเมมร่าไร
 ยางขงสูงร่มลมพัด
 พันดินจักเดินฤาเห็น
 ค่อยก้าวค่อยย่างพลาถจร

ทุกคามทุกเขตเทศเขิน
 แถวเถิน^{ฎฎฎ}ภูธรคอนคิน ๑๕๘
 คำเข้าบับบุกทุกถัน
 ชนสนถามใครไปรู้
 เราท่องเทียวไปในผล^{มว}
 หาพุทราบเรองเมืองทอง
 ชงแหล่งเวียงสุดผุดผ่อง
 ดั่งข้าวป่าว่องนั้นไซ้
 เทยวสุดไปสบพบได้
 เห็นไม่มีผู้รู้ทาง ๆ
 เข้าสู่สำนักเสื่อสา
 แม่กลางวันมดชดชอ
 เสียงข้างค้อเตรแปรปรีอ
 ดุ่มคอดดงตันดินเดิน
 ตังหน้าในแถวแนวเถิน
 หมายเดินมุงดินหนชฎ
 ไม้ใหญ่ยอดเขมเทยมนัฏ
 โบกบัตร์บังพรรณจันทร
 มดเช่นในถ้ำสิงขร ๑๖๐
 ดุ่ม ๆ คอน ๆ เดินไป ๆ

๑ บัดเด็วเห็นแสงแปลบปลาบ	แวงวาวอยู่ข้างทางใหญ่
พระซงักซกขรรค์ทันใด	ยืนนั่งกริ่งไม่ไหวติง
<u>มผู้แลบดินยาวมา</u>	<u>จนสบนาสาอมรสึงห์</u>
เห็นคน ๆ แรกแปลกจริง	ยืนนั่งอยู่ใต้ไม้โต
แต่งกายเปนเพศโยคี	พระกุมารเกิดมีโมโห
ฤษชเกเณโก	แลบดินปลิ้นโร้หลอกกัน
เธอขึ้นขึ้นใจไม่กรัว	พักตร์นิ้วข่มจิตต์คิดขัน
เราจำทำดต่อมัน	หวังถามความอันใครรู้ ๆ

พระอมรสึงห์ตรัสถามว่า

๑ ดูราอาจารย์มานเซ็ชว	ท่านเท็ชวไปไหนในผลู <small>ทาง</small>
กลางคณมดแท้แลดู	แผ่นภูจกเห็นห่อนมี
ท่านบ้ำเพ็ญพรตในไพร	เปนสุขหรือไรฤษช
กองบุญหนุนกรรมทำดี	โยคีพรตแกตัวแพ้วภัย ๆ

โยคีกล่าววว่า

๑ ดูรามานุษสุดกล้า	ตั้งหน้าเดินดินหนไหน
กลางคณมดจริงกริ่งใจ	ป่าใหญ่สึงห์เสื่อเหลือร้าย
ประสงค์สังใจในดง	ไพรพงภัยหลากมากหลาย
ไม่รักษาตัวกลัวตาย	ต้นปลายเหตุผลกลใด ๆ

พระอมรสิงห์ตรัสว่า

๑ อ้ออาจารย์ผู้ธรรม์
 สืบเรื่องเมืองคำอำไพ
 ตัวท่านชาญผู้รู้ทาง
 ตูเดินดงคอนอ่อนแรง

ข้าบ้นบุกมาป่าใหญ่
 หาผู้รู้ในไพรแวง
 อยู่ข้างหรือไรใครแจ่ม
 โปรดแถลงให้รู้ลู่ทาง ฯ

โศกกล่าวว่

๑ ^{นางจตุ}ดุราชายชาญหาญกล้า
 สืบเรื่องเมืองคำสำอาง
 เมืองทองส่องงามสามหล้า
 น้อยนักร้อยหนามานพ
 ขากหนักจักได้ไปลุ
 ใครถึงเมืองคำอำพน
 จักไปให้จนดลเมือง
 เสอสีหฬเสอนานา
 เหลือบขบขบรุ่งนกินเลือด
 ใครเดี้ยวเที้ยวเร่เซโซ
 จักกล่าวโพยภัยในป่า
 ภัยห้อยภัยเหินเดินดิน

เดินป่าขัดข้องหมองหมาง
 โลกกว้างเที้ยวไปไปพบ
 ขากหากคนได้ไปสบ
 เคยพบไม่มีกคน
 เวียงสุวรรณในไพรสณฑ์
 น้อยตนที่ได้กลับมา
 เป็นเรื่องยากยิ่งจริงหนา
 แมวหมาเท่าช้างอย่างโต
 ราวเชือดด้วยมีดกรัดโหว่
 มั่นโห่กันล้อมตอมกิน
 มากนักมากหนา ^{ทำให้ได้ใจ}ทาหน ^{๑๖๐}
 ภัยบินภัยบ้างต่างร้าย ฯ

พระอมรสิงห์กล่าวว่

๐๖๒ ๐ อ้าวณ^{กม่อไม่มา}สถานมพรต
 ข้าไม่รักตัวกลัวตาย
 ถ้าหากยากใจไม่ว่า
 ไปรุดด้วยช่วยชเวียงทอง

ภักย์ป่าปรากฏมากหลาย
 มาดหมายสู่เมืองเรืองรอง
 บุกรป่าฝ่าทุ่งมั่งจ้อง
 ท่านคล่องใจรู้ลู่ทาง ฯ

โยคีตอบว่า

๐ คุรามานุษสุทธลักษณะ
 มุ่งเมอเมืองคำสำออง
 บัญชาขานนมคำ
 แม่นแจ่มใจให้ดู
 จงเอาความรู้มาแตก
 วิชชาข้าไซร์ไซ้เดา

เราไซร์ไซ้จักขัดขวาง
 ไพรงว้างลาดเตาเรารู้
 ไม่น่าไขข้อต่อสู้
 บอกตามความรู้ของเรา
 ความรู้แปลก ๆ ของเจ้า
 มเค้ามเคตติเคบี่จขบวน ฯ

พระอมรสิงห์ตรัสว่า

๐ ความรู้อันใดใครแจ่ง
 ใครถามเชิญถามตามควร

จักแถลงโดยดัดถ้วน
 เติศล้วนความรู้คู่ต้น ฯ

โยคีกล่าวว่

๐ อัสผู้มั่นบัญชา
 ผู้ปรีชาอย่าจน
 * ทหนึ่งคือทางแห่งโลก
 ที่สองทางหญิงมั่งมาลัย

ดูข้าขอถามสามหน ^{คำถาม} ๐ ๖๓
 จงค้นคำทดสอบทาน
 สุขโสกอย่างไรให้ขาน
 ตำราญญาเศร้าเฒ่าความ

ที่สามนามทางนิรพพาน
 แม้นเจ้าเล่าบอกออกตาม
 หมายมุ่งกรุงทองผ่องพิศ
 สออย่าอวรณ์ร้อนใจ
 ที่หน้ทางโลกอย่างไร
 เมื่อตรึกคตขย
 วัตถุทานค่านึง
 อย่าคิดบิดเบือนเงื่อนงาม

จงท่านอย่าพรางทางสาม
 ขอเค้เราถามนัไซร์
 เราจักช้ทศบอกให้
 ความรู้แตกได้ตั้งจินต์
 เจ้าจงว่าไปทั้งสิ้น
 สมหวังดังถวิลสันความ
 จักบอกให้หนึ่งในสาม
 เราถามเร่งตอบขอบที่ ๗

๑ เมื่อนน

ยีนคำสำนวนโยคี

ขุดท้าย, ขุดจ รากษสปลดโบ้โห้หัง

มุ่งร้ายหมายหลอกออกกกล

กุจักอดใจไว้ก่อน

ตรีตรกนิกในไปมา

อมรสิ่งหนึ่งฟังฤษ

อายนเห็นได้ไซ้คน

กุฟังรู้แน่แต่ต้น

เวทมนต์ไม่พรั่นปัญญา

ขอกยอนแก้กันปัญหา

พลงมว่าจาดอบไป ๗

พระอมรสิ่งห้ตรัสว่า

กบขี้คอง, คงขี้คอง, กบขี้คอง, กบขี้คอง, กบขี้คอง, กบขี้คอง, กบขี้คอง, กบขี้คอง, กบขี้คอง, กบขี้คอง

๑ อ้าหมามุนมเดช

ท่านตั้งปัญหามาไซร์

จักบอกออกเบองเมืองงาม

ข้าจักช้กความตามมี

อุปเทศปัญญาหาไหน

โตใหญ่ยากเข้เต็มที

เอาแตกถึงสามวิถี

ขอเชิญโยคีตรับฟัง ๗

นิทานแสดงวิถีแห่งโลก
ภพที่ไม่ยอมออกไม้ออกโลกยอมออก ที่ก็ไม่ยอมดูหัว

๑ ปางหลังยังมีวัดใหญ่

ชำระธุชครวนจนพัง
ในบริเวณวัดนั้นไซ้
คังคาวแสนสนุกสุขกาย
หอนต้อต้อท้อเทียวหากิน
โสมมบ่มบ้ำช้านาน
เหตุไม่เคยออกนอกแหล่ง
ความคิดติดงันตันเงอะ

๑ วันหนึ่งในเมื่อคราวฝน

เดินรับหลบฝนถนน
ม่นกเค้าแมวตัวหนึ่ง
รับหลบฝนเข้าไป
ฝ้ายฝูงคังคาวกราวบิน
ยังบินยังเหนอยเมื่อยพลัน
ไปมีอันตรายบังเกิด
ปราศภัยในภุมม์ตำเนา
เกาะย้อยห้อยหัวเป็นราว
สองนคือใครใคร่ขิ้น
ถึงทยายแก่แก่นัง
ข่อยอบนอมน้อมบูชา

๑ คอเทวาลัยริมฝั่ง ๑ ๖๔

ฝูงคังคาวอยู่มากมาย
เกลื่อนกล่นผลไม้อะหลอหลาย
ไปวายอ้อมหน้าสำราญ
นอกถื่นคอเทวสถาน
ชมชานเช่อซ่าหน้าเชอะ
จึงแสดงโง่งำหยาเหยะ
เลอะเทอะเต็มทขคราน ๆ
มียายแก่คนหนึ่งจัน พุดาแก้ว มีบุตร
เข้าเทวสถานทันใด
มาถึงที่เทवासัย
กับยายแก่ไซ้พร้อมกัน
โผผินกริ้วตัวสัน
พากันเกาะอยู่คุดเดา
แตกตั้นเปิดเตลิดเปล้า ๆ
บันเทออกสั่นขวัญบิน
คังคาวคิดในใจฉวิต
คิดพลางต่างบินลงมา
จึงคังคาวเข้าไปหา
พลางมีวาจาถามไป ๆ

๑ ข้าแต่ท่านผู้ชูศักดิ์
 ท่านนมชอคคือใคร
 พวกเราเอาเป็นที่พึ่ง
 พึ่งคำร่าวอนอ่อนอึง

๑ จักกล่าวข้างฝ่ายชายเฒ่า
 ขอบย่อขอความเมตตา

๑ ดุราฝูงเจ้าเหล่านี้
 ใครรู้หรือคือใคร

๑ ๖๕ กุคือพระบรมพรหม
 นกนค่อมบุรภูตพนธ

๑ คอยอยู่ครุ่นหนึ่งฝนหาย
 ออกจากวัดร้างพลางคลา
 ส่วนนกเค้าแมวนั้นเล่า
 มด ๆ ชดชนชนใจ
 ฝ่ายฝูงค่างคาวนั้นไซ้
 แวดล้อมพร้อมกันบูชา

๑ วันหนึ่งมีบุรภูตศรี
 บินกรายหลายแหล่งแรงลด
 จึงสู่ซุ่มหักพักอยู่
 คึงคาวแปลกใจไครมา

ประจักษ์ปรากฏยศใหญ่
 เปนอะไรจงแถลงแจ้งจริง
 หวังสิ่งสุขล้วนถ้วนสิ่ง
 เกิดท่านผู้ขึงกรุณา ๑

เห็นคึงคาวเข้าไปหา
 ขายเจ้ามาขาดออกไป ๑

อยู่นั้นหัวโตโงใหญ่
 บอกให้จงฟังดังจินต์

นามสรส์วดิตรงศีลปี
 โบกบินเป็นยานผ่านฟ้า ๑

จึงขายผู้สุดมุสา
 ไคลตามมรรคาคือไป
 เห็นวัดเป็นเข้าโตใหญ่
 จึงอยู่อาศัยต่อมา

ภักดีมีใจหรรษา
 คิดว่านกยูงสูงยศ ๑

แหวความงามฉวีสด
 หมายปลดปลิดเห็นน้อยเมื่อขล้า
 ประตุวัดร้างข้างหน้า
 เข้าหาพลาถถามความไป ๑

๑ ข้าแต่ท่านผู้ชูศรี
เราเห็นหนแรกแปลกใจ
เรื่องอร่ามงามแท้เถลเถล
เราเห็นเป็นใหญ่ในดิน

๑๖๖ ๑ ปางศขณขณคังคาวถาม
จับบอกสุเจ้าเข้าใจ
พาหนะพระสร้สวัสดิ
รูปล้ำสำอางนางรัก

๑ คังคาวหัวเราะเยาะเย้ย
ปวดหูกุเบือเหลือดวง
อวดบ้ำว่าเป็นนกยูง
พูดได้ไม่อายวาจา
โน้नแนะค้อมขุรภูตศรี
เธอไซร์โสภาน่ารัก

๑ นกยูงบินขอคำหยาว
สงบจิตต์คิดตอบไปพลัน
คือนกเค้าแมวดอกเจ้า
เจ้าอย่าฟังคำสำนวน
กุ่มแวงกนกนกยูง
รูปข้าอ่าโอโศภิต

งามฉวีคือทองส่องใส
ท่านนี่เป็นอะไรใคร่ขิน
แพรวเพริศเพราพร้งขังสัน
ใจถวิลใคร่ถามนามใด ฯ

ตอบความให้สันสงสัย
กุไซร์นกกยูงสูงลักษณะ
เทวเลิศรบอภาศักดิ์
จงเจ้าประจักษ์ใจปวง ฯ

เจ้าเอ๋ยกำเร็บใหญ่หลวง
จาบจ้วงใจบาปอขายบ้ำ
ลักษณะสูงเลิศศักดิ์หนักหนา
คิดว่าพวกเราเขล่านัก
ไซร์นกอปร้อปลักษณะ
เกาะพักอยู่ขุ่มมุนนั้น ฯ

๑ คังคาวหลงเลมอเพื่อฝัน
นกนั้นไซร์ศิขีศรีบรรณ
หลงเชื่อเปล่า ๆ นำสรวล
ข้อคดปดปรวนแปรคิด
จงฝูงเจ้าฟังขังจิตต์
ลืมตาคุณิตคงรู้ ฯ

๐ คึงคาวตอว่าอย่าปด
พระสร้๑สวด๑ศร๑ตรู
ว่าโน้น๑ค้อย๑สูง๑ศักดิ์
หวังให้๑กุ๑เชอ๑เหลือ๑กลน

๐ นก๑ยง๑ได้๑ฟัง๑คึงคาว
โผ๑จาก๑วั๑ตร๑่าง๑พล๑าง๑บิน
ไป๑เห็น๑เป็น๑คุณ๑ประ๑โย๑ชน์
สัตว์๑คือ๑ถอ๑ตน๑จน๑ตาย

๐ ฝ่าย๑ผ๑ง๑คึงคาว๑นั้น๑ไซ้
เข้า๑ไป๑น๑บ๑น๑อม๑พร๑้อม๑กัน
เพราะ๑คิด๑ว่า๑ยง๑สูง๑ศักดิ์
บัญญัติ๑ไม่๑มี๑วิ๑แวว

โก๑หก๑ส๑ด๑ๆ๑เจ๑ียว๑สุ
เช๑อ๑ตร๑์๑ส๑บ๑อก๑ก๑ว๑าน๑ชน
เ๑ง๑จ๑ก๑มา๑ป๑ด๑ค๑ด๑ข๑น
ข๑ม๑ข๑น๑ค๑ำ๑เท๑จ๑เผ๑็ด๑ถ๑น ๑
ค๑ง๑ค๑อ๑อ๑อ๑ฉ๑าว๑ก๑ล๑่า๑ว๑น๑
ส๑ู๑ถ๑น๑ส๑ำ๑น๑ก๑พั๑ก๑กาย
จ๑ก๑เก๑้๑ค๑ว๑าม๑น๑อด๑ให้๑ห๑าย
ไม่๑ว๑าย๑โง๑เ๑ลา๑เม๑าม๑น๑ท์ ๑
ห๑ฤ๑ทัย๑ป๑รี๑เป๑รม๑เห๑ม๑ห๑รร๑ษ์
อ๑ภ๑วัน๑ท๑น๑์๑ไ๑ห๑ว๑เจ้า๑เค๑ำ๑เม๑ว
ท๑ร๑ง๑ถ๑ก๑ษ๑ณ๑์๑เ๑็๑ศ๑เห๑ล๑อ๑เช๑อ๑แ๑ว
ค๑ลา๑ด๑แ๑ค๑ล๑ัว๑เพราะ๑เ๑ลา๑เบ๑า๑ใจ ๑

พระอมรสิงห์เล่ามาเพียงนี้จึงตรัสต่อไปว่า

๐ ดู๑รา๑โย๑ก๑มี๑ญาณ
ท๑หน๑ง๑ทาง๑โล๑ก๑อ๑ย๑่าง๑ไร

จ๑ง๑ท๑ำ๑น๑ท๑ร๑า๑บ๑ข๑้อ๑ค๑ำ๑ไ๑
ม๑น๑ย๑ด๑ัง๑เร๑า๑เ๑ำ๑น ๑

โยคีตอบว่า

๐ อ๑ำ๑ท๑ำ๑น๑ผ๑น๑ลา๑ด๑ป๑รา๑ด๑เป๑ร๑อง
แ๑่ม๑แ๑้ง๑แ๑ง๑ข๑อ๑พ๑อด
วิ๑ถ๑ท๑ำ๑น๑ค๑ำ๑น๑ง
ท๑ำ๑น๑จ๑ม๑ง๑ใจ๑ไป๑ตาม

เ๑ำ๑เร๑อ๑ง๑เห๑น๑ค๑ว๑าม๑ตาม๑ที่
ว๑า๑ท๑เก๑ด๑ย๑ง๑เก๑ลา๑เ๑า๑ค๑ว๑าม
จ๑ก๑บ๑อก๑ให้๑หน๑ง๑ใน๑สาม
เ๑ต๑ค๑ำ๑ม๑ข๑้ำ๑บ๑อก๑บ๑ั๑ด๑น ๑

๑ พุดพลาถจำแสงแปลงตน
แถบถนวงเฉลยงเลียงถ

เป่นพ้งพอนคั่นคินหนี
เข้าโพรงอันมรมทาง ๑

๑ เมื่อนั้น
อ้ายนมันทำอำพราง
แถบถนปล้นตาทำหลอก
ในรุษอยู่ข้างทางน

อมรสึงหนึ่งคิดจิตต์หมาง
แปลงเล่นเช่นอย่างโยคี
เป่นพ้งพอนชอกคินหนี
ฤษพ้งพอนช่อนตัว ๑

๑ พระกุมารเสดคุรุคิน
แอบอยู่ข้างหลังบังตัว
บุพราชเสดพัคตรันักสิทธี
เราไซร์ไม่รู้เท่าทัน
ควรเราเอาใจไว้ก่อน
ตรักถ้อยตรัสถามความไป
บอกข่าวว่าเสดความรู
อย่าเสียดัญญาพาที

เดี่ยวยินโยคีแย้มหัว
ยื่นยั่วหัวรื่ององัน
แก่นจิตต์มันเล่นเห็นขัน
จึงมันหลอกถ้อพอใจ
มันจักยักยอนเพียงไหน
เหตุไฉนท่านเล่นเช่นนี้
ไหนเล่าท่านผู้ฤษ
มุนจงแจ้งแหล่งทาง ๑

โยคีตอบว่า

๑ ^{เราทวงต้อง}คุรปุรุษสุทลลักษณะ
ท่านนมค้ำอำพราง
เราจึงตอบชนิคปฤษณา

เราไซร์ไซจักขัดขวาง
พุดอย่างปฤษณาพาที ๑๖๓
กริยาบอกบวรณถ้วนถ

สุไคร์ดลเมืองเรืองมี
จงกล่าวขแจจแจจริง
เจ้าให้ความรู้คู่ไซ้

วิถีแถวถิ่นเนินใด
ว่าทางแห่งหญิงอย่างไหน
จักให้ความรู้คู่กัน ฯ

๑ เมื่อนั้น
สงบจิตต์คิดตอบไปพลัน
เราจักชแพร่งแห่งหญิง
เชิญสดับรับฟังดั่งมี

อมรสิ่งหนึ่งขุนหุ่นหัน
อำพรางอย่างนั้นตามที่
ทุกสิ่งสำแดงแจ่งที่
คะดีโดยอย่างอ่าอิง ฯ

นิทานแสดงวิถีแห่งหญิง

๑ ปางหลังยังมีดาบส
แรงเริงเพลิงฉานนานจริง
แสนสรวปวงอมรร้อนสน
๑๖๘ เสกสร้างเกล้งจัดอัจฉรา
ฤษหุป่าตาเถิน
ส่วมกอดสอดเกยวเกลียวกลม
ครันตาดาบสหมดฤทช
ลูกหญิงทงไว้แทนตัว

๑ วันหนึ่งโยคีมีจิตต์
เสียดบะสละผลหนยง
เสียดายความเพียรเจียรกาล

ทรงพรตเด็ดเดี่ยวเชียวยิ่ง
เผาฝังขึ้นไปในฟ้า
จึงองค์อมรินทร์ป็นหล้า
ลงมายั่วชวนชวนชม
เพลิดเพลิดใจจริงสิ่งสม
อารมณ์ร่าเริงเร้าเมามัว
นางปลิดตนพราวจากผิว
เถรขร้วเสียดูอยู่ดง ฯ
หวนคิดที่ได้ไหลหลง
จักคงคืนได้ไปมี
สมาธิสมาทานถึงที่

เหตุ^๑ทม^๑เม^๑ย^๑เส^๑ย^๑ท^๑
 นางงามตามมาล้างผลาญ
 เราร^๒อน^๒ร^๒าก^๒เหล^๒อ^๒เจ^๒อ^๒จ^๒น^๒
 เพราะมี^๓น^๓ัย^๓นา^๓เป^๓น^๓เห^๓ต^๓
 แม^๔น^๔ไม่^๔เห^๔็น^๔อง^๔ค^๔ัน^๔ง^๔ล^๔ก^๔ษ^๔ณ^๔
 ต^๕ิด^๕ใจ^๕ใน^๕ท^๕ร^๕ง^๕อง^๕ค^๕ัน^๕าง^๕
 แม^๖น^๖เน^๖ต^๖ร^๖เร^๖า^๖ไ^๖ช^๖ร^๖ไม่^๖มี^๖
 แ^๗ค^๗ัน^๗น^๗ัก^๗จ^๗ัก^๗ษ^๗ุ^๗เป^๗น^๗เห^๗ต^๗
 ส^๘ัน^๘ห^๘่วง^๘บ^๘่วง^๘ก^๘าม^๘ตาม^๘น^๘ัย^๘
 ๑ ฝ่าย^๑ค^๑ณ^๑ุ^๑ช^๑บ^๑ุ^๑ต^๑ร^๑น^๑ิ^๑ร^๑ม^๑ล^๑
 นาง^๒ส^๒ัน^๒ค^๒ิน^๒พ^๒า^๒ชา^๒ต^๒ร^๒
 ถ^๓ำ^๓เ^๓ภา^๓เพ^๓ร^๓า^๓ท^๓ร^๓ง^๓อง^๓ค^๓็^๓อ^๓ร^๓
 ง^๔าม^๔พ^๔ัก^๔ต^๔ร^๔์^๔พ^๔น^๔ิ^๔ดา^๔ลา^๔ว^๔ัน^๔ย^๔
 แ^๕ต^๕่^๕เ^๕า^๕ว^๕ั^๕ต^๕ร^๕า^๕บ^๕ไ^๕หญ^๕่^๕ใน^๕เ^๕ถ^๕อน^๕
 น^๖อ^๖ก^๖จ^๖า^๖ก^๖ดา^๖บ^๖ส^๖บ^๖ิ^๖ต^๖ร^๖
 เ^๗เส^๗ย^๗ดา^๗ย^๗ค^๗ว^๗าม^๗ง^๗าม^๗ท^๗ร^๗า^๗ม^๗ว^๗ัย^๗
 แม^๘้^๘ช^๘น^๘ก^๘ผู้^๘เป^๘น^๘ไ^๘ย^๘ค^๘ี^๘
 เ^๙หม^๙อ^๙น^๙เพ^๙็^๙ช^๙ร^๙์^๙ต^๙ก^๙ส^๙ม^๙ุ^๙ท^๙ส^๙ุ^๙ด^๙ล^๙ิ^๙ก^๙
 แ^{๑๐}ล^{๑๐}เ^{๑๐}ล^{๑๐}ย^{๑๐}ว^{๑๐}เป^{๑๐}ล^{๑๐}ย^{๑๐}ว^{๑๐}เป^{๑๐}ถ^{๑๐}่า^{๑๐}เ^{๑๐}า^{๑๐}เ^{๑๐}า^{๑๐}เ^{๑๐}น^{๑๐}

ค^๑ว^๑าม^๑ดี^๑ท^๑ำ^๑ว^๑ไ^๑ว^๑ไร^๑ร^๑ุ^๑ค^๑ณ^๑ ๑๖๘
 บ^๒ร^๒ร^๒ดา^๒ล^๒ใจ^๒เส^๒็^๒ย^๒ว^๒เ^๒็^๒ย^๒ว^๒ณ^๒ุ^๒น^๒
 ช^๓ุ^๓ต^๓ม^๓ุ^๓น^๓ใน^๓จ^๓ิ^๓ต^๓์^๓พิ^๓ษ^๓น^๓ัก^๓
 ด^๔ว^๔ง^๔เน^๔ต^๔ร^๔ค^๔ุ^๔ณ^๔โ^๔ห^๔ด^๔โ^๔ท^๔ษ^๔ห^๔น^๔ัก^๔
 ไ^๕ห^๕น^๕จ^๕ัก^๕มา^๕เป^๕น^๕เ^๕น^๕นี้^๕
 ห^๖ล^๖ง^๖ร^๖ู^๖ป^๖ห^๖ล^๖ง^๖ร^๖ำ^๖ม^๖า^๖ร^๖ศ^๖ร^๖
 จ^๗ัก^๗เห^๗็น^๗น^๗า^๗ร^๗ไ^๗ย^๗่าง^๗ไร^๗
 จ^๘ิง^๘คว^๘ัก^๘ด^๘ว^๘ง^๘เน^๘ต^๘ร^๘ส^๘อง^๘ไ^๘ส^๘
 ส^๙ี^๙บ^๙ส^๙ำ^๙ร^๙ว^๙ม^๙ใจ^๙ไ^๙ย^๙ค^๙ี^๙ ๑
 เ^{๑๐}ส^{๑๐}า^{๑๐}ว^{๑๐}ภ^{๑๐}า^{๑๐}ค^{๑๐}โ^{๑๐}ส^{๑๐}ภ^{๑๐}น^{๑๐}เพ^{๑๐}็^{๑๐}ญ^{๑๐}ศ^{๑๐}ร^{๑๐}
 ไม่^{๑๑}มี^{๑๑}จ^{๑๑}ัก^{๑๑}เป^{๑๑}ร^{๑๑}ี^{๑๑}ย^{๑๑}บ^{๑๑}เท^{๑๑}็^{๑๑}ย^{๑๑}บ^{๑๑}ท^{๑๑}ัน^{๑๑}
 อ^{๑๒}ร^{๑๒}ช^{๑๒}ร^{๑๒}ช^{๑๒}ู^{๑๒}เ^{๑๒}ช^{๑๒}ิ^{๑๒}ด^{๑๒}เ^{๑๒}ฉ^{๑๒}ฉ^{๑๒}ัน^{๑๒}
 ง^{๑๓}าม^{๑๓}ก^{๑๓}ร^{๑๓}ร^{๑๓}ณ^{๑๓}เก^{๑๓}ศ^{๑๓}เก^{๑๓}ถ^{๑๓}่า^{๑๓}เก^{๑๓}ล^{๑๓}า^{๑๓}ก^{๑๓}ร^{๑๓}
 ป^{๑๔}ร^{๑๔}า^{๑๔}ศ^{๑๔}เพ^{๑๔}็^{๑๔}อ^{๑๔}น^{๑๔}พ^{๑๔}ุ^{๑๔}ด^{๑๔}พ^{๑๔}ัง^{๑๔}ส^{๑๔}ัง^{๑๔}ส^{๑๔}อน^{๑๔}
 ไ^{๑๕}ค^{๑๕}ร^{๑๕}พ^{๑๕}บ^{๑๕}บ^{๑๕}ัง^{๑๕}อ^{๑๕}ร^{๑๕}ถ^{๑๕}า^{๑๕}มี^{๑๕}
 น^{๑๖}เ^{๑๖}ต^{๑๖}ร^{๑๖}ไ^{๑๖}ค^{๑๖}ร^{๑๖}ถ^{๑๖}า^{๑๖}ส^{๑๖}อง^{๑๖}เห^{๑๖}็น^{๑๖}ศ^{๑๖}ร^{๑๖}
 ห^{๑๗}่อ^{๑๗}น^{๑๗}เห^{๑๗}็น^{๑๗}ด^{๑๗}ร^{๑๗}ุ^{๑๗}ณ^{๑๗}ิ^{๑๗}ง^{๑๗}เพ^{๑๗}็^{๑๗}ญ^{๑๗}
 เ^{๑๘}ล^{๑๘}อ^{๑๘}น^{๑๘}ก^{๑๘}ว^{๑๘}่า^{๑๘}ไ^{๑๘}ค^{๑๘}ร^{๑๘}ไ^{๑๘}ด้^{๑๘}เห^{๑๘}็น^{๑๘}
 ง^{๑๙}าม^{๑๙}เด^{๑๙}็น^{๑๙}อ^{๑๙}ย^{๑๙}ู่^{๑๙}ด^{๑๙}ง^{๑๙}อง^{๑๙}ค^{๑๙}็^{๑๙}เด^{๑๙}็^{๑๙}ย^{๑๙} ๑

๑ วันหนึ่งมีคานาเกวียน
 ศิวพรคนชราคนหนึ่ง
 ตกเข้ามาในป่าไผ่
 ๑๒๖
 ๑๒๗
 ๑๒๘
 ๑๒๙
 ๑๓๐
 ๑๓๑
 ๑๓๒
 ๑๓๓
 ๑๓๔
 ๑๓๕
 ๑๓๖
 ๑๓๗
 ๑๓๘
 ๑๓๙
 ๑๔๐
 ๑๔๑
 ๑๔๒
 ๑๔๓
 ๑๔๔
 ๑๔๕
 ๑๔๖
 ๑๔๗
 ๑๔๘
 ๑๔๙
 ๑๕๐

๑๕๑
 ๑๕๒
 ๑๕๓
 ๑๕๔
 ๑๕๕
 ๑๕๖
 ๑๕๗
 ๑๕๘
 ๑๕๙
 ๑๖๐
 ๑๖๑
 ๑๖๒
 ๑๖๓
 ๑๖๔
 ๑๖๕
 ๑๖๖
 ๑๖๗
 ๑๖๘
 ๑๖๙
 ๑๗๐
 ๑๗๑
 ๑๗๒
 ๑๗๓
 ๑๗๔
 ๑๗๕
 ๑๗๖
 ๑๗๗
 ๑๗๘
 ๑๗๙
 ๑๘๐

นางยีนกะถากาเฒ่า
 ออกทักนักรใครไปกรุง
 หวนคิดบิดาอาทร
 ขัดใจที่จิตต์คิดเพลน
 ึ่งชนกตกไร่ในป่า
 คิดไปใจวุ่นขุ่นเคือง

โณมเจ้าเนาจิตต์คิดขุ่น
 หมายท่งมุงทางหว่างเนิน
 บังอรเคียดเค้นแสนเงิน
 จักเดินด้นป่าหาเมือง
 เร่งร่าใจตัวมัวเฟื่อง
 เปนเรื่องที่จิตต์คิดเลว ๆ

นางกล่าวแก่กาว่า

๑ คุรากาดำอำมหิต
 พุดเล่นเปนบาปปลาบเปลว
 แม้นชนกตกไร่ในป่า
 ใครเล่าจักอยู่ดูแล
 ใครจักตักน้ำตำข้าว
 ใครจักปฏิบัติจัดทำ
 ำใจเจ้าสุดทุจริต
 เบื่อฟังวาจากาแก

ความคิน่าเค้นแสนเหลว
 เลวเปวเลอะเปื้อนเชือนแซ
 ตัวเข้าไปร้างห่างแห
 คนแก่ลำบากยากลำบาก
 เก็บฝืนกองเผาเข้าค้ำ
 จักค้ำจักชดูดูแล
 เราไซร์ไม่คิดแยแส
 ชั่วแท้จงไปให้พ้น ๆ

๑ พุดพลาถนางท่งกิ่งไม้
 จากป่าสู่ยังรังตน

ขับไล่กาผินบินด้น
 บนต้นไม้ใหญ่ในกรุง ๆ

๑ ฝ่ายนางลูกสาวฤๅษ
 ไฟเผาเข้าค้ำบำรุง
 จวบจนชนมายุเจ้า
 ม้วยมุตสุดปราณนานมา

รับใช้โยคีต้มहुง
 มาดมุงปฏิบัติบิดา
 แก่เฒ่าอ้างว่างกลางป่า
 นยนาชนใดไปยึด ๆ

นางมี ลูกสาวเฒ่าแก่มดงตง
 ๑ หน่อหน่อ นาง ไม่สทททที่ดำ ทง เม้นดณไม่สททมด ฝักด๑๑๓๓
 ตามกตตตสุ ต่อ๑๑๑๑๑๑๑

พระอมรสิงห์เล่ามาเพียงนี้จึงตรัสต่อไปว่า

๑ ดูราโยคีมีพรต
อันทางนางถ้วนถ้วนตน

กำหนดอุป^๑เทศเหตุผล
มันับตั้งยุบลเกล้าวัน ๑

โยคีตอบว่า

๑ ดูรามานุษสุดเปราะอะ
เราถามวิถินาร
ถามโน้นบอกนัดหนอ
สุไคร่ทราบเรื่องเมืองกาญจน์
แม่นข้าบอกเรื่องเมืองเงิน
เจ้าจักเห็นทางอย่างไร

เลอะเทอะเหลือทนปั่นปี
ท่านบอกวิถินรพาด
เราไซร์ใคร่ขอถามท่าน
จักเดินโดยย่านทางใด
โดยเดินเลื้อยคำรำไซ
จักเชื่อหรือไม่ใครรู้ ๑

พระอมรสิงห์ตอบว่า

๑ ดูราฤๅษีชฌา
นางใดในดินสันภู
ทรมาทารกำจังกถน
ตนเองยอมสละสะใจ

คำเราไซร์บอกหลอกสุ
ยอมเป็นเช่นตกล่าวไว้
ประโยชน์ผู้นอนจักได้
หลงไหลทุกนางอย่างนี้ ๑

โยคีกล่าววว่า

๑ เจ้าถามตามจิตต์คิดไว้
สุชาญบัญญัติพาที
อันทางที่ใคร่ใจปอง
เจ้าจงมุ่งใจไปตาม

เราไม่คอดงถึงที
ยินดีแลกเรื่องเมืองงาม
จักบอกให้สองในสาม
ข้อความข้าบอกบัดนี้ ๑

๑ พุดพลาถโยคี่หนัตัว
 แลบลนเป็ดปึกหลกถ

เปนคังคาวหัวเราะร
 บินหนีหายไปไม่ช้า ๆ

๑ ฝ่ายพระอมรสิงหนังออง
 ครูหนังจิงโยคี่มา
 ยุพราชเหลยวหน้าว่าขาน
 หลงตนลิมตัวมัวเมอ
 ไหนเล่าจักแจ้งແห่งหน
 ออย่าเสี่ยสัญญาว่าไว้

แขงขันขันตลิ่งในป่า
 หัวร่อรำ ๆ หลังเชอ
 เห็นว่าอาจารย์จักเปลอ
 เหลอ ๆ หัวร่ออไป
 เวียงคำโศภนอยู่ไหน
 บอกไปเถิดหนาอาจารย์

โยคี่ตอบว่า

๑ เจ้าเอยออย่าใจไว้นัก
 จงแจ้งวิถนรพาด
 ๑๓๐ เวียงไรใหญ่โตโศภิต
 จักแตกควมรู้ตู่ไซร์

ไม่พักเปนไฟใจขาน
 ดังท่านสัญญาว่าไว้
 เราจักชทศบอกให้
 จงเสดงแจ้งไปจนครบ ๆ

๑ เมอนน
 อายนขอกย้อนชอนชบ
 เราจักชกควมสามครั้ง
 แม่นมันบอกແห่งแจ้งจริง

อมรสิงห์รุเช่นเห็นจบ
 แสแสรังແตลงตลบเหมื่อนลิ่ง
 โดยหวังคู้ครองน่องหญิง
 จักยังประโยชน์โรจน์เรื่อง ๆ

พระอมรสิงห์ตรัสว่า

๐ ท่านผู้บัญชาเป็นทรัพย์
เพื่อแลกความรู้สู่เมือง

เชิญสดับตุแสดงแจ้งเรื่อง
อันเรื่องรุ่งอร่ามงามทอง

นิทานแสดงวิถีนิรพาน

ปางหลังยังมีกรุงกษัตริ์
ปราสาทราชฐานกาญจน์กอง
พระคลังตั้งทัพย์สมบัติ
สุรางค์นางสนมกรมใน
อุทยานชานชาบนานาสา
เสาวรสศคตำรายวน
เสนาคณามาตย์ชาติเชอ
ทวยราษฎร์รุ่งเรืองเนองนอง

สมบัติบริบูรณ์ภูตพอง
แก้วก่องงามกำกำไร
สารพัดมาสมณศรีไส
ไฉไลแล่นน้ำนวล

บุบผากลิ่นกลบอบสวน
แลถ้วนงามล้ำตาของ
คนเสอภูตพลทงพอง

หาเทียบเปรียบสองฤาแม่น ๆ

๐ แต่พระนราธิปราชา

ความสุขแห่งราชชาติแคลน
วันหนึ่งท้าวเยี่ยมพระแกร
ปวงชนกล่นไกลไปมา
เห็นเด็กหนังกากเกวียนเล็ก
นฤบคิมราชหฤทัย
ครั่งเมอพระองค์ยังเด็ก
เกวียนหักเชอรกำดำเค็ญ

เชอทรงพระชรายิ่งแสน

ฤาแก้วนกำลั้งวังชา
แลไปในลานด้านหน้า

ท้าวหนึ่งทัศนาคไป
เกวียนหักจึงเด็กร้องไห้
รำลึกที่ได้เคยเปน

เคยลากเกวียนเล็กวิ่งเล่น
โหยหวนครวญเห็นเช่นนี้

๒๐๒๑ ๒๕๖๓ ๒๕๖๔

๒๐๒๑ ๒๕๖๓ ๒๕๖๔

คำนงถึงเมื่อยังเล็ก
 บัดนี้ความชราอายุ
 คิดใคร่เป็นเด็กอีกครั้ง
 แม้นคักรูปกายพรายแพรว
 เดือดใจใคร่กลับเป็นหนุ่ม
 แสนยากบากบั่นกตณกตณ

เป็นเด็กไร้ทุกข์สุข
 ผาสุกไม่มีเสียแล้ว
 เนื้อหนังนวลลอองผ่องแพ้ว
 เหมือนแก้วหายไปได้คืน
 กัดกลุ่มเกินแรงแข็งขัน
 ท้าวอนออกอ้อตถ์ตรัสไป ฯ

พระราชาทรงเปล่งอุทานว่า

๑ อ้อมาบคตฺรเนตฺร ^{ข้อหาเช็ดอง}
 ทรงศุสฺสคตฺสรมชย ^{๑๑๑๑}
 โปรตขำผู้ชราภาพแล้ว
 ความแก่ลำบากยากแค้น
 ใคร่ค้นวัยปฐมสมจิตต์
 ขอความอ้อมเอมเปรมะ

เรื่องณรงค์ทรงเดชอดิศจัย
 ฤทธิไกรเข็ดขามสามแดน
 คลาดแคล้วสรรพสุขทุกข์แสน
 ขอความหนุ่มแทนเถิดพระ
 ด้วยฤทธิพระศุสฺสอศะ ^{ข้อหาเช็ดอง}
 พระสัวะจงโปรดข้าน้อย ฯ

๑ ปางพระอิศวรทรงยนิ ^{สิ่งใดมา จาก ฤทธิไกรลาจ}
 ๑๑๑๑ จงเสด็จโดยเดเตเตดอย
 ตรัสว่าอ้อพระอะธิป
 ทุกชาติที่ท่านเกิดมา
 เราได้อวยตามทุกครั้ง
 ทุกครั้งเป็นดังครั้งน

พระนราธิบดินทร์กล่าวถ้อย
 เถื่อนล่อยอ้อยหน้าราชา
 เก้าสิบเก้าครั้งแล้วหนา
 ท่านมีปราถนาให้เห็น
 ท่านลืมนความหลังดังก
 ๑๑๑๑ จูจราพวงรุม

ต่อเต้าเคราคร่ำปราปรา
เช่นนี้ได้ทุกข์ชุกชุม

จึงเห็นราคาความหนุ่ม
บัญญัติสุขุมฤๅมี ฯ

พระราชาทูลว่า

อ้อองค์พระวิศวานาถ ^{ที่พี่องภหที่มอง}
ขอพึ่งพระองค์ทรงตร ^{อันไม่ขาดไมโลก, ทาวศที่สรอ}

ข้าบาทก้มเกล้าเกศ
ขามกรรมก่อส่อทุกข์

อันทางนิรพานฐานใด
พระจงอุปถัมภ์ทำนุก

โปรดเสดงแจ้งใจให้สุข
ข้าบุคคตเขลาเบาคิด ฯ

พระอิสวทรตรัสว่า

๑ ดูราพระนราธิบดิ
อันพระนิรพานโสภิต
รู้ได้ไซ้ด้วยเวลา
ท่านจงสนใจไปพลาง
ถึงแม่แก่เต้าเท่าท่าน
ไปพึ่งหมดหมายหน้ายคิด
ท่านอาจทราบสิทธวิชา
จงจำคำเราเท่านี้

เชอมความพุงยุงจิตต์
เราไม่ให้ทิสอวยทาง
รูเพราะวิชาเปิดกว้าง
ทราบได้ในราวชีวิต
ไม่นานจะหลับดับจิตต์
เวลาน้อยนิตยังมี
ก่อนคลาไคลเบองเมืองผี
ตรองไตรให้คิดเถิดท้าว ฯ

๑ ตรัสพลางพระวิศวานาถ
ปางองค์นฤบาทรานราว
รำลึกตรกราชชาดา
ท้าวเสด็จเยี่ยมองค์บังอร

คืนสู่โกสาสพาขาว
ป่วนบั้นใจราวเพลิงร้อน
ขวัญตาบิตุรงค์ทรงสร
หวังวายคลาขรอนรนทรวง

เพื่อนมิ่งพิษฤทฐ์กล้า
 ขวัญอนงค์ปลงชนม์คนปวง
 เพราะเกรงท้าวเธอจักโศก
 ฝ่ายองค์พระชนกราชา
 หฤทัยเธอรำอาวอง
 เมลงวันตัวดำดำเค็ญ
 องค์พระภูวไนยได้คิด
 สันนอยากเป็นหนุมรมร้อน
 ๑๓๓ เดเผด็จเสด็จลงกงคา
 บ่มตบะบำเพ็ญเป็นนิตย์
 จวบจนแม่นาคงคา
 ลอยชลวนเซซวเสยวลด

ก็ดองควันดาลูกหลวง
 ไปล่องทลราชบิดา
 เกิดโรครุ่งเร้าเจ้าหล้า
 เห็นราชกานดาดวงเพ็ญ
 คำนงนวลเชแผลเห็น
 ใต้เด่นบนโอยฐ์บังอร
 ความรู้สัจจิตต่อศิสร
 ภูธรเหน้อยหน้ายวาคิด
 ตงหนาตางบาปปราบปลิด
 ข่มจิตปลงใจในพรต
 พาศพราชาดาบส
 สู่สมุทสุดบถบรรยาย ฯ

พระอมรสิงห์ตรัสต่อไปว่า

๑๓๓ **๑** คุราโยคิมิเชาวน์
 อันทางมรรคผลต้นปลาย
 เราไชรู้ได้เสด็จแจ้งเรื่อง
 ทิศไหนเวียงคำกำจร

ถ้าเราไซ้แกลิ่งแสรังหมาย
 เหลือหลายลักลับซับซ้อน
 ออย่าเขื่องยักยกออกหลอกหลอน
 ตูวอนให้บอกออกไป ฯ

๑ บัดนั้นโยกชเก้
 วิถีที่สมัคจักไป

แสรังเสยักยกออกหลอกให้
 อยู่ใกล้จงดูดูช

พุดพลา^๕งแล^๕บ^๕ล^๕น^๕ป^๕ล^๕น^๕ย^๕น
 อ^๕ม^๕ร^๕ส^๕ิง^๕ห^๕น^๕ง^๕ค^๕ร^๕ุ^๕ท^๕
 ฤ^๕ก^๕ต^๕น^๕ร^๕า^๕ก^๕ษ^๕ส^๕ข^๕า^๕ด^๕ก^๕ล^๕า^๕
 ก^๕า^๕ย^๕ใ^๕ห^๕เ^๕ย^๕ก^๕ำ^๕ย^๕ำ^๕ก^๕ำ^๕ร^๕ไ^๕
 ก^๕ล^๕ำ^๕ว^๕ำ^๕ค^๕ุ^๕ร^๕า^๕ม^๕า^๕น^๕ุ^๕ษ^๕
 ม^๕ำ^๕ม^๕ิง^๕ก^๕ับ^๕ก^๕ุ^๕ส^๕ู่^๕ก^๕ัน^๕
 อ^๕ว^๕ด^๕ก^๕ล^๕ำ^๕อ^๕ว^๕ุ^๕ค^๕ม^๕ห^๕น^๕ก^๕
 เ^๕ห^๕ต^๕ุ^๕ไ^๕ด^๕เ^๕อ^๕า^๕ข^๕ร^๕ร^๕ค^๕์^๕พ^๕ัน^๕ต^๕น^๕

จ^๕ัก^๕ป^๕เ^๕ล^๕ง^๕ป^๕เ^๕น^๕อ^๕น^๕ห^๕ล^๕ก^๕ห^๕น^๕
 ท^๕ร^๕ง^๕ข^๕ร^๕ร^๕ค^๕์^๕ฤ^๕ท^๕ธ^๕์^๕ฟ^๕ำ^๕ด^๕ไ^๕
 ม^๕ัน^๕โ^๕ด^๕โ^๕ก^๕ร^๕ท^๕พ^๕า^๕ง^๕พ^๕เ^๕ล^๕ิง^๕ไ^๕ห^๕ม^๕
 ป^๕ำ^๕ก^๕ใ^๕ห^๕เ^๕ย^๕ก^๕เ^๕ย^๕ว^๕เ^๕ย^๕ว^๕พ^๕ัน^๕
 เ^๕อ^๕ง^๕ส^๕ุ^๕ด^๕ก^๕ำ^๕ร^๕ี^๕บ^๕เ^๕ี^๕บ^๕ส^๕ัน^๕
 จ^๕ัก^๕ห^๕ัน^๕ห^๕ำ^๕ว^๕เ^๕น^๕ป^๕เ^๕น^๕ช^๕น^๕
 ม^๕ำ^๕ก^๕ุ^๕จะ^๕ห^๕ัก^๕ใ^๕ห^๕ี^๕ส^๕ัน^๕
 ก^๕ุ^๕ก^๕ิ^๕น^๕พ^๕อ^๕ม^๕ิง^๕เ^๕ม^๕ไ^๕ร^๕ ๑

๑ เ^๕ม^๕เ^๕น^๕น^๕
 ต^๕อ^๕บ^๕ว^๕ำ^๕ม^๕ิง^๕น^๕ฝ^๕ไ^๕พร^๕
 ต^๕น^๕ข^๕ำ^๕ว^๕โ^๕ก^๕ห^๕ก^๕พ^๕ล^๕อ^๕ย^๕ ๑
 เ^๕ำ^๕ม^๕ำ^๕พ^๕ล^๕ว^๕ัน^๕พ^๕ัน^๕พ^๕ัว

บ^๕ุ^๕พ^๕ร^๕า^๕ข^๕ฤ^๕า^๕พ^๕ร^๕ัน^๕ห^๕ว^๕ัน^๕ไ^๕ห^๕ว^๕
 จ^๕ัก^๕ข^๕ู่^๕ก^๕ใ^๕ห^๕ล^๕ง^๕ก^๕ล^๕ว^๕
 ต^๕ัด^๕ใ^๕ห^๕เ^๕ล^๕อ^๕น^๕อ^๕ย^๕ย^๕ง^๕ข^๕ว^๕
 ก^๕ุ^๕จ^๕ัก^๕ต^๕ัด^๕ห^๕ำ^๕บ^๕ัด^๕น^๕ ๑

๑ ต^๕ร^๕ั^๕ส^๕พ^๕ล^๕า^๕ง^๕แ^๕ก^๕ว^๕ง^๕ข^๕ร^๕ร^๕ค^๕์^๕ค^๕ร^๕ร^๕ช^๕ิต^๕
 อ^๕อ^๕ก^๕ห^๕ำ^๕ง^๕พ^๕ล^๕า^๕ง^๕ก^๕ล^๕ำ^๕ว^๕ำ^๕ท^๕
 ก^๕ุ^๕น^๕ป^๕เ^๕น^๕ใ^๕ห^๕เ^๕ย^๕ใ^๕น^๕ป^๕ำ^๕
 ค^๕ง^๕ใ^๕ห^๕เ^๕ก^๕เ^๕ค^๕ัน^๕เ^๕ท^๕น^๕ท^๕ัน^๕
 พ^๕ว^๕ก^๕พ^๕อ^๕ง^๕ข^๕อ^๕ง^๕ก^๕ุ^๕อ^๕ย^๕ู่^๕ท^๕ัว^๕
 พ^๕ุ^๕ด^๕พ^๕ล^๕า^๕ง^๕ห^๕ำ^๕ย^๕พ^๕ล^๕ัน^๕ท^๕ัน^๕ท^๕

ร^๕า^๕ก^๕ษ^๕ส^๕เ^๕ก^๕ร^๕ง^๕ฤ^๕ท^๕ธ^๕ห^๕ล^๕ก^๕ห^๕น^๕ ๑๓๔
 ด^๕เ^๕ล^๕ว^๕จ^๕ัก^๕ใ^๕ห^๕เ^๕น^๕ก^๕ัน^๕
 ม^๕ิง^๕ม^๕ำ^๕อ^๕ว^๕ด^๕ร^๕เ^๕ง^๕แ^๕ง^๕ข^๕ัน^๕
 จ^๕ัก^๕พ^๕ัน^๕ม^๕อ^๕น^๕น^๕ฤ^๕ำ^๕ม^๕
 เ^๕อ^๕ง^๕ก^๕ล^๕ว^๕จ^๕เ^๕อ^๕ง^๕ร^๕เ^๕ง^๕ห^๕น^๕
 ห^๕ำ^๕ว^๕เ^๕ร^๕า^๕เ^๕ย^๕า^๕ะ^๕ม^๕ล^๕อ^๕ย^๕ไ^๕ ๑

๑ เมื่อนั้น

แข่งขันทนนักตรกไทร
พุดพลวชวหากล่าหาญ
แนวไพรในพงดงดอย
ฤทธิมันฉันใดไม่พรั่น
อยู่ดั่งฟังภัยไปพลาง

๑ ทรงแสงขรรค์ทรงขงย่าง

ไม้ใหญ่ยอดเข็มเทียมกัน
เหมือนพรมปูลาดบาทพระ
แสงโพยมโสมสว่างกลางคืน
โสมส่องแสงเดือนเหมือนพิศ

๑๗๕ บุษพรราชชาตรีไปในวัน
ดำเนินเพลินนักตรกหา
ระอุระระบม
จับปดคคคำจำได้

เนตรนางปางโกรธโรจน์ราว
เคราะห์กรรมทำให้ไปเฝ้า
นางกรว่นิวโกรธโทษกรรม
จักแก้ตัวใหม่ให้สม
ไม่พบเมืองทองผ่องพรรณ

บุพราชเรื่องฤทธิอดิศัย
อายนตัวภัยไข่น้อย
ฉาดฉานมฉาวกล่าวถ้อย
มันคอยทำร้ายหลายทาง
แต่ต้องป้องกันมันบ้าง
ฝักกลางดงคนหม่นพรั่น ๑

ตามทางใต้แถวแนวสันต์
แสงจันทร์สีฟองส่องพัน
พรมเงินงามระคะพัน ๑
ดาวदनดกห้อมล้อมจันทร์
พระกุมารชาญฤทธิรังสรรค์

ในสวรรค์เนตรเขแลชม
องค์กนกเรขาสวยสม
นางตรีศัตตคคคือดาว
ไยไฟพิษเม้นเหตนหลาว

ไฟขาวเริงแรงแสงร้อน
นางเขาว์เพอบอกหลอกหลอน
จับไล่ไสต้อนตามทัณฑ์
อารมณ์ที่หมายผายผัน
ไม่หันหน้าตูลู่นาง ๑

เห็น

๑ ตรกพลางย่างขาตร์บาทเหยียบ ลัดเลียบรุกข์ไสวไพรฉวาง
 บุกป่าฝ่าเดินเมืลทาง เห็นสว่างแสงจันทร์คั่นพฤษ
 ช่องว่างหว่างไม้ใหญ่ล้ำ ยลน้ำแผ่นกว้างกลางดึก
 ศศธรสีทองส่องทก ดุ๊กเดือนไรไสซง
 พระสดุดอยุดอยุดสระ พलगพระแข่งขันย่นขง
 เกอไรในน้ำรำพง เชอตลิ่งแลเห็นเป็นนาง
 สาวพามาอยู่ขอบสระ ยังอุระให้เต็มแผ่นพาง
 แจ่มเจิดเลิศล้ำออง รางชางโฉไลใคร่ชิด
 สำเนียงเพียงพิณไพเราะ แสนเสนาะนางขับจับจิตต์
 พระยงพงนางพलगพศ งามจรตคมขำรำพอน
 กรดหัดถัดคกรอ่อนองคื ญุพยงร้ายเรียงเอียงอ่อน
 เพลินดูเพลินพงบังอร ภูธรย่นตลิ่งองพศ
 ยักษณไฟพรใดหนอ รูปล่อลามลวนขวนจิตต์
 นกน้าสนิทสนมชมชิด งามจรตกริยานำรัก ฯ
 ๑ บัดนั้นนางพบสบเนตร อมรสิ่งห้ทรงเดชสูงศักดิ์
 อยุดพอนอยุดขับรับพัก พलगกวักหัดถ้ำมทรามวัย

นางกล่าวว่

๑ ดูรามานุษสุทธชาติ ท่านมาคหมายคั่นหนไหน
 สวขสมคมขำอ้าไพ โกถี่ ๆ เกิดเจ้าเข้ามา
 ขำพอนคนเดี่ยวเป็ลยวนัก เชิญพักในเถอนเพื่อนขำ

คู่ขั้บคู้่เล่นเจรจา
 หนงขำขอถามความขำ
 เชิญนั่งโกถักันบรรรยา

ดีกว่าท่องเทียวเดี้ยวดา
 ใครจำใครฟังดังหมาย
 อัยารคายขุ่นข้องหมองเมิน ฯ

๑ อมรสึงห้พิศวงสงสัย
 สกตใจไม่พวงหลงเพลิน
 สาวน้อยนวลตลออดนอเกาะ
 ๑๖ ช่วงโชติโรจน์รุ่งท่วงที
 เอนอิงฟังพฤษกษณกขม
 หัตถ์ขาวท้าวสเวยองค์เยาว์
 ทรงฤทธพิศนางพลางคิด
 บุตรพี่บ้านากแล้ว
 ยิ่งกว่าบิดาห้ำเท่า
 เนตรคมนมขาวสาวยักษ์
 เราไซร์ได้เคยเห็นเนตร
 เสมอเป็นเกราะกันกันแนว
 หัวใจกุมাত্রปราศเกราะ
 คิดพลางพระองค์ทรงชัย

นี้ไฉนแกลวักถ้ำป่าเถิน
 ดำเนินเข้าหานารี
 เหมาะเจาะหมดจดศศศรี
 มายายายยั่วเย้า
 พักตรอมเอมแอร่มแชลุ่มเฉลา
 สองเต้าเต่งตึงดั่งบัว
 งามชนิดนัไซร์ไซ้ชัว
 พันพัวเป็นภัยใหญ่หนัก
 เพราะเข้ายวนยัดหนัก
 นัยนานารักเลิศแล้ว
 สิ้นลวิเศษยิ่งแก้ว
 ภัยเนตรนเคแล้วคลาศไป
 คงจักถูกเจาะแผลใหญ่
 เข้าใกล้ย่นอยู่ดูนาง

๑ บัดนั้นนางงามทรามวัย
 เข้าใกล้หน่อกษัตร์หัตถ์วาง

แซ่ไซ้ขำคมสมร่า
 บนหว่างทรวงองค์ทรงฤทธ

แหงหน้าคุณเนตรนรนาถ
กล่อมเกล้าเสาวภาคโสภิต

ผุดผาดพรรณภวถยวนจิตต์
นัยนาคอกฤชฤทธร้าย ๆ

นางกล่าวว้า

๐ ดุรามานุษสุทรลักษณ์
ดูเปล้าใจเปลี่ยวเดยวดาบ
ข้าเป็นเผ่าพงศ้วังกว้าง
ไปเคยส้องสบพบพาน
อยากทราบความงามตามจริง
ใคร่เทียบเปรียบความงามตน
ท่านจงแจ้งความตามคิด
เคยเห็นนัยนาค

ข้าชกจงท่านขานขยาย
ไรสหายรื่องร่ำสำราญ
แห่งนางทตสรสถานต
ใครใดในย่านไพรพน
แห่งหญิงทุกแหล่งแห่งหน
มีคนใดบ้างอย่างดู
อย่าปิดอย่าปดหุด
ดูจตาแห่งตูป้างฤ ๆ

๐ พระฟังนางงามถามถ้อย
อันแก้วแพรวพรรณบรรลือ
ข้อมมก่ายกองก่องเก็จ
แต่จักหาไหนไม่มี
อันได้จากท้องพระสมุท
งามคือสศพินทุอันทุ

เชอค่อยกลบไกลไชสื่อ
ชนชอลอชาว่าด
ล้วนเมตติเลศรุ่งรังสี
เหมือนมณทรงฤทชวิษณุ
แสนสุครุจเรขเอกกอ
วิชชุโชติช่วงดวงรัตน์ ๆ

๐ นางฟังคังแก่นขุนซ้อง
กลุ่มกลัดอดอดฮัดฮัด
บัดเดยวอยู่ดยณ ฝ่นจิตต์

ทบเท่าบอง ๆ บัด ๆ
สับงสับัดแสนงอนค้อนควัก
ตสนทตถนตหัดถัก

เทพาว
หรือภคณ์
สอสีลอีก
หรือไม่มี

ในนคร ความเกษมสุขสมุทรม์ แก้ว สอว ตม บุดจันม
๕๐ เทวัญ ทุกคนออกให้แม่ แก้ว ๕๐ แม่พี่
ขอ ฟานภคณณ์

พจนานุกรม
กจ๕

ไม่มีความสัมพันธ์
ในพระแม่ของนางอภินิหาร มีชื่อ เรื่องว่า
เมื่อใดก็ตาม

๕๗๗ หรือภคณณ์

เทพาว

ชีชะเฉลยวณลาดปราดเป็รื่อง
 ใจแห่งแขงคอคอเพ็ชร
 พดพลาางแขงขนยบอง
 บัดเดยวเปลยขนหนานาร
 พิงพลาางนางเอาเฝ้าหอม
 พระสั้มพัลัสมณมจริง

นำเคองนิกเค้นเสนเข็ด
 อาจเผด็จหญทัยไมตรี
 หนาบงแดงบ่มสมศรี
 ทำทเอียงฉอ้อนวอนวิง
 พาดหอมห่มพระอมรสิงห์
 เกศหญิงกลบกล้วทวองค์ ๐ ๘๐
 ตัดตองหญทัยไหลหลง
 อำนาจพระอนงคทรงขง ๐ ๘๒
 บาสงามความรักฤาขลัง
 คอคคลังคนตรวณา ๑ ๐ ๘๓

๐ ๘๑ ^{มืองคัมภ}เหมอนบาศพระอนงคทรงคล้อง
 บ่มรักฝักไฟใจจง
 อมรสิงห์นงขนฝนหัก
 นางวอนวาจ่านำฟัง

นางแทยก็กล่าววว่า

๐ ๘๔ ๐ ^{มลล}อ่าภมรออนเขลาเปาราค
 คิคเสนเค้นสุดบุษบา
 พบภู่ประหม่าราคะ ^{ความสมใจ}
 หลกเดยงเอียงอายงายม
 ปะลาากไปรูว่าลาาก
 นำทพิภมรวอนวิง

เหลออยากผกายออยห้อยหา
 เกิดมาเพอภู่ชুম
 ลอยตะเรีสร้างห่างสม
 อารมณ่ลู่เหลอเบอจริง
 โดยสภาพพิงภู่สู่สิง
 อ่อนององค่อนุชบุษบา

๐ ๘๕ ^{มลล}มชุกรหยอนในหน้าท ^{ภอระ - ตามรัก}
 บบพาอาภัพอับภา ^{ความไม่ ความเปลว}
 เรณูชูสุคนธ์กต้นกตัว

ไม่มีหญทัยไฟหา
 วชะนากงวลผลกรรม ๐ ๘๖
 ขวนยัวให้มรปูอุปถัมภ์ ๐ ๘๗

ทันใดไหลทันหันหนอง
 เดียวใจในพื้นพสุธา
 อมรสหนึ่งดังองคต
 เหลียวเนตรคุณงองค์อร
 เขี้ยวหัวเราะเยาะหยัน
 อมรสหนึ่งคิดจิตใจ

เหลียวเหลือบแลเขม้นเห็นรุกข์
 ปันพลาถพิมพำรำพึง
 ตรกว่าธรรมดานาร
 ยามอดขัดใจไม่ยั้ง
 แต่ว่าชลเนตรเสศน

๑๘๘ เล่ห์ถักทักใหญ่ไหลมา

นำหลาก ๆ แท้แน่ว่า
 มั่นแก่นกุชัตตรอน
 หากกูได้มาอาศัย
 จึงพ้นชลภัยได้มี
 ดูหมอกคลุมน้ำสำออง
 เหมือนขายเงินงามอำพน
 คิดเห็นเช่นเศียรศิวะ
 เหล่าพฤกษ์คือผมสมบุรณ์

เรื่อนองเนื่องไปในป่า
 กลายเป็นเช่นมหาสาคร
 ทุกทิศเป็นลลอกจอกนอน
 นางหลอนลอยฉิวปลิวไป
 ก้องถันราวป่าฟ้าไหว
 น้ำไกลถึงอกตกตลิ่ง

เชอบกฤษชลดจนถึง
 ตำนังกิ่งไม้ใบบัง
 ย่อมมีชลนัยน์ไหลหลัง
 แค้นคั่งขุ่นครำน้ำตา
 ทุกที่ท่วมไปในป่า
 แลเห็นเช่นมหาสาคร

มายานางนมน้นหลอน
 งองอนเราไม่ไยดี
 บนค้ำคบไม้ใหญ่
 ชั่วไว้ก่อนผ่อนปรน
 จันทรสว่างวารมผล
 คลุมบนแผ่นพ่นไฟทूरย์
 คอพระผู้ทรงตรศูล
 นองนำจำรุญลานตา

คณิม

คณิม

กาเจ็ดดวง
 ลมเขา
 เดี่ยวหรือยืม
 กว
 ความไม่จริง

นมอก ม
 หนึ่งสี่
 หนึ่งสี่

พฤษกษ^๔หายกลายเป็น^๕ผาเงอม
 จัก^๕ไต่ลงดิน^๕สนแรง
 เต^๕หักถนาง^๕นม^๕น^๕ล^๕อ
 เรา^๕ด^๕หน^๕ช^๕ล^๕ช^๕น^๕ไป
 ม^๕น^๕ไ^๕ช^๕มา^๕ยา^๕พา^๕ให้
 ป^๕น^๕ร^๕ก^๕ข^๕ร^๕บ^๕ล^๕ห^๕น^๕ท^๕ก
 ด^๕ิน^๕แ^๕ห^๕ง^๕เร^๕า^๕เ^๕ห^๕น^๕เป^๕น^๕น^๕้ำ
 ต^๕อ^๕ร^๕ุง^๕แ^๕ส^๕ง^๕ต^๕ว^๕น^๕บ^๕ร^๕ร^๕ด^๕า^๕ล
 เร^๕า^๕จ^๕ร^๕ู^๕ส^๕ก^๕น^๕ก^๕เ^๕ห^๕น
 อ^๕ย^๕ุ^๕ย^๕อ^๕ด^๕ผ^๕า^๕ช^๕น^๕ร^๕ั^๕ย^๕จ^๕ว^๕น
 ผ^๕ิ^๕ว^๕ห^๕มา^๕ย^๕บ^๕า^๕ย^๕ป^๕น^๕ต^๕น^๕ล^๕น
 แ^๕ม^๕เ^๕น^๕เม^๕ย^๕น^๕เศ^๕ษ^๕ร^๕ม^๕ุ^๕ค^๕ค^๕ุ^๕ค^๕ุ^๕
 ไ^๕ม^๕ี^๕อ^๕า^๕ห^๕า^๕ร^๕า^๕ร^๕น^๕้ำ
 เ^๕ล^๕อ^๕ร^๕ู^๕เ^๕ล^๕อ^๕ก^๕ุ^๕ช^๕ว

๐ จ^๕น^๕ต^๕ว^๕น^๕ฝ^๕ัน^๕ผ^๕า^๕ย^๕บ^๕า^๕ย^๕ค^๕ล^๕อ^๕ย
 ค^๕ำ^๕น^๕ง^๕เ^๕น^๕ต^๕ร^๕น^๕ล^๕ด^๕ิน^๕ด^๕เ^๕ด
 ห^๕ว^๕ง^๕ไ^๕ด้^๕ส^๕ม^๕ส^๕ู่^๕อ^๕ย^๕ู่^๕ส^๕อง
 ย^๕ิง^๕โ^๕ศ^๕ก^๕ย^๕ิง^๕แ^๕ส^๕น^๕แ^๕ค^๕ัน^๕น^๕ัก
 เ^๕ว^๕ย^๕ง^๕ต^๕ร^๕อ^๕ย^๕ู่^๕ไ^๕ห^๕น^๕ใน^๕โ^๕ล^๕ก
 ม^๕ุง^๕ท^๕อ^๕ง^๕ม^๕อง^๕เท^๕ย^๕ว^๕เท^๕ย^๕ว^๕ท^๕น

เ^๕ห^๕ม^๕อ^๕น^๕เ^๕อ^๕ม^๕ถ^๕ง^๕พ^๕ำ^๕น^๕้ำ^๕แ^๕ส^๕ย^๕ง
 ผ^๕า^๕แ^๕ง^๕ช^๕น^๕ด^๕ิง^๕ก^๕ร^๕ิง^๕ภ^๕ย^๕
 น^๕ัย^๕น^๕า^๕เป^๕น^๕ท^๕อ^๕ท^๕ก^๕ไ^๕ห^๕ญ^๕
 น^๕้ำ^๕ไ^๕ด้^๕ร^๕ี^๕บ^๕ด^๕ัน^๕ด^๕ล^๕พ^๕ฤ^๕ษ^๕
 เ^๕ห^๕น^๕เ^๕า^๕เป^๕น^๕ไ^๕ม่^๕ใน^๕ด^๕ิ^๕ก เด^๕ว^๕ด^๕ั^๕ม^๕ก^๕แ^๕ว^๕เ^๕ว^๕,
 พ^๕ฤ^๕ษ^๕ไ^๕ห^๕ญ^๕ไ^๕ช^๕พ^๕ฤ^๕ษ^๕ไ^๕บ^๕า^๕น
 ผ^๕า^๕ด^๕ำ^๕เร^๕า^๕เ^๕ห^๕น^๕เป^๕น^๕ส^๕า^๕ด อ^๕ ๕๓
 ไ^๕ห^๕มา^๕ย^๕า^๕ม^๕า^๕ร^๕ห^๕ม^๕ค^๕ม^๕ว^๕ญ ก^๕ง^๕ม^๕๑, ก^๕ง^๕จ^๕น
 ค^๕ว^๕า^๕ม^๕เป^๕น^๕อ^๕ัน^๕แ^๕ป^๕ล^๕ก^๕แ^๕ผ^๕ก^๕พ^๕ว^๕น
 จ^๕ัก^๕ส^๕ง^๕ว^๕น^๕ช^๕พ^๕ไ^๕น^๕ไ^๕ม่^๕ร^๕ู
 ค^๕ง^๕ห^๕ก^๕ด^๕ก^๕พ^๕น^๕แ^๕ผ^๕ัน^๕ผ^๕ล^๕ุ ท^๕ง
 ย^๕ัง^๕อ^๕ย^๕ู่^๕ย^๕ัง^๕ย^๕อ^๕ด^๕เ^๕า^๕น
 จ^๕ะ^๕ร^๕ก^๕ำ^๕ก^๕อง^๕เ^๕็^๕ญ^๕เป^๕น^๕ฝ^๕ี
 ก^๕ร^๕ร^๕ม^๕ก^๕ก^๕ด^๕ก^๕ง^๕ร^๕ง^๕แ^๕ก ๕
 พ^๕ร^๕ะ^๕ล^๕ห^๕อ^๕ย^๕ห^๕า^๕น^๕าง^๕ห^๕ำ^๕ง^๕แ^๕ห ห^๕ว^๕ง
 ด^๕ว^๕ง^๕แ^๕ก^๕ค^๕อ^๕พ^๕บ^๕ช^๕ร^๕ก ๕
 แ^๕น^๕บ^๕น^๕อ^๕ง^๕ข^๕ว^๕ญ^๕อ^๕น^๕ง^๕ค^๕ท^๕ร^๕ง^๕ศ^๕ก^๕ด ๕
 ห^๕มา^๕ย^๕พ^๕ัก^๕ต^๕ร^๕ม^๕ุง^๕เพ^๕ย^๕ร^๕เว^๕ย^๕น^๕ค^๕ัน ๕
 ท^๕ุก^๕โ^๕ก^๕ร^๕ก^๕ท^๕ว^๕ก^๕ร^๕อ^๕ก^๕ช^๕อ^๕ก^๕ห^๕น ๕
 แ^๕ค^๕ัน^๕ร^๕ค^๕น^๕ค^๕เ^๕อ^๕ง^๕ร^๕ค^๕า^๕ย^๕ห^๕มา^๕ย^๕เพ^๕ย^๕ร

พงศ์เราเผ่าเลิศเชิดผู้
เสียดกลจนหลงวงเวียน

มายามันหยอกหลอกหลอน

๑๕๔ เราไม่รู้ใจไต่ตยะ *หลงใจ*

ผิวกรูท่าเกล้าเกล้า
นั่งไว้ให้มันสรรท่า

ได้ยากเพราะเราเบาคิด
สุดแสนแก่นขุ่นมุ่นมี

๑ พระทรงกำสรดหมดคิด

พร ผินพบุดูไปไกลพลัน
ถั่ว ๆ ลุยฟ้ามาลิบ

สองตัวพัวพันกันคลา

อมรสิ่งชบองค์ทรงเร้น
บินบ้ายหมายหน้าพานิล

๑ ปางพระอมรสิ่งหนึ่งดู

คาบศพหงส์ทองของไย
เกาะยังข้งยอดภูผา

เหน้อยหนักพักร้อนผ่อนเย็น

๑ พระเสด็จเสด็จองค์ทรงขาน

ขนเงินงามเงาเพราตา

๑๐๕ ๑ *มณี, ๑๐๕, ๑๐๖, ๑๐๗*
ควรรูมายาพาเหียร
นำเขี่ยนนำมาฆาฏาตมะ *๑๐๖, ๑๐๗, ๑๐๘*

ชลฉ่อนท่วมท้นสิ้นสระ

เปะปะป็นลหันนา

แม่ทเลมายามาคล้า

จักซาเต็มได้ไปมี ๑ ๕๕

เชอสนิทโง่ถนัดบัดสี

เสียดเพราะเขลาเท่านั้น ๑

น้อยจิตตั่งเจ้าเหงาพรัน

เห็นวิหคผกผันโผมา

๑๐๖ นกที่พี่ย่ทองทเลเวหา

คาบพาอีกพิหังค้มงบิน

นกเห็นที่ว่างหว่างหิน

วางศพบั๊กษินลงไว้ ๑

เห็นคู้หงส์เงินงามไย

มาใกล้ทองค้ทรงเร้น

เห็นท่าหงอยเหงาเสร้าเจ้าญ

คงเขม้นมุงไปไปซ่า ๑

อ้าท่านสองพิหคนกกล้า

ยิ่งกว่าปวงสกุณบุญแรง

ใช้นกกรรมดาข้าเห็น
 ในร่างนกตำจำแสง
 ข้าใคร่สอบความถามนก
 อันศพหงส์สุวรรณนั้นคือ
 ท่านมาแต่ไหนใคร่ทราบ
 จงแถลงให้เราเข้าใจ

๑ สกุนยนิพินเห็นมนุษย์
 จวนตัวกลัวเลมิดเกิดความ

หงส์ทูลว่า

๑ ข้าแต่มนุษย์สุดกล้า
 พาศพพญาหงส์ทรงธรรม
 ๑ ๒๖ สระชอมาสนะสระศรี
 อันพญาหงส์คำทำงาน
 ถึงกนกนกรอ่อนล้า
 เราเชิญศพพญาสามินทร์

๑ เมื่อนั้น
 ยินหงส์จันรรจพรรณา
 ขมิขมันถลันไปไกลนวก
 ๕ เงอขรรค์ขู่ท้าว

คงเป็นเทพดามาแฝง
 ถูกแข่งปางหลังตั้งฤ
 สองวิหคอย่าได้ไขสือ
 สกุนมชอนันใด
 จักคาบกันจู่สูไหน
 อย่าได้อางนางพรางนาม ฯ
 แสนสุดสดุ้งจิตต์คิดขาม
 กล้าวตามจริงใจไปพลัน ฯ

สองขามุ่งหมายพาผัน
 สู้ดาวแดนสวรรคชั้นบน
 เป็นที่แสนสราญบานผล
 วายชนม์เมื่อเสด็จตรีจบิน
 เชอถลาปีกหักปีกหิน
 สู้ถิ่นสระใหญ่ในฟ้า ฯ

องค์พระยุพราชชาติกล้า
 หัตถ์ขวากษรรคทันที
 ก่อนวิหคพาศพหลบหนี
 พलगมัวจาตรัสไป ฯ

พระอมรสิงห์ตรัสว่า

๑ ดูราสองหงส์จรัส
อันเรืองเมืองคำอำไพ
ประสงคฺ์จงใจใครรู้
ท่านอย่าหลกเลียงเบียงเบน
คนสู่วียงคำซำก่อน
ศัพพญาหงส์ทองของโย
จงตั้งวาจาสาบาล
จักพาเข้าไปไปไ้แล้ว
ผิวหนคล ปกหลกหลบ
จักหันบั้นเล่นเปันทาน
หมายสู่มานสะสระเลิศ
อย่าไถลใจสู่ออดอง

คำดูว่าวานขานไข
ข้าใครแจ่งถนัดชัดเจน
เล่าสู่บุตรทารหลานเหลน ๑ ๘๗
ข้าเกณฑ์ให้พาเข้าไป
จึงย้อนกลับมาพาใหญ่
พักไว้ทนคแล้ว
ว่าท่านทั้งสองผ่องแผ้ว
ตามแนวตุทรงบงการ
อันศพเจ้าสกุณขุนห่าน
อาหารแรงกามาทาง
เชื่อเถิดมิให้ไปถึง
จงคณงช้งใจให้งาม ฯ

๑ บัดนั้น
ตรกตรองถ่องแท้แน้ความ
จักหมายบายเบียงเลียงล่อ
จึงถวายปฎิญาสาบาล
ไปกนกนครก่อนอัน
สู่แหล่งโดยรบอบนอบนบ

สองหงส์ได้สดับวับหวาม
เห็นตามคำทรงบงการ
ย่อถ้อถ้อยกล่าวห้าวหาญ
จักทยานพาองค์ทรงภพ
แล้วคณกลับมาพาศพ
ไปตลบเตลลงล่อข้อความ ฯ

๑ ทูลพลันสองหงส์มิ่งหน้า
 บ้าเขาเถาทุ้งมุ้งตาม
 งามสองบั๊กขนิบนิโพน
 ปีกพลสมลมส่งหงส์ตอย

จากผาพานรินทร์บินข้าม
 หนเหิรเพลนิยามบ้ายคล้อย
 พระโหนคองหงส์ทรงห้อย
 เหมือนพลอยพุ่งไปในฟ้า ฯ

๑ พระทอดทัศนาศาพฤกษ์
 โขดเขาเขี้ยวช่อมชุ่มตา
 เห็นข้างอย่างหมุดต้อย
 เหล่านกผกปีกหลักเร็น
 ถึงทะเลเวลาสายันห์
 นานิลดินโอดโอดพลาถ
 สัทเลเล่เห่เนตรนวลศรี
 นิลทเลบ้าเบอเบอมอง

ล้วนพิลกละหลากจากหล้า
 ลานหญ้าแดงามยามเย็น
 (หมุน้อยดูไกลไปเห็น)
 ผินแผ่นดินออกนอกทาง
 เห็นมหรรรณพไกรใหญ่กว้าง
 ครนครางคอคคตนครนฟอง
 เต็มขาดตกบกพร่อง
 เนตรน้องนิลปลั่งดั่งเพ็ญ ฯ

๑ พระเพ่งพักตร์ไปในน้ำ
 แสงทองส่องอร่ามยามเย็น
 แน่พระหฤทัยไซ่อน
 หมายพบสบถวิลจินดา
 เกาะก่องส่องศรีดิลก
 แสงคำกำลวนชวนแล
 จังงับกับจับตา

เกาะกำกนกะพระเห็น
 คิศจั่นเวียงสวรรค์ชันฟ้า
 เข้มชนสมกมลต้นหา
 ภาชน่านักเกษมเปรมแด
 คือกนกนกรเป็นแน่
 รังแกกวนใจให้ชม
 แสนสง่าทรวดทรงส่งสม

เพลินเพ่งเล็งชล่าอารมณ์
 หลุดจากคอกหงส์ลงนิว
 อากาศปราศกึ่งสิ่งอัน
 อุดเดียวเจียวขณะพระหล่น
 กรรมนำกำหนดปลดปลง
 ชุพัตร์กวักชลต้นน้ำ
 จักถึงชงเมืองเรื่องแพรว
 ยังกิยงของหมองหมาย
 ๑๕๘ ว้ายทกนกสทกอกทก *๑๐๗๖*
 เวียนว้ายบายหน้าหาเกาะ
 ผิวเตรเร่ร้ายว่าชวน

งามงมจนหัตถ์พลัดปล้น
 ถั่ว ๆ สู้ทะเลเห่เห็น
 จักยื่นยึดเหนี่ยวเกี้ยวองค์
 ดั้น ๆ ถึงอุทกตกผลง *๑๐๗๖, ๑๐๗๗*
 ไปคงชีพไปได้แล้ว
 คลาคลำคลนคนองคด่องแคล่ว
 มาแคล้วเมื่อใกล้ใจนก
 จวนตายเจียวตุรัสก
 ในสมุทสุดลึกดกกล่น
 จักเหมาะที่สไไหนใคร่ดั้น
 ค่อย่นชีวิตปลิดปลง ๆ

๑ ตรกพลางกางกายว้ายแหวก
 คลื่นชลอพอเพื่อนเชิญองค์
 พระเกาะเกาะถนคลื่นซัด
 ขากยังกลิ้งเกลือกเสือกถน
 พิปริตผิดแพกแปลกเกาะ
 ถนต้นปั่นดลึงยั้งซ่า
 ย่างเท้าก้าวไปไซ่ห็น
 พระกริ่งนั่งตรับยับยั้ง

เจียนแยกชพยูยพุยผง
 เกยตรงเกาะว่างหว่างชล
 ลมพัดน้ำพราราวฝน
 ขนบนเกาะน้อยลอยน้ำ
 จำเพาะไพล่ชลฝนน้ำ
 ล้มคว่ำล้มหงายหลายครั้ง
 ไซ่ดินไคร่ดินถนขลึง
 คลื่นคลงครนเครงเพลงลม ๆ

๑ บัดนั้นเกาะเคลื่อนเลื่อนไหว เออไฉนโอรสเอียงเพียงลุ่ม
 พระถวิลจินดาปรารมภ์ เกาะกลมหรือคอปลา
 หลังพ้นชลโพล่โตนัก ประจักษ์แจ้งชัดมัจฉา
 ปลาใหญ่ใจดีมีมา ช่วยข้าเช่นชนบัลลังก์ ฯ

พระอมรสิงห์ตรัสว่า

๑ อ้าพญาปลาใหญ่ไกรเกียรติ อย่าเคียดขำจู้หลัง
 มัดสยากล้าล้ากำลัง จงฟังคำข้าว่าวอน
 ข้าใคร่ใจจำจำเพาะ สู่เกาะสุกก่องทองก่อน
 หมายมุ่งกรุงกำกำจร คือกนกนครข่มฟ้า
 ประจักษ์จักอยู่แล้ว คลาดแคล้วเพราะเปลี่ยเสียท่า
 ขอพังการุญคุณปลา พาเข้าสู่เกาะเหมาะนัก ฯ

๑ บัดนั้นปลาใหญ่ได้ยิน หน่อนรินทร์กล่าวความขามดึก
 คดครับรึบไปในทัก *พิมพ์* *ปลา* ปลาถุกทุลถามความไป ฯ ๑ ๘๘

ปลาถามว่า

๑ ดูรามานุษสุดคด่อง ท่านท่องเที่ยวหลากจากไหน
 ประสงค์มั่งสรอันใด จึงใคร่ถึงทวิปรับร้อน
 มเรื่องเบองเก่าเรารู้ แต่สุกกล่าวไซ้ไปก่อน
 หน่งข้าใคร่ถามนามกร อันเป็นเหตุร้อนร้งมา
 โฉมตรอยู่ไหนใคร่แจ้ง หลักแหล่งบ้านเมืองเรื่องหล้า
 แม่นเขาเคาทมมา จักพาสู่ทวิปรับไป ฯ

๑ เมื่อนั้น
 มเรื่องเบื่องหลังครั้งไร
 ปลาถามควรรเราเล่าบอก
 มันเสมอมีปีกหลักเร้น

อมรสิ่งหยิ่งทรงสงสัย
 กูไม่รู้เลยเคยเป็น
 จักหลอกทำไมไม่เห็น
 ดวงเล่นจักเติมเกิดความ ฯ

พระอมรสิ่งหยิ่งตรัสตอบว่า

๑ คุราปลาใหญ่ใจกล้า
 เพราะเสน่ห็นวลนงองค์งาม
 ชาติตามหาราชชาติสี่ห้า
 เสนาคณามาตย์ชาติเชอ
 อันพระยุพยงนงราม
 เวียงรามงามสมสมญา
 คุขามาเดยวเทยวท่อง
 อุตสำหันธ์ผาดองค์ยับ
 ต่อราชนารศรภพ
 อันเรื่องเบื่องเก่าเบาราน

อันข้าออกคืบวัับหวาม
 เหลอห้ามเหลอห้กรกรเรือ
 ชัยทัตฤทธเทยวมเสื่อ
 โอบเออเอาภารกานดา
 ทรงนามนางกนกเรขา
 อินทราลย์เกษมเปรมทรัพย์
 สิบเรื่องเมืองทองซ้องศัพท์
 หวังกลับไปถวายรายงาน
 เพื่อสบบประสงค์์ทรงขาน
 เชิญท่านเล่าสู่ตู่ฟัง ฯ

ปลาตอบว่า

๑ อ้ามนุษย์สุดกล้าสามารถ
 ลาดเตาเค้ความตามตั้ง
 ชาติก่อนกอบกรรมทำบาป
 ได้ฟังชงองค์ทรงตร

พจนาดถบอเบื่องเรื่องหลัง
 เรื่องดงเดิมนนอันมี
 ตกตามความสาปฤกษ์
 จึงมีความปลอตรอดภัย

ฝ่ายข้าหน้าทมิอยู่
โองการพระวรุณคุณไกร

จักให้ไปสู่เกาะใหญ่
เธอให้ตุมาพาเมื่อ ๆ *ทมิ*

พระอมรสิงห์ตรัสว่า

๐ อ้าพญามัจฉากล้าคลน
จินดาการุญจุนเจือ
โองการพระวรุณคุณเลิศ
กรรมกมเรืองเบ่องไร

ท่านฝันสงสัยใหญ่เหลือ
เป็นเรือเร็วพาเข้าไป
เรื่องเกิดเดิมดังครั้งไหน
เหตุไฉนทราบถนัดชัดดี ๆ

ปลาตอบว่า

๐๑๐๐ ๐ ข้าหรือคอปญามกระ
รูเรื่องเบ่องหลังดงม
ทรงสั่งสนทนาพาที

พาหนะพระวรุณเรื่องศรี
เพราะพระวรุณวลลภาวะ
กับพระตรัสลอสะ

๐๑๐๒ เดชะพระมหากาละ
เมื่อท่านตกนาคล้าคลน

มอบธุระพระวรุณบุญฤทธิ์
ให้ฝันชพชุตัดดี

๐๑๐๓ ภาละพระวศิวชต

มอบตุผู้สนทนิตย์น้อม

ไม่ทราบคำสาปใครสาป
อย่าโกรธโหดเหี้ยมเกรียมกรอม
บัดนี้ดูพาฝากลน
จงละบัลลังก์หลังตุ
แม่นเราเข้าไปใกล้หนัก
จงสบอารมณ์สมคิด

แม่นทราบก็ทราบอ้อม ๆ
อดอ้อมเหตุทัยไว้ดู
ถึงตนใกล้เกาะเหมาะอยู่
ว่าขสู่เกาะทองผ่องพิศ
พลอจักพลังตัวกล้วติด
ปลดปลิดทุกข์เปลืองเรื่องร้าย ๆ

๑ เมื่อนั้น

แขงขันคลันชดอยอกาย
 เกาะทองก่องแท้แลเห็น
 ดีใจได้แรงแขงมา
 อ่อนนั้กพักพิศปลิดเมื่อย
 ออกห่อศอแหบเสบลิ้น
 ล้มองค้ล่งอ่อนหย่อนเหน้อย
 นานนอนผ่อนองค้ทรงชัย
 ฝันวานน้อยลอยสระ
 นงรามงามจริงยิ่งเพ็ญ
 หัตถ์ขาวท้าวคางนางน้อง
 รัศมีศครามงามตา
 บัวขาวพราน้ำจรัส
 กลายเป้นบัวนิลกลั่นนาน

๑ อมรสิ่งหนึ่งนิทร่ปลิดลา

ผวาต่นฝันองค้ทรงแล
 ความหลับกลั้บคมีสุข
 เชอคนงถึงนงองค้เพ็ญ
 หมายหามาเห็นเช่นหา
 ควรเราเข้าใกล้ไปแล

อมรสิ่งสี่เือกองค้ทรงว่าย

พอพระสุริย์ฉายผายฟ้า
 หมายเป้นที่สุดอดุส่าห์
 ฤๅถาถึงผังดงจินต์
 สดเหน้อยแสนเหน็บเจ็บสิ้น
 พนห็นเหมือนฟูกถูกใจ
 ลมเฉอยชวณรังับหลับไหล
 แทบใกล้ผังสมุทสุดเย็น
 บั้ทมะแจ่งแขแลเห็น
 น้่งเล่นในเรือเหนอน้ำ
 เนตรจ้องอัมพูขสุดข่า
 ส่องกล่ากลบกล้วบัวบาน
 รั้รัศมีศครามงามน่าน
 หอมหวานวอนใจให้แล ฯ
 เห็นหน้านวนลน้องผองแข
 เป่ลิ้นแปรไปตามความเป็น
 ความต่นฝันทุกข้ขุกเข็ญ
 พलगเห็นเวียงทองผองแท้
 บุญตาเจียวตุ้รู้นั้น
 เบาะเสข่าวสารฐานความ ฯ

๑ เสด็จเดินเพ่ดิน^{ทางทอง}คุณ^{ทอง}ผล^{ทอง}มาศ

หินทองรองลาดคาตงาม

กำทองก่องแก้วแพรวเพริศ

๑๑๐๕ ปราสาท^{ทอง}ชา^{ทอง}ตร^{ทอง}รูป^{ทอง}จู^{ทอง}ป^{ทอง}ฟ้า

๑๑๐๖ ^{ทอง}ปรากฏ^{ทอง}กาญ^{ทอง}จนา^{ทอง}ภาพ^{ทอง}ร^{ทอง}้อย

๑๑๐๗ ^{ทอง}หร^{ทอง}ณ^{ทอง}ย์^{ทอง}ศา^{ทอง}ลา^{ทอง}มา^{ทอง}พ^{ทอง}ก^{ทอง} ^{ทอง}พล^{ทอง}ง^{ทอง}ช^{ทอง}:^{ทอง}ว^{ทอง}:^{ทอง}ร^{ทอง}อง^{ทอง}ฟ^{ทอง}ย

๑ เข้าบายร้ายเร่เตรเตร็จ

จนจิตตคึกคักคนคณนา

เวียงรางกลางนากำเก็จ

เกาะหม้ายกรงหม้ายหมายใจ

ไม่พบสักผู้กคน

ยังมีหาปราสาทมาศเรอง

เข้าได้ควรเราเข้ากัน

เก็บเต็มเต็มตามความรู

เพอถวายรายงานการเที่ยว

บันบุกทุกแห่งแจ้งครบ

๑ เสด็จทอดทัสนาปราสาท

งามทวารบานคำอำพน

๑๑๐๘ ^{ทอง}อ^{ทอง}ห^{ทอง}ม^{ทอง}จัน^{ทอง}ทร^{ทอง}ค^{ทอง}ือ^{ทอง}จัน^{ทอง}ทร^{ทอง}พ^{ทอง}รร^{ทอง}ณ^{ทอง}แพ^{ทอง}รว

๑๑๐๙ ^{ทอง}ค^{ทอง}ุ^{ทอง}ศ^{ทอง}ค^{ทอง}ม^{ทอง}ภ^{ทอง}ั^{ทอง}ช^{ทอง}ม^{ทอง}เดิน^{ทอง}เพ^{ทอง}่ดิน^{ทอง}ใจ

^{ทอง}มหา^{ทอง}ชา^{ทอง}ตุ^{ทอง}แ^{ทอง}ถ^{ทอง}ว^{ทอง}ถ^{ทอง}น^{ทอง}น^{ทอง}ล^{ทอง}้น^{ทอง}ห^{ทอง}ล^{ทอง}า^{ทอง}ม ๑๑๐๔

^{ทอง}ต^{ทอง}ก^{ทอง}ร^{ทอง}า^{ทอง}ม^{ทอง}แ^{ทอง}ล^{ทอง}่^{ทอง}ว^{ทอง}น^{ทอง}ช^{ทอง}ว^{ทอง}น^{ทอง}ต^{ทอง}า

^{ทอง}ค^{ทอง}ว^{ทอง}ร^{ทอง}เช^{ทอง}ิด^{ทอง}ช^{ทอง}ู^{ทอง}เร^{ทอง}่^{ทอง}เว^{ทอง}ห^{ทอง}า

^{ทอง}ส^{ทอง}ู^{ทอง}ง^{ทอง}่า^{ทอง}เ^{ทอง}ง^{ทอง}อ^{ทอง}ม^{ทอง}เ^{ทอง}ย^{ทอง}ม^{ทอง}เท^{ทอง}ย^{ทอง}ม^{ทอง}น^{ทอง}ค ๑๑๐๖

^{ทอง}ห^{ทอง}อ^{ทอง}ค^{ทอง}อ^{ทอง}ย^{ทอง}ค^{ทอง}ำ^{ทอง}เ^{ทอง}น^{ทอง}ม^{ทอง}เ^{ทอง}ก^{ทอง}ม^{ทอง}ห^{ทอง}ย^{ทอง}ก

^{ทอง}เบ^{ทอง}เ^{ทอง}อ^{ทอง}ก^{ทอง}น^{ทอง}ก^{ทอง}แพ^{ทอง}รว^{ทอง}พ^{ทอง}ร^{ทอง}า^{ทอง}ว^{ทอง}ว^{ทอง}า^{ทอง}ว^{ทอง}ต^{ทอง}า ๑

^{ทอง}พ^{ทอง}ระ^{ทอง}เส^{ทอง}ด็จ^{ทอง}จ^{ทอง}ด^{ทอง}ล^{ทอง}่^{ทอง}ย^{ทอง}ว^{ทอง}เท^{ทอง}ย^{ทอง}ว^{ทอง}ห^{ทอง}า

^{ทอง}ไฟ^{ทอง}ห^{ทอง}า^{ทอง}ม^{ทอง}ุ^{ทอง}ล^{ทอง}ห^{ทอง}ेत^{ทอง}ุ^{ทอง}เ^{ทอง}ศ^{ทอง}ไ^{ทอง}ค

^{ทอง}กา^{ทอง}ญ^{ทอง}จ^{ทอง}น^{ทอง}เพ^{ทอง}็^{ทอง}ช^{ทอง}ร^{ทอง}พ^{ทอง}ล^{ทอง}อ^{ทอง}ย^{ทอง}ม^{ทอง}ุ^{ทอง}ก^{ทอง}ต^{ทอง}์^{ทอง}ส^{ทอง}ุ^{ทอง}ก^{ทอง}ไ^{ทอง}ส

^{ทอง}หา^{ทอง}ไ^{ทอง}คร^{ทอง}ช^{ทอง}า^{ทอง}ว^{ทอง}ช^{ทอง}น^{ทอง}พ^{ทอง}ล^{ทอง}เม^{ทอง}อ^{ทอง}ง

^{ทอง}อ^{ทอง}ัน^{ทอง}อ^{ทอง}ัน^{ทอง}ใจ^{ทอง}อ^{ทอง}ด^{ทอง}ห^{ทอง}ม^{ทอง}ด^{ทอง}เร^{ทอง}อ^{ทอง}ง

^{ทอง}จ^{ทอง}ัก^{ทอง}เ^{ทอง}อ^{ทอง}ง^{ทอง}ข^{ทอง}า^{ทอง}ต^{ทอง}ร^{ทอง}์^{ทอง}ไ^{ทอง}ก^{ทอง}ล^{ทอง}ี่^{ทอง}ไป^{ทอง}ค^{ทอง}ุ

^{ทอง}มิ^{ทอง}ค^{ทอง}น^{ทอง}เ^{ทอง}ท^{ทอง}า^{ทอง}ไ^{ทอง}คร^{ทอง}ไม่^{ทอง}อ^{ทอง}ย^{ทอง}ู่

^{ทอง}ค^{ทอง}น^{ทอง}ส^{ทอง}ุ^{ทอง}ย^{ทอง}ว^{ทอง}ด^{ทอง}ิ^{ทอง}ศ^{ทอง}ร^{ทอง}ภ^{ทอง}พ

^{ทอง}ล^{ทอง}ด^{ทอง}ล^{ทอง}่^{ทอง}ย^{ทอง}ว^{ทอง}ช^{ทอง}อ^{ทอง}ก^{ทอง}ช^{ทอง}น^{ทอง}จ^{ทอง}น^{ทอง}ส^{ทอง}บ

^{ทอง}เ^{ทอง}จ^{ทอง}น^{ทอง}จ^{ทอง}บ^{ทอง}ค^{ทอง}ว^{ทอง}า^{ทอง}ม^{ทอง}ร^{ทอง}ุ^{ทอง}ก^{ทอง}ุ^{ทอง}ถ^{ทอง}น^{ทอง} ๑

^{ทอง}ข^{ทอง}ุ^{ทอง}พ^{ทอง}ร^{ทอง}า^{ทอง}ช^{ทอง}เ^{ทอง}เดิน^{ทอง}เด^{ทอง}ย^{ทอง}ว^{ทอง}เท^{ทอง}ย^{ทอง}ว^{ทอง}ด^{ทอง}ัน,

^{ทอง}ช^{ทอง}ุ^{ทอง}ม^{ทอง}ป^{ทอง}ฟ^{ทอง}า^{ทอง}พ^{ทอง}กา^{ทอง}ญ^{ทอง}จ^{ทอง}น^{ทอง}พ^{ทอง}น^{ทอง}อ^{ทอง}า^{ทอง}ไฟ

^{ทอง}ส^{ทอง}ก^{ทอง}า^{ทอง}ว^{ทอง}แ^{ทอง}ก^{ทอง}ว^{ทอง}เ^{ทอง}ก^{ทอง}ม^{ทอง}ท^{ทอง}อ^{ทอง}ง^{ทอง}ส^{ทอง}อ^{ทอง}ง^{ทอง}ไ^{ทอง}ส ๑๑๐๘

^{ทอง}พ^{ทอง}น^{ทอง}อ^{ทอง}ุ^{ทอง}ไ^{ทอง}ร^{ทอง}ั^{ทอง}บ^{ทอง}พ^{ทอง}น^{ทอง}ง^{ทอง}ฝ^{ทอง}ง^{ทอง}น^{ทอง}ิล

เพดานพิศดารกาญจน์แก้ว
ทุกห้องอ่องโอโศภิน

^{ดาว} ^{นวล} ^{ฟ้า} ^{สี}
ดารกาภาแพรวเพรศสัน ๑๑๑๐
ยังถวิลยังพวงสงกา ฯ

๑ รเม็ชมองห้องกลางกว้างใหญ่
เห็นอาสน์มาศเอี่ยมเยี่ยมตา
เหนือแท่นแผ่นกนกปกลาด
พระคันทันนาปรารภ
เวียงร้างวังร้างกลางคลื่น
ปราศคนปราศสัตว์บิฐพี
ศพนศพเดียวเจิวหนอ
เคยมร้างกายหายใจ
ขออภัยให้ตูดหน้า
ขลพักตร์สลักทรวงบ่วงพิษ

หฤทัยรัญจวนหวนหา
อาภาพรรณมณีนพ
กลางอาสน์สำอางวางศพ
มาพบทรากรใครในนี้
งามรนมโนรตสดลี
ซงมชวตจิตต์ใจ
เครื่องส่อสัญญาว่าได้ -
เป็นไกล่สังมิชวต
เปิดผ้าผันกนกปกปิด
ตกตลงองจิตต์ติดตา ฯ

๑ เพราะศพซงพระมาพบ
ขยเนตรเหตุเหลือเชอตา
นางอยู่ดี ๆ ที่โน้น
เราหนตนอกวังใน
บุกป่าฝ่าทเลเตร่จบ
ขวัญอนงค์องค์สออย่างนี้

๑ คอศพนางกนกเรขา
เป็นบ้าฤฝั้นฉันใด
เมื่อโน้นยุพยงทรงไล่
หวังใจจักแสวงแหล่งตรี
ไฉนศพศรพธูอยู่นี้
ไปมีสองได้ในภพ ฯ

๑ พระเพ่งเต็งตลงองอยู่
หฤทัยใหม่ฮ้อคอกบ

๑ เหมือนตปุกรังไว้ไกล่ศพ
เหลือรบเหลือสูผลูกรรม

จักกลับกลับไฉนไซ่ง่าย

จำเป็นจำกอยู่ยั้ง

กายกุดรูอาตามก

จำจักจุ่มองค้ล่งต่าง

หวังว่ายข้ามสมุทสุดหวัง

นั่งนั่งนกกหาท่าทาง

สกปรกขุ่นคล้าดำต่าง

ในอ่างทองคำก้าน ๑

๑ พระเสด็จโดดดำชำระ

เสยสะเสยรอกค้ทรงศรี

ผูกไฟไฟล่จากวาร

พอดยินข่าวบ่าวไป ๑

๑ เจ้าเอยเจ้าข้า ไกรยีนอย่าข้า เร่งมาเร็วไว ฟังคำประกาศ
ตั้งราชหฤทัย ถ้อยคำจำไป สืบส่ต่อกัน ๑

๑ ชายคัมชาติ ครอบค้คราช ชาดาตาวันย์ เคยเห็นเมืองทอง
งามผ่องเพิงจันทร์ จงเฝ้าเจ้าอิน ทรงสิทธฤทธิ ๑

๑ ท้าวจักขอยศ ถ้อชาปรากฏ เกียรติแก้วนแดนตรี จัดสรร
บันให้ ราไชศวรศรี สารพรรณอันมี แบ่งมอบครอบครอง ๑

๑ หนึ่งจะประทาน ยุพยงนงคราญ ถักขณ้ล้าล้าของ องค์กนก
เรขา บุษพาฬิวทอง ประคัมประคอง เป็นคู่ชูใจ ๑

๑ ชายคัมชาติ แจงเรื่องเมืองมาศ สู่ราชเร็วไว ราววัลอันยั้ง
ทุกสิ่งสมใจ กอบโกยโดยนัย ที่ประกาศเอย ๑

๑ อมรสิ่งหนึ่งฟังยंत्रับ

ทรงสดับคำข่าวกล่าวเผย

ร้ายร้องชองเสียงเยียงเคย

พระเงยพักตร์ชเง้แลดู

เห็นคนไปมากลาคต่ำ
 ผิดแพกแปลกใจใครรู้
 อาบในสระคำดำมุด
 กรุงอินทราลัยโกตจริง
 ขยเนตรแยงกรรมพจน์จิตต์
 นั่งฟังนั่งมองร้องรอย
 เต็มหูแน่นแฉะเห็น
 ยินป้าวกถ้าวชาจำเรียง
 แห่งท้าวชัยทัตฉัตรเชิด
 อันพระยุพยงนงคราญ
 เหตุไฉนยังกล่าวป้าวร้อง
 นำพวงสงสัยใจนัก

เร่ร่ำล้นหลามตามผล
 เราอยู่เกาะทองพ่องพรง
 มาผูกในสระผีสิง
 คึดกริ่งเหตุทัยไข่น้อย
 วิปริตหุดาบำถ้อย
 ยินถ้อยคำคนพลเวียง
 ความเปนนันแท้แซ่เสียง
 สำเนียงพระประสงค์บงการ
 ยิ่งเกิดความทรงสงสาร
 สิ้นปราณไปแล้วแคล้วรัก
 เพรียกพร้องพล้อย ๆ บ่อยหนัก
 จักซักสอบความถามดู

พระอมรสิงห์ตรัสว่า

๐ อ้าราชบุรุษอยู่ดุก่อน
 อันองค์ยุวดีศรีตรู
 คำทตม้องร้องป้าว
 ฤาเป็นเช่นใดใครยิน
 ข้านมข้าวกถ้าวชาน
 อาจแฉะตงแจ่งเรื่องเมืองงาม

ด่วนย่อนเดินไขในผล
 ยังอยู่แห่งใดในดิน
 เปนข้าวจริงจึ่งทงสัน
 บอกรบิลไปเถิดเปิดความ
 หลักฐานติดต่อข้อมถาม
 สมตามจอมกษัตริ์ตรีสมา ๆ

๑ บัดนั้น
 ชายนนไครไหนดมา
 กิริยาท่าทางอย่างกล้า
 ควรเราเล่าข้อส่อการณ

ราชบุรุษได้ฟังกัษา
 เสือผ้าเปยกนารำคาญ
 เจรจาองอาจฉลาดฉาน
 ข้าวสารสืบสวนทวนความ ฯ

ราชบุรุษตอบว่า

๑ ดุราชาขชายาญหาญกล้า
 อันพระยุพยงนงราม
 เนามหาปราสาทราชฐาน
 นงรามงามฉวีศรีภู
 พระบิดาหาผู้ชู้ชาติ
 หวังสองครองกันมั่นรัก
 สมบัติจัดสรรปันให้
 แต่จักอุปถัมภ์ทำนุก
 ในเรื่องเมืองทองก่องแก้ว
 ชายใดได้เรื่องเมืองงาม
 ทรงชักหลักพยานฐานเค้า
 จักทรงทราบพลันทันที
 แม้นบอกหลอกลวงบ่วงเท็จ
 คอปลัดชวตปลัดทง
 แม้นสุรุเรื่องเมืองทอง
 จักให้ไปสู่ภูบาล

เจรจาปราศท้อข้อถาม
 บอกตามลาดเตาเรารู้
 บริวารแวดล้อมพร้อมอยู่
 ไร้คู่ควรเคียงเรียงพักตร์
 ชายฉลาดเขาวนเฉลิมนเสริมศักดิ์
 เพิ่มภักดีราษฎร์ปราศทุกข์
 เพื่อได้ผดุงเผดิมheimสุข
 เฉพาะบุคคลผู้รู้ความ -
 ผ่องแผ้วเพริศลบภพสาม
 ทูลความพระดนุชบุตร
 ลาดเตาเลศขบวนถวนถึ
 ผีวมความสัตย์ซัดจริง
 สำเร็จอย่าหมายร้ายยิ่ง
 จักกลงกลางดินสนปราณ
 ทำนองทรงธรรม์บรรหาร
 เพื่อท่านเพ็ดทูลมุตความ ฯ

๑ เมื่อนั้น

จักบอกออกเหตุเขตคาม
 ตรัสว่าอำมาตย์ชาญชาวนั้น
 ไซ้กล่าวเกตุอนกลบททวน
 พุดเท็จผิดสัตย์ขัดขวาง
 เช็ดบาปหลายจำระมมะ
 แต่จักแจ้งชัดบัดนี้
 ขอทูลความลับกับองค์

๑ บัดนั้น

ตอบว่าอย่าวุ่นขุ่นเคือง
 ครังก่อนมชายนหมายโชค
 มันไม่รักตัวกลัวตาย
 หมายมั่นสันดานพาดเคิบ
 จับได้ไม่ฆ่าพาเรา
 เจ้าอย่ามาทำกำเรบ
 แม้นเราเบาใจไม่ทัน
 จักถูกตำหนิตินิน
 วาจาเบาเบอเหลือดวง
 เจ้าอย่ามาเล่นเช่นนี้
 โง่ ๆ โป้ปดคดเคี้ยว

อมรสิ่งห้กริ่งเคาเขาถาม
 ไปตามจริงใจไปควร
 ข้าวเราเหลือแปลกแพกพวน
 โดยขบวนปดโป้โลกะ
 เปนทางงงโง่โง่โง่
 ตูจะบอกความตามตรง
 เกรงมีความคลาดมาตมิ่ง
 ขุพยงยอดหญิงมิ่งเมือง ๆ

ราชบุรุษไม่เห็นเป็นเรื่อง
 เป็นเครื่องให้เราเข้าร้าย
 มาโหยกเหยกเล่นเห็นง่าย
 ทูลขยายเขียงปดคดเคี้ยว
 กำเรบดวงล่อล่อเจ้า
 ให้เข้าเนื้อด้วยช่วยมัน
 อ้อมเอิบอวดเล่นเห็นขัน
 ฐู่เท่าเจ้าอันมาดวง
 ภูมินทรกริ้วโกรธโทษหลวง
 จาบจ้วงจงใจในเท็จ
 ท้าวมอญเข้าเข็ด
 จักเสร็จสมหวังดังฤ ๆ

๑ เมื่อนั้น
 ความเก่าเอากลับมารอ
 คราวก่อนกูปอกออกเท็จ
 สืบหลักซักถามตามลวน
 แม่นกกระตอรรอน
 เห็นบาบมบ้าค่าเรา
 กูจักเล่นตัวขี้คิด
 คำป่าวข่าวขานนานชา

อมรสิ่งหนึ่งไว้ใจสื่อ
 จักถือโทษไซ้ไรไปควรว
 เขาเข็ดคำข่าวกล่าวตัวน
 สอบสวนข้อขานฐานเก่า
 ผุงคนคงหาว่าเขลา
 ไม่เอาเป็นสำน้ำพา
 ให้จิตต์มันงั่งกังขา
 ครนหาพบแล้วแคล้วไป ฯ

พระอมรสิ่งหัตร์ที่ว่า

๑ อ้าท่านหาญเหลือเชื่อจิตต์
 เห็นมันฉนั้นแล้ว ๆ ไป
 แห่งหัดฝัดเห็บเสบสอ
 เสียงท่านขานแข่งแย้งม้อง
 คอฆ้องร้องไกลไม่เสบ
 ท่านท่องร้อยร่ายหลายพัก
 อนึ่งพระภูบาลผ่านหล้า
 หาผู้เรอเมืองทอง
 ท่านเที่ยวเลวเลาะเสาะถาม
 ส่วนข้าหน้ามึงจงรัก
 ทราบเรื่องเมืองนั้นมันเหมาะ

ว่าจิตต์แม่นยำคำไข
 ตามใจจงเดี่ยวเทยวร้อง
 ร้องคลอเสียงคลอฆ้องหม้อง
 เสียงร้องเสียงเคาะเหมาะนัก
 คอคนคืบแคบเสบหนัก
 ประจักษ์เป็นแน่แพ้ม้อง
 ให้มาสืบข่าวป่าวก้อง
 คุ้ครองขวัญอนงค์ทรงลักษณ
 สืบตามประสงค์ทรงศักดิ์
 ภูถักคืองค์ทรงภพ
 เหตุเพราะเข้าได้ไปสบ

หมายฟังจึงมาการพ^{ความแดงพ, นบ}
 ความรู้สู่งค้ทรงเดช
 ท่านไม่พค้ำนำพา
 สบช่องสู่งทางกว้างให้
 ท่านสู่งท้งโอกาสปราศธรรม
 เปนสู่งข้าหน้าสู่งท่มชค
 ความสู่งรับสู่งผิดสู่งชอบสู่งรอบสู่งเค้า
 ตามใจไม่สู่งเอือสู่งเพ้อสู่งข้า
 โอกาสสู่งความรู้สู่งภูธร ^{พด.ภช}
 เชิญสู่งท่านสู่งเทสู่งยวสู่งเลสู่งาะสู่งเสสู่งาะสู่งรสู่งอง
 ๑๑๒ สู่งอันสู่งผู้สู่งเรสู่งองสู่งเมสู่งองสู่งไร ^{เมืองทอง}

๑ บัคนั้น

หนักสู่งอกสู่งตกสู่งใจสู่งใสู่งงสู่ง้อ
 ป้าสู่งรสู่งองสู่งมาสู่งนาสู่งนสู่งปสู่งาสู่งนสู่ง
 ทสู่งองสู่งสสู่งอสู่งสสู่งอ สู่งจสู่งอสู่งแจ
 ซสู่งาสู่งยสู่งนสู่งมสู่งทสู่งาสู่งวสู่งาสู่งทสู่งรสู่งาสู่งบ
 คสู่งวสู่งรสู่งสสู่งดสู่งบสู่งยสู่งบสู่งยสู่งงสู่งพสู่งงสู่งคสู่งู
 จสู่งำสู่งเปสู่งนสู่งพสู่งาสู่งไปสู่งให้สู่งเสู่ง้า
 เมสู่งนสู่งปสู่งคสู่งคสู่งดสู่งขสู่ง้อสู่งกสู่งอสู่งกสู่งรสู่งรสู่งม

นสู่งอสู่งบสู่งนสู่งบสู่งจสู่งอสู่งมสู่งกสู่งษสู่งทสู่งรสู่งฉสู่งิสู่งตสู่งรสู่งพสู่งา
 โดสู่งยสู่งเหสู่งตสู่งขสู่ง้ำสู่งได้สู่งไปสู่งหสู่งา
 ตสู่งอสู่งหสู่งนสู่งาสู่งทสู่งชสู่งงสู่งพสู่งงสู่งทสู่งา
 ทสู่งรสู่งงสู่งชสู่งัยสู่งทสู่งรสู่งาสู่งบสู่งเรสู่งองสู่งเมสู่งองสู่งกสู่งำ ^{เมืองทอง}
 พสู่งุดสู่งพสู่งลสู่งำสู่งผสู่งิดสู่งพสู่งลาสู่งดสู่งลาสู่งดสู่งเสู่งา
 ปสู่งฏิสู่งบสู่งัติสู่งโดยสู่งนสู่งัยสู่งใจสู่งเจสู่ง้า
 ยสู่ง่อสู่งมสู่งเสู่งนสู่งาสู่งในสู่งทสู่งำสู่งนสู่งดสู่งาสู่งลสู่งรสู่งอสู่งน
 ขสู่งอสู่งลสู่งาสู่งคสู่งลาสู่งไสู่งคสู่งลสู่งไปสู่งกสู่ง่อน
 จสู่งักสู่งจสู่งรสู่งกสู่งับสู่งขสู่ง้ำสู่งพสู่งาสู่งไป
 เสู่งาะสู่งมสู่งอสู่งงสู่งจสู่งำสู่งเรสู่งิงสู่งเสสู่งิงสู่งสสู่งไสู่งส
 หสู่งาสู่งได้สู่งเชสู่งิญสู่งหสู่งาสู่งอสู่งยสู่งำสู่งทสู่ง้อ สู่งฯ
 รสู่งาสู่งชสู่งบสู่งรสู่งุสู่งษสู่งพสู่งังสู่งไปสู่งใจสู่งผสู่งื่อ
 เสู่ง็สู่งนสู่งขสู่ง้อสู่งบสู่งกสู่งพสู่งรสู่งอสู่งงสู่งถสู่งองสู่งแสู่ง้
 ทสู่งุสู่งกสู่งทสู่งเสู่งยสู่งวสู่งเสสู่งาะสู่งเบสู่งาะสู่งเสสู่งแสู่งส
 เสู่ง็สู่งนสู่งเสู่งนสู่งแสู่งวสู่งาสู่งใสู่งคสู่งอสู่งไม่สู่งรสู่งู้
 โสู่งชสู่งคสู่งลาสู่งกสู่งมาสู่งเสู่งอสู่งเสู่งกสู่งอสู่งกสู่งู
 อสู่งาสู่งจสู่งรสู่งูสู่งจสู่งริงสู่งจสู่งังสู่งดสู่งังสู่งคสู่งำ
 ทสู่งุสู่งลสู่งเสู่ง้าสู่งคสู่งำสู่งกสู่งลสู่งำสู่งวสู่งำสู่งวสู่งำ
 จสู่งักสู่งนำสู่งโสู่งทสู่งษสู่งใสู่งหสู่งญสู่งใสู่งสสู่งมัน

ปลั่ง^๕พลาดอาจเราเข้า^๕เนอ
เคราะห์^๕เชิญ^๕เป็น^๕ไร^๕เป็น^๕กัน

แต่^๕เหลือ^๕จัก^๕แก้^๕แปร^๕ผัน
โทษ^๕ทัณฑ์^๕ยอม^๕เสี่ยง^๕เที่ยง^๕แท้ ๑

ราชบุรุษกล่าวว่า *ดมยคองพ: ๖๖๖ ๑๖๖*

๑ อ้า^๕ท่าน^๕พาล^๕โกรธ^๕โหด^๕เหี้ยม
เอา^๕เล่น^๕เป็น^๕จริง^๕ดั่ง^๕แด
คำ^๕เรา^๕เข้า^๕ถาม^๕ตาม^๕เห็น
ใช้^๕สภาพ^๕หยาบ^๕หยาม^๕ลาม^๕ลวน
มา^๕เถิด^๕มา^๕ไป^๕ใน^๕วัง
จง^๕ทูล^๕มุล^๕ความ^๕ตาม^๕เค้า

อย่า^๕เกร^๕ขม^๕ใจ^๕กริ่ง^๕ยั้ง^๕แก้
รับ^๕แระ^๕เร็ว^๕ไป^๕ไป^๕ควร
ว่า^๕เป็น^๕เชิง^๕ชอบ^๕สอบ^๕สวน
ทบ^๕ทวน^๕เกิน^๕เหตุ^๕เลศ^๕เลา
เพื่อ^๕ฟัง^๕โอง^๕การ^๕ผ่าน^๕เกล้า
ใช้^๕เปล้า^๕ปราศ^๕ทาง^๕อ้อ^๕อิง ๑

๑ พุด^๕พลา^๕ง^๕พา^๕กัน^๕ผัน^๕ผาย
เหย้า^๕ ๑ เค้า^๕ไป^๕ไกล^๕จริง
เหมือน^๕นภ^๕ย^๕ไต่^๕หลัง^๕ตั้ง^๕หน้า
ถึง^๕วัง^๕บัง^๕คม^๕ภู^๕ธร

ตัว^๕นาย^๕นำ^๕หน้า^๕พา^๕วิ่ง
อม^๕ร^๕สิง^๕ห^๕พัค^๕ตร์^๕เพ่ง^๕เร้ง^๕ร้อน
เล่น^๕ถลา^๕เล่^๕หล^๕พล^๕ลอน
ยอ^๕กร^๕ทูล^๕ความ^๕ตาม^๕มี ๑

๑ เมื่อนั้น
สถิต^๕อา^๕สน^๕มา^๕คร^๕ต^๕น^๕รุ^๕จ
พร้อม^๕ทั้ง^๕อม^๕ร^๕สิง^๕ห^๕พร^๕ง^๕รูป
กร^๕ว^๕กร^๕าด^๕ท^๕ว^๕าด^๕เหม^๕เส^๕นา

องค์^๕ท้าว^๕ชัย^๕ทัต^๕เทีย^๕ม^๕ส^๕ห^๕
นฤ^๕บ^๕ด^๕เห็น^๕เขา^๕เข้า^๕มา
ผอม^๕ซู^๕บ^๕แต่^๕ดู^๕ร^๕ู^๕หน้า
ปล^๕่อย^๕บ^๕้า^๕เข้า^๕วัง^๕ดั่ง^๕ฤ

อายน^๕ขคคปค^๕โป^๕
 โทษ^๕ทัณฑ์^๕อัน^๕หนัก^๕จักร^๕ร^๕
 คร^๕ง^๕ก^๕อน^๕หล^๕อน^๕หล^๕อก^๕บ^๕อก^๕เร^๕อง^๕
 คร^๕ั้น^๕ช^๕ก^๕หล^๕ก^๕เป^๕อน^๕เล^๕อน^๕ไป^๕
 มา^๕หล^๕อก^๕แ^๕ถ^๕ว^๕หล^๕ก^๕อก^๕ห^๕ร^๕อ^๕
 คร^๕าว^๕ก^๕อน^๕ห^๕อน^๕ด^๕ัง^๕คร^๕ง^๕น^๕

๐ เมื่อน^๕น^๕

บ^๕ัง^๕ค^๕ม^๕ก^๕ม^๕ร^๕า^๕บ^๕ก^๕ร^๕า^๕บ^๕ก^๕ร^๕า^๕น^๕
 ข^๕าน^๕ม^๕บ^๕ุ^๕ญ^๕ห^๕น^๕ุ^๕น^๕ก^๕ร^๕ร^๕ม^๕
 ข^๕อ^๕เ^๕เ^๕า^๕เ^๕า^๕ว^๕มา^๕ล^๕ย^๕ก^๕า^๕น^๕ด^๕า^๕
 ไ^๕ช^๕ค^๕ิ^๕ด^๕ค^๕ิ^๕ด^๕ต^๕อ^๕ข^๕อ^๕เท^๕็^๕จ^๕
 จ^๕ั^๕ก^๕ท^๕ุ^๕ล^๕ห^๕ล^๕ก^๕ท^๕า^๕ง^๕อ^๕ำ^๕อ^๕ิง^๕
 แ^๕ม^๕เ^๕น^๕ท^๕ุ^๕ล^๕ค^๕ว^๕า^๕ม^๕เ^๕็^๕จ^๕เ^๕ล^๕ี^๕ค^๕ค^๕ด^๕
 พ^๕ร^๕ะ^๕จ^๕ง^๕ล^๕ง^๕ร^๕า^๕ช^๕า^๕ช^๕ญ^๕า^๕
 ไ^๕ด^๕เ^๕เ^๕า^๕เ^๕า^๕ห^๕ญ^๕ิง^๕ม^๕ัง^๕ร^๕ัฐ^๕
 ท^๕ุ^๕ล^๕แ^๕ถ^๕ว^๕แ^๕ถ^๕ว^๕แ^๕ต^๕เ^๕ท^๕ร^๕ง^๕ช^๕ร^๕ร^๕ม^๕
 ย^๕อ^๕ม^๕เป^๕น^๕ย^๕อ^๕ม^๕ต^๕า^๕ย^๕ว^๕า^๕ย^๕ช^๕พ^๕
 ช^๕ง^๕ค^๕ุ^๕ร^๕ุ^๕ถ^๕น^๕ค^๕ช^๕ค^๕ิ^๕

โย^๕โ^๕ส^๕พ^๕ุ^๕ด^๕จ^๕า^๕บ^๕ำ^๕ด^๕อ^๕
 ข^๕น^๕ห^๕ร^๕อ^๕ห^๕มา^๕ย^๕ม^๕ัน^๕ฉ^๕น^๕ไ^๕ด^๕
 ข^๕ำ^๕ว^๕เม^๕อ^๕ง^๕ค^๕ำ^๕ก^๕อ^๕ง^๕ส^๕อ^๕ง^๕ไ^๕ส^๕
 ไ^๕ส^๕ไ^๕ค^๕ล^๕ี^๕พ^๕ุ^๕ด^๕เ^๕น^๕เ^๕็น^๕ค^๕ิ^๕
 ส^๕อ^๕ง^๕ม^๕อ^๕ห^๕มา^๕ย^๕เ^๕็น^๕เป^๕น^๕ผ^๕ี^๕
 จ^๕ั^๕ก^๕ข^๕ย^๕ช^๕ว^๕ต^๕ป^๕ล^๕ิ^๕ด^๕ป^๕ร^๕า^๕ณ^๕ ๑

หน^๕อ^๕น^๕ร^๕ิ^๕น^๕ท^๕ริ^๕ย^๕ิ^๕น^๕ร^๕า^๕ช^๕บ^๕ร^๕ร^๕ห^๕า^๕
 ฎ^๕า^๕ล^๕อ^๕ย^๕ำ^๕เ^๕ด^๕็^๕จ^๕เ^๕ม^๕ี^๕ต^๕า^๕
 ท^๕ร^๕ง^๕ช^๕ร^๕ร^๕ม^๕จ^๕ง^๕พ^๕ัง^๕ด^๕ัง^๕ว^๕ำ^๕
 ต^๕ัง^๕ห^๕น^๕ำ^๕ท^๕ุ^๕ล^๕ค^๕ว^๕า^๕ม^๕า^๕ม^๕จ^๕ร^๕ิ^๕ง^๕
 ส^๕ำ^๕ร^๕เ^๕็^๕จ^๕ด^๕ว^๕ัย^๕ห^๕ล^๕อ^๕ก^๕ก^๕ล^๕อ^๕ก^๕ก^๕ล^๕ิ^๕ง^๕
 ท^๕ุ^๕ก^๕ส^๕ิ^๕ง^๕แ^๕ต^๕เ^๕ส^๕ัต^๕ย^๕อ^๕ัต^๕ร^๕า^๕
 ป^๕ร^๕า^๕ก^๕ฎ^๕เ^๕ก^๕เ^๕น^๕ร^๕ิ^๕น^๕ท^๕ริ^๕ป^๕น^๕ห^๕ล^๕ำ^๕
 เ^๕น^๕เ^๕ม^๕ำ^๕ข^๕ำ^๕บ^๕า^๕ท^๕ฟ^๕า^๕ด^๕พ^๕ัน^๕
 ข^๕อ^๕ค^๕ว^๕า^๕ม^๕า^๕ม^๕ส^๕ัต^๕ย^๕จ^๕ั^๕ด^๕ส^๕ร^๕
 จ^๕ั^๕ก^๕ท^๕ำ^๕ห^๕ำ^๕ห^๕ัน^๕บ^๕น^๕ด^๕
 ข^๕อ^๕ร^๕บ^๕ท^๕ุ^๕ล^๕เร^๕อ^๕ง^๕เบ^๕อ^๕ง^๕ก^๕
 ฎ^๕ุ^๕ม^๕จ^๕ง^๕ท^๕ร^๕า^๕บ^๕บ^๕ท^๕มา^๕ล^๕ย^๕ ๑

๑ เมื่อนั้น

โฉมขงทรงเฉลยเข้เยาะ
 พระยีนางเยาะเพราะโศต
 บัญญาพาที่หนีปลิว
 จักพูด ๆ ไปไม่ออก
 เสี่ยงคิดศอดันยัน
 สองครั้งสามครั้งตงหน้า
 อดอดั้ครคายหลายคราว

หน่อนรินทรียนพจัน้หมดเหมาะ
 เหมือนเณะด้วยมดกรดร
 นางโกรธ ๆ ไปไม่กร
 เนตรหิวเห็นนางพางกลัน
 จักบอก ๆ ยากขวากขัน
 ยิงฝนยิงฟกกร้าว
 จักพยายามแสดงแจ้งข่าว
 จึงกล่าวโดยคตมีมา ๆ

พระอมรสึงห์ทูลนางว่า

๑ อ้อองค์ยุดมีศกค
 ไปตหนราชอาชญา
 ข่าขอทูลถามความข่า
 ตุดงนจไนใจไม่วาย
 นางมชวดพิศเห็น
 เหตุไฉนในกนกธาน

นางจักทำไฉนไม่ว่า
 จักฆ่าฤาเข้เข้นตาย
 เงอนงำโฉมขงทรงฉาย
 ม่นหมายมาทูลมุตม
 เหมือนเพ็ญจันทรธรูอยู่
 จึงมีศพนางวางไว้ ๆ

๑ เมื่อนั้น

ยีนข่าวกถ่าวความตามนัย
 ชายนสามารถกาจกล่า
 ทรกพลันขวัญองงค์ทรงเต

อรพินท์สนทรวงสงสัย
 ทราบได้แจ้งจัดช้ตแท้
 เคยฟ้าไปเห็นเปนแน่
 เห็นแปรเปลี่ยนไปในบรพ

รำลึกชาติเก่าแก่มาก
ถูกสาปญาษัณห์

๑๐ ยุกยงทรงถลาคว่ำสอด
ชลนัยน์ไพลชาบอาบตา
กาลเก่าเรารำดำบาก
กรมทุกข์ทุกวาระนานปี
สรวลพลงนางซนกันแสง
ชุ่มเสรำเคลาสุขทุกข์ทวน

จำพญาสามไต้มนั้น

จากสวรรค์ตกตรงลงมา ๑
กรกอดยุพราชชาติกล้า
เคียรชบองศาสาม
กรรมชดพลัดพรากจากที่
เด่นจกรำสารวด
สำแดงโศกพลงนางสรวล
อ้าวนอกใจไฟฮือ ๑

นางตรัสว่า

๑๑ พระเอยพระเสด็จเต็รจเตร
รู้เรื่องเมืองงามตามลือ
ชาติเก่าเราอยู่คู่รัก
ก่อกรรมทำตามความยุ
ผลกรรมลำบากยากแท้
บาปใหญ่ไต่ตามตามตุ
ผิวเมยเสียทมชาติ
ครนพบสบหน้าสาม
พระจงทรงเสาะเบาะแส
สบน้องสองครั้งตั้งจง
พระองค์จงจำค่าน้อง
บรรจบพบกันวันใด

เดินเออังก์เดยวเจยวหรือ
เหตุคือพระไต่ไปถู
คราร้างปางควักจักขุ
มุตลุลเศเลาเบา
จกแกจกเกอเหลือก
พงรจกกันวันน
แคลวคลาดจากกันวันก
ต้องลตาไปไกลองค์ ๑๑๑๕
กอบแก้กรรมหนุนบุญส่ง
จกคงคินสุขทุกข์ไร
เพียรท่องเทยวคินจนได้
จกไปสุขสันต์ทันที ๑

๑ ตรีศพลางขุพยงนงลักษณ
แขงขงองสนอนทรย

จารัศรัสมีสเนตร

ชนมากหลากใจไมเว
ยั้งเปล่งเพ่งจริงยั้งปลั้ง
แปลกจริงนั้งชมโฉมทรู

๑ ฝ่ายท้าวชัยทัตขตเขศ
พัคตรพิศจิตตพวงนงคราญ

ก้องกำลาลบภพสาม
ยั้งพิศยั้งตดตาเดือน

นางใครได้คู้ชูชน

คนนตักษณดำข้าม

ได้เขยเลยได้ไรทุกข

สับวงศทรงฉายพรายแพรว

๑ ฝ่ายโหราจารย์ชาญเวท

เห็นราชชาดาตาวัณย

ต่างดูตากันสนันพัคตร

รอนอกตกรกำดำเค็ญ

๑ ขณะนั้นโฉมขงทรงลักษณ

ลุ่มองคตงพลันทันที

หัตถ์ผลักองคพระพละหน
ทรงสรส่องสว่างพางเพ็ญ

สังเกตเกินใครได้เห็น

ยั้งเด่นยั้งชเง้แลดู

ต่างนั้งพิศเพ็ญเปนมู

ไมรู้เหตุใหญ่ไกลกาล ๑

ทรงเดชแสนทรงสงสาร

อาการเปล่งปลั้งดั่งเดือน

เคขงามแต่ไหนไมเหมือน

ชักเงอนหญทัยให้ชม

แสนหม่นไซ้ชายหมายสม

อารมณ์พระลูกถูกแล้ว

เสพสุขกอบเกอเชอแถว

พ้องแล้วเพราะบุญหนุนทัน ๑

สังเกตหลักแผนแม่มนัน

ยั้งจันทรแจ่มงามยามเพ็ญ

ประจักษ์ท่วงททเห็น

ทุกขไฉญอันหนักจกมี ๑

ผิวพัคตรเผือดสลดหมดสี

ชวปลิดปลดหมดไป ๑

๑ ปางราชบิดุรงค์ทรงภพ
ดาดทุกขรุกรัดอัคใจ

เห็นศพยวดีศรีใส
ภูวนัยช้อนสลบชบลง ฯ

๑ เมื่อนั้น
พมพำพราเพื่อเปลอองค
ผู้คนอลหม่านพล่านพลุก
พระเสด็จคุ่มไปไ้ยัง
เหมือนเมมาเหล่าเข้มเต็มที
กมหน้าผาแหวกแซกวน
เดียวทำหน้าบุดพุดพรา
เดียวหนงนงเหงาซาซม
ฝูงชนยลเชอเมอจิตต์
บ้างหลกบ้างลหนตว
บ้างชบอกกันนนั้นเน
เประอะเปอนเหมือนเด็กเล็กนิต
บ้างกล่าวข่าวใหญ่ในวัง
หมายคู้ยวดีศรีตรู
นางเห็นหน้าเจ้าเข้าหน้อย
ละชพรบไปไ้ยัง
ทำทางอย่างนมหน้า

ยุพราชพันเพื่อนเหมือนหลง
ฝันตรงเดินออกนอกวง
อุกหลุกเหลือนับคัมคัง
ไม่ฟังถ้อยคำสำคน
ท่วงทีโชเซเตร่หน
มนมนมัวเมอเพื่อพม
เดียวทำนงหน้าท่าขรม
ม้ามมเหมือนบ้านากลัว
วิปริตทำทำน่าหัว
บ้างยวบ้างเข้าเข้าชด
ชายนชแยศกตสัทธ
กจิรค่น่าเล่นเอ็นดู
นำช้งชายอยาบจาบจู้
เหมือนงูเป็นเสนียดเกลียดช้ง
สาวน้อยยหนเตลิดเสรีดสร้ง
เหลืออร้งรออยู่เดูปักตร์
หมายหาหยุดยงทรงศักดิ์

เหมือนมาฆ่าองค์ทรงลักษณ์

ปวงชนบ่นว่าน่าโกรธ

พระอินพระไม่ไยดี

हतकन्दनออกนอกผลดู

ความคิดปลิดปลดหมดชน

๑ ถึงสระชุกองค์ลงนั่ง

พอเพื่อนจำเพาะเคราะห์ดี

เหตุผลขึ้นแก่นแสนเข็ญ

นัยนาพร่าพร่าซ้ำใจ

เหมือนสมุทมิไฉนในเนตร

ตาแดงแสงก้าน้ำเต็ม

สิ้นแข่งแรงโรยโหยหวน

กรมเกรียมเทียมไฟไหม้ภู

๑ ล้มองค์ลงนอนอ่อนเปลี้ย

หลับปล้นฝันเห็นเพ็ญเพราะ

กองร่ำกำสรดหมดสิ้น

รศมัสครามงามตา

อาบในแสงเนตรนงลักษณ์

ปรีดาอารมณ์กลมกลืน

หนักน้กความทลงถึงด

กล่าวโทษยุพราชปราศศรี

หรือที่แท้ไม่ได้ยิน

ไปดูไปฟังทั้งสิ้น

ความถวิลจำได้ไม่มี ๑

จวนคลั่งฆ่าคนบ่นปี

เกิดมรุตกตรกไตร

กลับเห็นแจ้งจิตต์คิดได้

หลังไหลหลากหล่นฝนเค็ม

สังเวชชตนัยน์ไหลซึม

จักเม้มให้อยุตสุครู

กำสรวลโศกสังขยั้งสู

หล่ออยู่ในทุกข์คลุกเกล้า ๑

ละเหี่ยหฤทัยให้เศร้า

นางเขาวยมแย้มแซมตา

พิศนิลเนตรน่องจ้องหน้า

วนิดาพักตร์พรหมยมบน

ประจักษ์สุขขยั้งสังอื่น

เต็มตื้นหฤทัยใดปาน ๑

๑ เสวยสุขในฝันหรรษา
 หลับเหมือนไม้ขอนนอนนาน
 กลางคนพี่น้องคั่งทรงตน
 คำนึงนางขวัญกัณดา

๑ อ้าเจ้าเสาวภาคเพ็ญโฉม
 กรรมทันทันบัวนปรวนแปร
 พบแล้วแคล้วกันวันน
 ราชพรบลดหนทง
 แต่ก่อนมหวังตงหน้า
 กรรมชดบัตคนชวต
 นางว่าอย่าขามตามหา
 เมอวันบรรจบพบพักตร์
 ราวังถึงคำกำซบ
 วายชนม์พ้นไปใครมี
 จักจำคำสั่งตั้งกล่าว
 ท่องเที่ยวเดียวเเกาะเสาะความ

๑ ตรกพลางพระเสด็จเต็จเตร
 ทุกเขตเทศคามถามคน
 ท่านพบภริยาข้าหรือ
 รสมีสครามงามตา

ศัขยาร่มไม้ไพศาล
 ภูบาลพักผ่อนอ่อนล้า
 ดกคนเงยบเหงาเศร่าหน้า
 นัยนานองนำชาแด ๑
 ยิงโสมส่องขำดำแจ
 ถ่องแท้ทางบาปหลาบจริง
 หมดท่มุงมองน้องหญิง
 กุกกลงกลางคืนสันคิต
 เสาะหาสืบถามตามติด
 ปลดปลิดไปแล้วแคล้วรัก
 บากหน้าเสาะแสวงแหล่งหลัก
 เราจักสุขสันต์ทันที
 อากัฟจริงใจไฟจี
 ถิ่นที่ ๆ ให้ไปตาม
 สืบข่าวข้อไขไปขาม
 ติดตามจนตายวายชนม์ ๑
 เทียวเร่ร้อนไปในหน
 สืบค้นเสาะข่าวกล่าวคำ
 นางคือเขาวเรศเนตรขำ ๑๑๑๖
 ส่องกล้ากลบกลัวทั่วไกล

เป็นราชนารศรฉาย
 พบแล้วแคล้วคลาดปราศไป
 ท่านร้ออยู่ไหนได้โปรด
 อย่าเห็นเป็นกวนลวนลาม

๑ ปวงคนยินคำพร้าเพื่อ
 นารสีไสไหนมี
 ทำทางอย่างบ้าน่าเบือ
 จักตรับยับยังฟังมัน

พระเสด็จเต็รจเตรเร่ตัน
 ทุกเลวกแซกซุกทุกคาม
 ทุกที่ไกลไกลในโลก
 หุบเขาเตาน่าล้ำชล

๑ พระเสด็จค้นพงดงพฤษ
 บ่ายบพลดเลียวเหลียวแล
 คิดเขไขแสงแข่งศรี
 เพ็ญจันทร์พรรณนวลขวนตา

หาแดงแง้พู่หาง่าย
 หาเดือนเพื่อนถิ่นดินดิน
 เพ็ญเดือนเพื่อนดินสนหา
 เดือนเดินแดนดินนิตพราย

แต่หายไม่ร้ออยู่ไหน
 ส่งไว้ให้ข้ามาตาม
 ยกโทษที่ข้ามาถาม
 บอกความแก่ข้าสามี่ ๗

บ้าเบือเบือหูจู้
 รังสีเนตรครามงามครัน
 พุดเบือบ่มใจไฟฝัน
 เห็นมันว่าเหลวเลวชาม

ฝูงคนหัวเราะเยาะหยาม
 สบความทุกแคว้นแดนคน
 ทุกโกรกทุกกรอกชอกหน
 ปราศผลมุ้งหมายตายแด ๗

ยังรลกรกร่างห่างแห
 ยลแดงยามหงายฉายฟ้า ๑๑๑๗
 จันสูยุดเด่นหล้า
 หย่อนกว่ารัศมีสนิล

เบือหน้ายบงนักพักตร์ฝัน
 คือนิลนัยนาหาดาย
 เพ็ญเดือนเลื่อนฟ้าหาง่าย
 เดือนฉายเวหาสปราศนิต.

เสาะในไตรภพสบแล้ว
 เหลือร่ำกำใจไต่ดิน
 จักทันฉันใดใครรู้
 ครวญพลางครางคร่ำน้ำตา

คลาดแคล้วคือวิหคผกผัน
 เสาะสุโนคโอบกบินบนฟ้า
 ใ้อู่กอกกรรมคมกล้า
 โสภาคดังเกลือกเสือกกาย ฯ

๐ เมื่อนั้น

สถิตแท่นแผ่นผาอ่ากาย
 ใคร่เสด็จเตร็จเตร่เร่เล่น
 ชมจันทร์คืนทเลเมฆะ
 ชวนเขาวชายาปรารภ
 พระโอบองค์ขวัญกัณดา
 เห็รเหาะเสาะลัดตัดเมฆ
 ชมผาป่าไม้ไผ่ตะ
 สององค์ทรงสราญบานเบิก
 ๑๑๒๐ จวบขณะพระศิวะพระศิวา
 เห็นองค์อมรสังห้วงเพื่อ
 โหยหานารมิตง
 พระศิวะระลึกรักได้
 เกราะห้ใหญ่ไต่ตามตามทัน
 ภูตผีปีศาจมาดหมาย

พระศุภศรีมานฉานฉาย ๑๑๑๖
 พรรณรายรังสีถระ
 ยามเพ็ญไพบูลย์ชุนหะ
 บานพระหฤทัยในฟ้า
 นางนบนวน้อมจอมเกล้า
 กัลยาณอิงแอบแนบพระ
 รุจิเรขรังสีอศะ
 พระศิวะอุ้มนางกลางฟ้า
 เอ็กเกริกภูตไพรไต้ห้
 ทัศนาแนวไพรในพง
 พร่ำเปลอเพรียกไพรไหลหลง
 ทอดองค์ครวญคร่ำรำพรรณ
 เป็นไปเพราะบาปสาปสรร
 แกล้งกตัญญูร้ายบ้ายร้อน
 ชักย้ายข้อนขอกหลอกหลอน

กุจำอำนวยช่วยช้อน
 ตรกพลางพระศุสตรเนตร
 อมรสิ่งหวังเพื่อเปลอตน
 พระศิวะทูลนางพลางพา
 สหิมาลัยในพลัน
 สึงเสร็จพระเสด็จเตร็จพา

เหาะจากเขาคันธีบรรพต
 ลงในไพรกว้างกลางเขต
 แหวกทางหว่างรุกข์บุกพน
 บรรดาตมอองใหญ่ให้เกิด
 พระศุสตรมอองกอกก
 ปัสจาจรากษสหมดหลาย
 แรตช่างกวางมามาเกรียว
 มวณุมหิงส์จจอกออกอวง

ดาษดามาเฝ้าเจ้านาย
 ๐ ปางปศุสัตว์นคร
 ผกตทษณเฑศย์แเวดล้อม
 คลาคล้าสาส์ตด้วยดเขยด
 เรียงรอบนอบน้อมพร้อมกัน
 พระเพยพจมานหวานล้อม

พันพ่อนพอให้ภัยพ้น
 เถาเสศเถาเรองเบองต้น
 อนุสนธิคำสาปบาปบรรพ์
 พระศิวาวรรณฉายผายผัน
 ฝากบรรพตผุชยุศ ๐๑๒๑
 เรองโรจน์โชติเหล่าปรางกุ

หมายบถบายสัฏคต
 ทรงเพศโยคชตณ
 ดินดินอารณย์จณทก
 แขนวเซตชไว้ในคิก
 อกทกภตผมเกรียว
 เฑศย์รายทารุณณนเฉียว
 งเงียวหมหมหมุร้าย
 ทงกทงถกเสอเหลือหลาย

ต่างถวายเคารพนบน้อม ๆ
 ปวงเปรดบ่วงปามาห้อม
 พรังพร้อมทานพครบครัน
 เบยดเสยดแซกแซงแข่งขัน
 พังปัญชาองค์ทรงฤทธิ
 โอบอ้อมโองการบานจิตต์

๐๑๒๒

อ้าเจ้าเหล่าคนองปองนิตย
 จงฟังดังเราเล่าช
 มาเคียวเทียวเร่เซซุด
 ตามหานารมลกษณ
 ฝ่ายองค์นงรามทรามวัย
 แม่นพบในพงจงเจ้า
อย่าบ่นหันหน้าทำลาย
จักล่อล่อหลอกหยอกเข้า
ไม่ห้ามตามจิตต์คิดการ
 อย่าฆ่าอย่าขบตบขวิด
 จงจำคำสังรงรือ
 รันทมกรรมกรรมจำจง
 ทนทุกข์ทุกห้วงบ่วงมี
 เวรกรรมทำไว้ไล่ล้าง
 ทุกเหยียบทุกข์ฆ่าซาเต็ม
 วันใดได้พบสบพักตร
 กุมเม็ตตาอาทร
 ปวงเจ้าเข้าใจใส่จิตต์
 ขันทำปลาเพลิงเอียงโอน

จักคิดเข่นฆ่ามานุษ
 ป่านชายหนุ่มกลุ่มสุด
 เดินอยุดเดินยั้งคลังไคล
 แสงจักษุครามงามไซ
 ร้องให้รำโหยโผพาย
 จดจำคำเราเล่าหมาย
ทำร้ายชีวิตปลิดปราณ
ยั่วเรื่ออย่างไรในย่าน
พอสราญใจเถินเป็นพอ
 ชีวิตสองเขาเราขอ
 คิดขอทห้ามปรามน
 ทั้งสองถูกสาปบาปก
 ตามที่ถูกแข่งแหล่งเดิม
 สองห่างเหินสุขทุกข์เสริม
 โศกเพิ่มเศร้าเพียบเสียบชอน
 สองจักสมสุขทุกข์ถอน
 จักชอนสู่แหล่งแห่งโน้น
 อย่าคิดร้ายกาจผาดโผน
 คือโยนทุกข์ใหญ่ใส่ตน ฯ

๐๑๒๓ ๐ ตรีสวัสดิ์นางพระศุภไตรโลจน ^{สามบุตร} ช่วงโชติเนติฉายพรายหน
 ๐๑๒๔ จรจากฟากมหากานน ^๗ ก่องถกตเกียรตเฟื่องเลื่องฟ้า ๗

๐ จำจะกล่าวบทไป
 วางแท่นแผ่นทองผ่องตา
 สักตสังบศพเดี่ยวเปลี่ยวดา
 เวียงมาศปราศชนคนกวน
 ๐ สาวสวรรค์วันเมือเมือชพ ^{๕ ๕ ๕ ๕}
 หลกพระอมรสหัสหนเรน ^{๕ ๕ ๕ ๕}
 นางออกนอกร่างนางไป
 พรินเนตรเดี่ยวไปไกลจริง
 พักตร์เผือดเลือดค้อย ๆ แล่น
 โลहितกัจจกอบปลอกโยน
 ค่อยรู้สีกองคั่นลักษณะ
 ผุดผวาหาองค์ทรงชัย
 อยู่เดี่ยวเปลี่ยวเปลี่ยวเสราเสณ
 เหลือบเหลี่ยวเทียวแลแปรปรวน
 เหมือนฟันต้นพรากจากฝั้น ^{๕ ๕ ๕}
 เองค้ทรงเสราเรารุก
 เหตุเชิญเป็นไฉนใคร่ทราบ

ถึงร่างนางกนกเรชา
 ในมหาปราสาทมาศล้วน
 ว่างหม้ายอยู่ร้างกลางสวน
 ศพนวลนอนนานปานเป็น ๗
 ดังประทับควนดับวับเห็น ^{๕ ๕ ๕ ๕}
 เหมือนเล่นซ่อนหาถาทง ^{๕ ๕ ๕ ๕}
 จากอินทிரาลัยไวยิ่ง
 เข้าสิงทรากนางทางโน้น
 แร่นแค้นเหมือนไม้ใบโกร่น
 ชัดโพสนเปลี่ยนแปดงแดงไป
 ลมจักษุสองส่องใส
 เห็นได้แต่ห้องทองล้วน
 คิดแค้นขุ่นค้ำกำสรวล
 อักอ้วนอกกรรมกรรมทุกซ์
 ใครสรรเสริญให้ไร้สุข
 เกล้าคลุกอยู่ในภัยร้อน
 ชรอยบาปกรรมตามตามหลอน

๑ เหลี้ยวแลเง้เหงนแสนเงียบ โศกเสียบใจเห็บเจ็บหนัก
 อยู่เดียวเปลี่ยวองค์นงลักษณ์
 รบยอมมองชายย้ายขวา
 กรังภัยใจว่าอาวรณ
 ถึงทวารบานทองผ่องเพริศ
 แนวผลุบูกำก้ำตา
 เสด็จออกนอกวงตั้งหน้า
 ลดเดียวเที่ยวคูดอยู่นาน
 กรุงไกรไรราษฎร์ปราศสัตว์
 ถือกทองส่องแหวแลเรียง
 ขุพยงทรงชาติรบาทอย่าง
 ถึงทะเลเวลาสายัณห์
 แขงขันย่นยงผ้งนำ
 งามนิตนัยน่านำชม
 สัมมุทดุจครามขามอยู่
 ครนนิตนัยน่านำ
 สมุทเฒ่าเจ้ากตยลเดห์
 ไปแข่งแข่งคู่ความ
 แต่ใครไ้ความงามเพิ่ม
 ขอมให้นัยน่านำข้อม

โศกเสียบใจเห็บเจ็บหนัก
 ออกอ้อว่นราวคราวร้อน
 แลหน้าเหลี้ยวหลังยังหยอน
 อยู่นอ้นอกโหยโรยรา
 ลายเลิศล้วนมณมค่า
 ดาษดาด้วยแก้วแกมกาญจน์
 จินตนาข่มขลาดอาจหาญ
 ไปพานพบใครในเวียง
 แสนสงัดเหงาใจไร้เสียง
 ไฟเพนียงสีฉานปานกัน
 อ่างว่างเวียนเร่เหหัน
 ้องอรรณพกว้างทางลม
 ทุกข์ซ้ำชอกชกอกขม
 เนตรผสมแสงส่องส่องนำ
 เดียวดูเพลนใจใส่น้ำ
 ยิงทำให้สมุทสุดงาม
 รุกเนในจิตต์คิดขาม
 ครนครามเนตรนิตนัยนอม
 หวังเฉลิมเลื่องลือชอหอม
 เพื่อพร้อมเพรียงความงามตน ฯ

๑ นางย่นกถนกลัดอัสสุ
แลสมุทสุดเสราเปล่าชนม์

๑ อ้าพญาสาครฉ่อนคลน
เหตุเหยมเกรยมกล่ามากวน
พลัดคผู้เคยเซยชน
อกทเลเล่หไฟใหม่ฮอ
น่านลคินเซ็นเปนฝอย
เค็มค้อชลนัยน์ไหลพัคตร์

อกตูกสมุทสุดแม่น
ทุกซ์เราเท่าทันอรรณพ
เกอหนุนจุนใจให้สม
ช้อนชูปอุปถัมภ์ทำนุก

๑ พร้าพลางนางเล็งเพ่งแล
ดูสมุทสุดหวนครันครัน
ละลอกหัวขาวฉาวฉ่า
ฉาดฉานช่านเซ็นเล่นลื้อ
ยุพยงบงคลนคินคิน
โน่นอไรในน้ำสำคัญ
เรือใหญ่ใบกว้างกางเต้น
รอยบุญหนุนทบอบรม

อัมพุงเพลิงเริงหลน
ยั้งจโนนางครางครวญ ๑

ท่านสอนอกไขให้หวน
กำสรวลโสภสักรักร้อ
จกคณเครงกลดจรงหรือ
องออเพราะพรากจากรัก
พร้าพร้อยพรมหน้าข้าหนัก
พรากรักคือพรากจากภพ
มันแม่นคือไอไฟอบ
ช่วยลบเคราะห์บ้างล้างทุกซ์
อารมณ์รบถงชงสุข
โปรดปลุกชีพไว้ให้ฝัน ๑
ท้อแท้ทุกซ์เผื่อเหลือฝัน
เครงคณลมหใหญ่ไล้ขอ
หล่น ๆ กันมาสอ ๆ
วังต่อไล่หลตามตามกัน
พลางผินพัคตร์แลแปรผัน
กำปั้นเข้มแข็งแข่งลม
มันแม่นหมายใจได้สม
อาจข่มเคราะห์บาปคานัน ๑

๑ ขุพยงทรงโบกกุษา
เห็นไปในมหาวาร

ลมพาปลิวปลาทายคล้ายคลึง
ถึงที่เรือเล่นแคว่นชล ๑

๑ บัดนั้น
แห่งการค้าขายหมายตน
อุตสาหใฝ่สมุทสุดกว้าง
สถาตน์บันเหเชชวน
ลมซัดพลัดห่างทางหมาย
เห็นเกาะเหมาะใจใกล้ทาง
มหัญยืนเดี่ยวเปลี่ยวอยู่
แร้นแค้นแสนเศร้าเปล่าเปลือย

หัวหน้าวานิชคิดผล
เป็นคนมั่งคั่งทั้งมวญ
อ้างว้างคนวันหันหวน
เจียนจวนจักยับอับปาง
เล่นตกกลางคลื่นคนข้าง
เกาะว่างถิ่นฐานบ้านเมือง
คิดใคร่ไปครู่เรื่อง
จักเปลืองชีวิตปลิดไป ๑

๑ อันกนกธานศรีฉาย
ปราสาทมาศกำอำไพ
ชนหลายเหล่าไปไปเห็น
เห็นเกาะกรวดทรายทรายรอง
เพราะเทพารักษ์ศักดิ์
ฝูงชนธรรมดาสามัญ

แพรวพรายพรรณทองส่องไส
เมืองใหญ่ทั้งเมืองเรืองรอง
เหมือนเช่นฉากบังทั้งพอง
เวียงทองไม่มทนน
เธอกำบังมิดชิดม่น
ไขว้ขวัญเนตรซึ่งพึงยล ๑

๑ หัวหน้าวานิชคิดหลากหลาย
สตรนเดี่ยวเปลี่ยวตน
เกาะเปล่าปราศผู้รู้จัก

ชลมารคห่างไกลในหน
อยู่ทนทุกข์ยากตรากตรำ
โศกสลักทรวงเศร้าเข้าคำ

ฝนตกแดดออกชอกช้า
ขามหนาว ๆ น้ำจันทนา
ปราศที่กำบังนั่งนอน

๑ คิดพลันหันล้ากำปั่น
ให้หย่อนเรื้อน่อยล่อยใน
เรียกพลกันเซียงเพรียงพร้อม
คนแรงแข็งขันคั่นคัง
เชิญองค์นางเขาวัวเนาเรือ
เห็นนางพางเห็นเพ็ญจันทร์
พูดจาปราไซในที
เชิญนางวางองค์ลงพัก
ขอเป็นเกาอันทนง
อย่าคิดบิดเบี่ยงเตียงเตียว

๑ ๕
๑ เมื่อนั้น
ยินข้อพ้อคำพาที
โอ้กรรมเอ๋ยกรรมทำเชิญ
ตกในมือนันทันใด
เมืองมาศปราศคนคั่นแค้น
คิดว่ามาพรากจากร้อน

ขามร้อน ๆ ล้าจ้ำร้อน
ลมกร้าวแดดกล้าน้ำหยอน
อวรณ์เวรกรรมทำไว้ ๆ
เข้าพลันบังเกาะเหมาะจะได้
น้ำใสศครามงามชง
ออกอ้อมเรือใหญ่ไปหง ^{ไปนาง} ๑๑๒๗
ตบึงไปยังฝั่งพลัน
รบเมอคนล้ากำปั่น
กระสันเสียวทรวงบ่วงรัก
มารศรเห็นดเห็นออยเมื่อยหนัก
บนตักแห่งพนเจียว
บัลลังก์ภูลภักคั่นหนักเห็นยว
เชิญเหลยวเลบ่างข้างน ๆ

นางกนกเรขามารศร
ยุดเดือดดอกตกใจ
หมายเร้นไม่สั่นไหว
ขลภยั้งพ้นชนม์มรณ
โศกเม้นใหม่หมกอกอ่อน
ยังย่อนทุกซ์ยับทับทุกซ์

อยู่เดียวเปลี่ยววตนบนเกาะ
 แต่ยังคงว่ามาคลุก
 ออกเอ๋ยเคขกรรมทำไว้
 จักบอกออกความตามที
 ว่าเราเจ้าหญิงยังยศ
 บิตุราชเรื่องรณคนกลัว
 มันเขงเกรงนามขามเดช
 สยดสยของพองเกล้าเบาคิด

มันเหมาะไม่มีที่สุข
 ฤกรุกรานเดินเช่นน
 เห็นได้ว่าเหลือเมื่อน
 มันมีความขลาดอาจกลัว
 ปราบภูเกียรตไกรไปทั่ว
 มศวเรื่องรงค์ทรงฤทธ
 ภูธเรศลือชัยไกรกิตต์
 อาจดมจิตต์เมตตา ฯ

นางตรัสแก่นาขวาณิชว่า

๐ ดุราพาณิขสิทธิ์โชค
 แม่นเราเล่าเรื่องเนองมา
 ท่านผู้พลูธรรมนำคิด
 การก่อกองกรรมทำลาย
 ชายอันปัญญากล้ายัง
 ไปเข้าพัลวันพันพั
 ขอบอกออกไขให้แจ้ง
 กรุงไกรใหญ่พันคณนา
 ภูณชัยทัตเทยมสหัส
 ปวงบัจจามิตรคิดคด
 นั่นคือพระชนกปกเกล้า

อย่าโหยกเหยกกล่าวกร้าวกล้า
 วาจาอนุสนธตนปลาย
 ไซ้จิตต์ชั่วจักมั่งง่าย
 ย่อมหมายเมื่อหลักปลีกตัว
 พบหญิงพลัดพรากจากผิว
 กรังกลัวเกรงกรรมนำพา
 สำนักหลักแหล่งแห่งข้า
 อินทிரาลัยเรื่องเลองยศ
 ฤทธเกรียงกล้าปราบภู
 ย่อมสยดสยของข่อท้อคิด
 แห่งเราผู้รทมกรรมจิตต์

พรากพระผัวขวัญจรจิต
 สามมกตตฤทธกลา
 จักตั้งใจตนจนตาย
 พบแล้วแคล้วกันวันโน้น
 มุ่งพักตร์จักเสวงแหล่งตร
 ท่านมีเมตตาการุญ
 จงเร่งเฟ่งพาเข้าไป
 เมื่อพระบิตรงค์ทรงลักษณะ
 ทรงศักดิ์จกทรงยินดี
 ต่าง ๆ ราววัฒนแท้
 จักสนกัถวทรนรัน
 ปวงสุขอยู่เย็นเป็นสุข
 ได้ราชอุปการบานใจ

๐ บัดนั้น

สั่งไพร่ให้บอกออกเรือ
 พิศนางพลางนักรกว่า
 คำไขไพเราะเหมาะใจ
 ข้อเค้าเด่าบอกออกแจ้ง
 หาจบพบไทรไม้แมน

ชวิตม์เดียวเปลี่ยวตาย
 อยู่มา ๆ พรากจากหาย
 ร่อนร้ายเร่หาสาม
 เหมือนโจรจับพาล่าหน
 ดั่งที่บุญกรรมทำไว้
 บุญคุณเลิศสว่างได้
 เพื่อให้พบหาสาม
 ประจักษ์จิตตล่วนถ้วนถ
 ในที่ท่านอวยช่วยช้อน
 ผ้าแพรเงินทองกองก่อน
 เทยวชอนชอกค้ำมาไป
 มวญมุขมั่งคั่งหลังไหล
 เพราะให้ขอบคุณจนเจือ ฯ

วาณิชคิดค้ำน้ำเหลือ
 ลมเหนือพัดพุงมุ่งไป
 นवलหน้าน้ำคิดพิสมัย
 แจ่มใสเลิศสันดินแดน
 หลักแหล่งส่อสัตย์ชัดแสน
 นึกแมนมั่นเห็นเป็นจริง -

แม่^๗นเร^๕าเ^๕าเร^๕องเม^๕องมาศ
 ทง^๕เก^๕าะเห^๕มา^๕ะม^๕นอ^๕รรณ^๕พ
 ช^๕บ^๕อ^๕ก^๕ไป^๕เ^๕็น^๕เช^๕น^๕ช
 แม่^๗น^๕ก^๕ด^๕า^๕ว^๕ร^๕า^๕ว^๕เร^๕อง^๕เน^๕อง^๕มา
 ค^๕ว^๕ร^๕บ^๕อ^๕ก^๕อ^๕อ^๕ก^๕น^๕ัย^๕ไป^๕บ^๕้าง
 ช^๕อ^๕ก^๕ช^๕า^๕น^๕า^๕ต^๕า^๕มา^๕ค^๕ล^๕อ

โ^๕อ^๕ภ^๕า^๕ส^๕พ^๕ร^๕า^๕ย^๕ส^๕แ^๕ง^๕แจ^๕็ง^๕จ^๕บ
 ง^๕า^๕ม^๕ต^๕บ^๕เ^๕ล^๕ี^๕จ^๕ริง^๕ย^๕ัง^๕พ^๕า
 เ^๕็น^๕ท^๕จ^๕ก^๕เ^๕็น^๕เป^๕น^๕บ^๕้า
 เ^๕็น^๕ว^๕า^๕จ^๕ก^๕เ^๕็น^๕เป^๕น^๕บ^๕อ
 ก^๕ด^๕า^๕ว^๕ค^๕ำ^๕อ^๕ำ^๕พ^๕ร^๕า^๕ง^๕บ^๕า^๕ง^๕ข^๕็
 ย^๕่อ^๕ท^๕อ^๕ท^๕า^๕ง^๕ร^๕ร^๕ม^๕ด^๕ำ^๕เ^๕็^๕ญ^๕ ๗

นางตรัสตอบว่า

๑ อ^๕ำ^๕ท^๕ำ^๕น^๕ช^๕า^๕ญ^๕ส^๕ม^๕ุ^๕ท^๕ส^๕ุ^๕ด^๕ห^๕า^๕ญ^๕
 ช^๕า^๕ส^๕เ^๕น^๕แ^๕ค^๕ัน^๕ส^๕เ^๕ร^๕้า^๕ช^๕้ำ^๕เ^๕็น^๕
 พ^๕ร^๕ะ^๕ช^๕น^๕ก^๕ย^๕ก^๕เข^๕ย^๕เช^๕ย^๕ค^๕ู่
 ย^๕า^๕ม^๕ย^๕า^๕ก^๕พ^๕ร^๕า^๕ก^๕พ^๕ด^๕ค^๕ภ^๕ค^๕ด^๕า
 เ^๕อ^๕เ^๕ย^๕ว^๕เ^๕ย^๕ว^๕เ^๕า^๕ะ^๕เส^๕า^๕ห^๕า
 เ^๕ล^๕เ^๕ด^๕ด^๕ำ^๕ด^๕ำ^๕บ^๕า^๕ก^๕ว^๕า^๕ก^๕เว^๕
 จ^๕ว^๕บ^๕ต^๕ู^๕เ^๕ก^๕ะ^๕เส^๕า^๕ห^๕า
 ส^๕อ^๕ง^๕ข^๕ำ^๕อ^๕า^๕ภ^๕พ^๕อ^๕บ^๕จ^๕น
 ท^๕ำ^๕น^๕ต^๕ร^๕ก^๕น^๕ก^๕ค^๕ว^๕า^๕ม^๕ย^๕า^๕ม^๕เ^๕็^๕ญ^๕
 เ^๕็น^๕ค^๕ุ^๕ต^๕ด^๕ว^๕ย^๕ช^๕ว^๕ย^๕ฟ^๕น
 อ^๕น^๕พ^๕ู^๕ร^๕ห^๕ล^๕ก^๕ร^๕ก^๕ช^๕อ
 ต^๕ร^๕ก^๕ต^๕ร^๕อ^๕ง^๕ถ^๕อ^๕ง^๕ค^๕ว^๕า^๕ม^๕ง^๕า^๕ม^๕น

ไ^๕ช^๕า^๕น^๕ช^๕ง^๕ข^๕็^๕อ^๕ส^๕ื่อ^๕เ^๕็^๕ญ^๕
 เ^๕ร^๕า^๕ะ^๕เป^๕น^๕ก^๕อ^๕ง^๕ร^๕ร^๕ม^๕ท^๕ำ^๕มา
 ส^๕ม^๕ส^๕ู่^๕เ^๕ษ^๕ก^๕ค^๕ด^๕อ^๕ง^๕ส^๕อ^๕ง^๕ข^๕ำ
 เ^๕ว^๕ร^๕พ^๕า^๕ก^๕ร^๕ร^๕ม^๕พ^๕ด^๕ช^๕ด^๕เซ
 ต^๕า^๕ม^๕ข^๕ำ^๕ ๗ จ^๕ร^๕ร^๕อ^๕น^๕ร^๕เ^๕
 อ^๕ย^๕ู่^๕เ^๕อ^๕อ^๕ง^๕ค^๕ค^๕ร^๕ำ^๕ม^๕ต^๕า^๕ม^๕ค^๕ัน
 พ^๕ร^๕ะ^๕ส^๕ว^๕า^๕ม^๕ร^๕ำ^๕ห^๕ำ^๕ง^๕ห^๕น
 จ^๕ำ^๕ด^๕ัน^๕เ^๕็น^๕ด^๕ัน^๕ว^๕ัน^๕ค^๕ัน
 ด^๕ำ^๕เ^๕็^๕ญ^๕โ^๕ส^๕ก^๕แ^๕ค^๕ัน^๕ส^๕เ^๕น^๕ข^๕ัน
 ส^๕ู่^๕พ^๕น^๕ด^๕ิน^๕แ^๕คว^๕ัน^๕แ^๕ด^๕น^๕ค^๕น
 น^๕ับ^๕ถ^๕อ^๕ค^๕ว^๕า^๕ม^๕ส^๕ด^๕ย^๕ช^๕ด^๕ผล
 ย^๕่อ^๕ม^๕ย^๕ล^๕ท^๕า^๕ง^๕ช^๕อ^๕บ^๕ก^๕อ^๕บ^๕ก^๕า^๕ร ๗

๑ บัดนั้น
 ตรกริ่งนั่งในใจนาน
 เชอได้ไซ่ปดคคเค้า
 ฤเข้าเข้าหยอกชอกซ่า
 รุถึงซงพระบิตุราช
 ขากนักจักบุกชุกซอน
 เราจำทำเช่นเห็นชอบ
 ล้อลวงบ่วงเล่ห์เวลา
 โฉมเฉลาเบาคิดจิตต์คุ่น
 เราลอบปลอบโฉมโฉมเล้า
 เชยชมสมหวังดั่งว่า
 มอบกายหมายถนอมพร้อมพรัก
 สิ่งสู้อยู่สองครองสุข
 นางอวยด้วยแล้ว ๆ ไป
 รักถกจำใจให้ตูก
 กุณมบุญจุนตัว
 ตมพัดซัดไปไกลเกาะ
 ๑๑๑๐ พบพานกานดาลาลิต^{ณน้อย}
 ลากกุสุหน้าปราภฏ
 นงนุชบุษยามาย้อย

วานิชคิดคำรำชาน
 เขาวมาลย์ทรงลักษณะศักดตา
 แม้นเราเรารกปลุกปล้า
 จักนำเป็นเรื่องเครื่องร้อน
 นำขยาดฤทธิรงค์ทรงศร
 ชอกซอนเร็นราชอาชญา
 โดยรบอบแบบอย่างนางว่า
 ทพาสู่แหล่งแห่งเรา
 รุคุณคงกลายวายเศร่า
 ค่อยพเน้าพนอนวลชวนรัก
 ภรียาผ่องศรีมศักด
 นงลักษณะยินยอมน้อมใจ
 ทำนุกนวลน้องผ่องใส
 บิดาว่าใดไปกลัว
 อย่มั่นพันผูกผูกพัน
 เหมือนงัวทรงเครื่องเรื่องยศ
 โขคงามยามเคราะห์เหมาะหมด
 รัตตทุกข์ภัยไข่น้อย
 เหมือนมดมาพบสบอ้อย
 อีกหน้อยหน่งภูจุ่ม ๆ

วานิชกล่าวว่

๐ อ้อองคँगลักษณศกคตลา
 ตูหวังต้งหน้าปรารมภ์
 อุปถัมภ์คำจุนหนุนโชค
 หวังส่งพงเขาว์เข้าเย็น
 บัดนมคตณตณตุ
 มงานภารหนักจกตา
 ขาเหลือเบอคำวานิชย์
 นางจงปลงโสภโรครกรม

๐ ทูลนางพลางลามาพลัน
 ต้งทีศพิศแผนแถ่นไป
 แผนทชทางกลางคตณ
 คตณคต่านาเช่นเปนเกลอ
 เทพเจาเนาเรอเมอด้วย
 วันสามยามเย็นเห็นดิน
 เวียงชัยใหญ่กว้างอย่างเอก
 นาครัฐนามกรุงรุ่งเรือง
 ราชูปราภคชยั้ง
 ทรงนามรามเสนฤทช

พจนร่ำไพอเราะเหมาะสม
 จักชมบุญนางพางเพ็ญ
 เฉลิมโฉลกเร็วคิคปลิดเชิญ
 อยู่เปนสุขสวัสดิ์อัตร
 วายุชอนชัตพัคกตา
 ไปพาเรอแถ่นแถ่นตม
 แม่นคิคคำศกคจกตม
 อารมณร่างเศร่าเบาใจ ฯ
 ให้หันหางเสื่อเรอใหญ่
 เจนใจชานาญการเรอ
 ตกตณเดินเบียงเฉียงเหนือ
 ตมเออแถ่นอ้าวราวบิน
 อำนวยนิริภย์ในสินธุ์
 แถวถนภุมฐานบ้านเมือง
 รุจเรชชนลอชอเลออง
 ไกรเกรอองเกยรตกตาชาต
 เส็กกริ่งเกรงหน้ายพ่ายหน
 เหมือนมณช่วงเชิดเตีศชน

ปวงราษฎร์ปราศร้อนนอนสุข
 เข้มหย่อมอ้อม मुख ทุกคน

๑ กล่าวฝ่ายนายดำกำปั้น
 ใจคอพ้อคำร้ายแรง

ใบกว้างกางเด่นแม่นเข็ม
 ว่างอ่าวอ่าวใหญ่ใบตึง

เรือเลียบเทียบแอบแทบท่า
 จากเรือเมือเรือนเหมือนใจ

๑ ฝ่ายชนชาวกรุงมุงเห็น
 บอกกันปล้นพามาแล

พ้อคำพานางพลาตเดิน
 คอเดือนเลื่อนพามาเมียง

ว่าวาณิชใหญ่ไปค้า
 ทัวภพจบแผนแดนไกล

๑ ปางพระราชูปราภ
 แรมป่าล้ามฤคถกม

หลายวันดินพงดงพฤษ
 ต้อนเต้าเข้าสายบายเย็น

ทำนุกถิรนานบานผล
 โภคสันทรพย์ต่ำสำเร็จ ๑

มาคมันจิตตมุงขุ่นเหยิง
 แต่เพลิงรากลเราเราจริง

ลมเต็มเร็วพามาถึง
 ห่อนหึ่งให้ปลดลดใบ

ปล้นพายุพดศรไส
 ทรามว้ยหวาดหวนพรันแด ๑

นางเพ็ญเพียงจันทร์พรรณแข
 จอแจโจษจรด้นเวียง

นางสเทินใจแท้แซ่เสียง
 สำเนียงบรรลือออกไป

ได้สาวชาวพามาใหม่
 หาไม่มีนางอย่างนี้ ๑

พระยศขรรขทรงศรี
 เสือสี่ห้ชอกซอนซ่อนเร้น

คึกคึกพลไพรได้เด่น
 เคียวเข็ญฆ่าเนื้อเหลืออนับ

พื่อนราชอารมณีสัมหมาย
 ยามเที่ยงเบียงร้อนพื่อนทัพ
 ผุงคนกล่นไกลไปมา
 นงเพ็ญเช่นพรรณจันทร์เรือง
 ใต้หล้าหาใครไม่เหมือน
 จำเริญเพลนตาอารมณ

๑ อ้นคำรำลือขอไซร
 ยินข่าวท้าวทรงสงกา
 กล่าวความงามสุดสุดผาด
 งามเพ็ญเช่นจันทร์วรรณ
 ความจริงกรังใจไม่เชื่อ
 แต่จิตต์คิดใคร่ไปดู

๑ พระเสด็จของยาตร์บาทย่าง
 หมอควานชาญกชกคมือ
 สันแดดแผดเผาเบาร้อน
 ผุงคนพลเมืองเนองนับ

๑ ฝ่ายองค์นงคราญกานดา
 พ้อคำพาสู่บุรี
 สังกะทกิริยาอาการ
 นิสัยไซ้ช่อถือใจ

ทรงสบายเจ็ดวันผันกลับ
 อยู่พลับพลาใหญ่ไกลเมือง
 มากหน้ามากผู้รูเรื่อง
 ชนเลื่องลือนำชม
 คือดอนเด่นพักตร์ศกคสม
 งามคมคิดเหมือนเดือนฟ้า ฯ

ทราบไปถึงท้าวเจ้าหล้า
 นกน่าใคร่เห็นเย็นน
 เหลอคาดเหลือคจิตต์
 จักมีญาไรใครรู้
 วาจาบำเบือเบือหู
 จักสู้นางในได้ฤ ฯ
 ทรงช่างมันมัวตัวค
 ขอถอข่มรังบงคับ
 ชับช้อนเกณฑ์แห่แลสรรพ
 คึงคับกันดูภูมิ ฯ

นางกนกเรขาไซศรี
 ยูดียาเขงเกรงภัย
 หัวหาญเห็นเหลือเชื่อได้
 จักไว้วางจิตต์ผัดจริง

เขาพามาขังขังบ้าน
 มุ่งพักตร์จักแนบแอบอิง
 นางนักรักไทรในจิตต์
 เข็มเกล็ดไกลในทาง
 นางพริกกวักหัตถ์ตราสาน
 ขับสารผ่านเกล็ดเพลีน

๑ ปางนายช่างต้นขลนาง
 อดุคพลันผันหน้ามาดู
 เขาเกี่ยวช่างไปไถลไถล
 ชมเนตรนงลักษณ์พักตร์พรม

๑ ฝ่ายพระทรงชัยไกรยศ
 เห็นองค์นงรามงามทิพย์
 ลมองค์ทรงดลองค์อด

พบความงามเลิศเปิดตา
 แดตลงถึงหน้าหน้าต่าง
 นายช่างยังช่างอย่างใจ

๑ เมื่อนนงรามงามลักษณ์
 ช่างอดุคยืนดังหวังแด
 เกาะหน้าหน้าต่างพลาบป็น
 เสียดลักรักยังขังตน

เปิดทวารบานใหญ่ไฉน
 สู้สิ่งสมสองครองนาง
 จักคิดหลบหลีกหนีห่าง
 เห็นช่างไป ๆ ไต่เดิน
 อำท่านเที่ยวท่องคล่องเถิน
 ขอเชิญอดุคยังฟังดู ๆ
 เกี่ยวช่างยังไว้ในผล
 จอมภูทรงพริกพักตร์ข่ม
 พิศแขไขงามครามจิม
 แสนอ้อมตาปลื้มลื้มพริบ ๆ
 ปราบภูศักดิ์สิทธิ์ทศสิบ
 เหมือนหยิบจันทร์จากฟากฟ้า
 จอมกษัตริ์แสนโฉดโธษฐี้อำ
 บัญญาอดุคอันตันไป
 ยินนางกล่าวตรัสชัดไถล
 ทำวให้เทียบแอบแทบเกล็ด ๆ
 ผิวพักตร์ผ่องเห็นเพ็ญแข
 นึกแน่ในบุญหนุนชนม์
 ปล่อยต้นลงกลางช่างต้น
 ให้พื้นพลัดตกหายไป

จึงนางกางคว่าหาทำว
 สัมผัสหัตถ์นางพางใจ
 หมอช่างไสช่างย่างไย
 ท้าวปรีมอ้มอาบชาบมน

จอมด้าวเออรับจับได้
 เพียงได้สุขสันต์ชั้นบน
 เต้าไต่ตามแถวแนวหน
 เหมือนผจญได้แคว้นแสนดิน ฯ

๐ กล่าวฝ่ายพ่อคำบ้าจิตต์
 เอิบอาบปลาบปลื้มลุ่มกิน
 กรุ่มกรุ่มอ้อมก่อพอบ่าว
 หน้าหมองมองหาขาดม

เพลีนคิดความรักจักดิน
 นกนิตนัยน่าน่าชม
 บอกข่าวแข่งชนชนชม
 เปนลมเลยตายวายปราณ ฯ

๐ ปางองค์พงศ์สุริย์ภูตศักดิ์
 เอมใจได้องค์นงคราญ
 ครนถึงชงราชนิเวศน์
 ๐๑๓๑ เต็งพักตร์ตักษณ์นางพางอินทุ
 ตรัสว่าอ้าเจ้าเพราพักตร์
 ปราศจิตต์คิดของหมองเมิน
 ให้รู้คู่แหล่งแห่งเจ้า
 ตรง ๆ จงบอกออกนาม

ฤทธกรุ่มร้าวห้าวหาญ
 ภูบาลเร่งช่างย่างดิน
 นรเศรษฐ์ปลาบปลื้มลุ่มสัน
 งามนิตนัยน่าน่าเพลีน
 จงหักใจรหวยขวยเงิน
 ขอเชิญนางช่วยอวยความ
 โฉมเฉลาอย่าขาดหวาดขาม
 นงรามอย่าพวงสงกา ฯ

๐ เมื่อนั้น
 ยินเลศเกศกษัตริ์ตรีสมา

โฉมขององค์กนกเรา
 กัลยาณทุลความตามจริง ฯ

นางทูลว่า

๑ ข้าแต่พระมหाराชา
 ไร้ผู้กูเกอเอออิง
 กุสเลิศเกิดดิมชาติ
 กรรมกล่ามาตามตามลูก

โศกข้าแสนเจ็บเป็นหญิง
 ทุกสิ่งทุกส่วนล้วนทุกข์
 เป็นราชาดาผาสุก
 บันบุกเบินเบียดเสียดช้อน ๆ

พระราชাত্রัสว่า

๑ อ้าเจ้าเสาวภาคจากฟ้า
 กานดาอย่าสลดตตรอน
 เป็นราชนารมลักษณะ
 พ่อค้าบ้าใจใครมี
 เปรียบอย่างนางสัหมศักดิ์
 คาคคิดผิดเประอะเลอะเลือน
 นางเขาวเนาปนคนบ้า
 พิเห็นเพ็ญเจ้าเพราจันทร์
 เหมือนมณมมาหาพิ
 ตูหวังฝั่งเสนห์เล่ห้วง
 จักผดุงกรงไกรใหญ่เกิด
 โขคงามยามเคราะห์เหมาะนัก

ใจข้าร้อนเริงเพลิงศร
 ยั้งหย่อนอยู่ยงวัน
 อ้าศักดิ์เอี่ยมทรงพงศัศรี
 กษัตริย์อยู่เยาเนาเรือน ๑๑๓๒
 อยู่พักโพรงหมาพาเปอน
 พันเพื่อนไพร่ ๆ ใจมัน
 นกนารังเกยจเดียดฉัน
 หมายมันจักถนอมจอมนาง
 มารศร่อย่ารคนหม่นหมาง
 เพชรกลางมังกุฎสุศรัก
 เกียรติเชิดชูสูงจุงศักดิ์
 นางลักษณะเร่งลดปลดตร้อน ๆ

นางทูลว่า

๑ อ้อองค์ทรงเคชเคศเหล่า
 พระองค์ทรงธรรมกำจร
 ทรงศกตกรกชอถอสัตย์
 ทศพิชราชธรรมนำมาน
 ตขาสามมแล้ว
 เวียนหวังตั้งใจไม่วาย
 พระองค์จงยงฟังข้า
 ปราศธรรมนำหทัยไม่ดี
 ข้าไซร์ไม่มีทพง
 ละความถามลวนชวนชิต

พระอภัยอ่อนนอกหยอกหยอน
 ชนช่อนชวมสมภาร
 บำบัดทุกขราษฎร์อาชญา
 ปราบพาลพรรคเฝ้าเหล่าร้าย
 แต่เคลวักคลาสร้างห่างหาย
 ม่นหมายเมือหาสาม
 เทพดาอารักษ์สักข
 บาปกรรมย้ายชีวิต
 ท้าวพงเออเพื่อเกอจัตต์
 ทรงฤทธิจักเจ้าจำเริญ ฯ

พระราชตรัสว่า

๑ อ้อคั่นงรามงามเหล่า
 แแบบอย่างทางธรรมจำเริญ
 เจ้าไซร์ใจชอถอสัตย์
 ผัวร้างห่างไปไกลกัน
 ทางธรรมนั้นนตुरुบ่าง
 เพราะนิตนัยนามาชัก
 แรงราคมากมันพันผูก
 มนเมาเบาเต็งเพ่งพิศ

คือเดือนเดือนพามาเหิ
 ตูเพตินจิตต์รักนักธรรม
 สารพัดไพเราะเหมาะมัน
 สู้สวรรค์เสียแล้วเคลวัก
 แต่นางนำคลาดปราศหลัก
 ให้พวักพวนใจใคร่ชิต
 ไม่รู้จักถูกจักผิด
 หมายจิตต์มุงจักรักน่อง

ถ้อยธรรมคำเทศน์เลิศซ้อ
นางจกัชฌใจให้ปอง
๐๑๓๓ เหมือนเอาไบบัทมมัดข้าง
คลาตรักจกัชฌชีวิต
กานดาการุญหนุนสุข
อุปถัมภ์จำเริญเชิญชก
หวังผดุงจุงใจให้นุช
เหมือนหนองน้อยน้ำคลาแก้ว

ไปถือว่าสัตย์ซัดข้อง
ทำนองทางธรรมนำคิด
มัดอย่างไรใด ๆ ไม่ติด
เชิญขนิษฐน้อมใจในรัก
จกัทนุกนงรามงามศักดิ์
ความรักล้อมนางอย่างรู้
แสนสุขสุดสุขปลมลิ้มผิว
แห่งทั่วเพราะแดดแผดร้อน ๆ

นางทูลตอบว่า

๐ อ้าพระราชาปรากฏ
พลัดผิวตัวข้าอาวรณ์
เหมือนสมุทสุดลึกทกมาก
พระอย่ามาข้อมัวเมา
ตั้งใจไปเดี้ยวเที้ยวทั่ว
พากเพียรเวียนหวังตั้งตา

พระยศแผ่ย่านพาลหยอน
คือฟอนไฟลูกทุกข์เร้า
แสนยากที่แดดแผดเผา
ขอเนาความสัตย์อัตรา
ทุกคามตามตัวผิวข้า
เดินหนด้นหาสามี่ ๆ

๐ ปางพระภูเบศเกษแคว้น
อิมจิตต์พิศหน้านารี
ฟังนางอย่างผู้หูหนวก

หมายมั่นมั่นชมสมศรี
เป็นที่จำเริญเพลिनรัก
ยังบวกความใคร่ให้หนัก

ขอธรรมคำทชชก
 คำขัดทดทานฐานขอ
 นาทหนไหลในดิน
 เข้มพยักพักตรยมอ้มเอิบ
 กลุ่มกลัดหัดถ้อหาองค์

พิศพักตร์เพลินไปไบบิน
 เปรียบคอร์ดชลบนหิน
 แห่งสนสุญไปไบบึง
 กำเรบราครุมลุ่มหลง
 สุดทรงเสี้ยวศัลย์บนทรง

๑ เมื่อนน
 โอกรรมทำแก่นแสนดวง
 ห่วงหงงพงลหนได้
 ใจเสื่อเหลือออ่อนวอนวิง
 จำใจไซ้มายาหญิง
 กลศกตรกตัดศัตร
 นกพลางนางพรมยมเยอง
 ท่วงท้ยวนชวนชม

นงเพ็ญเห็นท่าบ้ำหลวง
 จักลวงหลีกจากยากจริง
 อักห้วงบ่วงใหญ่ภัยยิ่ง
 ค้านตั้งไม่หยุดศุตร
 ชงสังอินไซร์ไปสู
 เนตรกูอาวุธศุคคม
 ชำเลื่องเนตรครามงามสม
 เหมือนกลมเกลียวใจในรัก

นางทูลว่า

๑ อ้าพระทรงฤทศกิตตเลิศ
 ตัวเข้ามาเคียวเปลี่ยวนัก
 มาสู้อยู่ในมือท้าว
 โอบอ้อมอมใจไปไ้แคลน
 ท้าวเพียงเพียงนมหรือ

ยศเชิดชวงศ์ทรงศักดิ์
 หมายพักตร์พององค์ทรงแคว
 จอมด้าวเออเพื่อเหลือแสน
 เห็นแม่นมน์ว่าการุญ
 จักดอใจเคียวเฉียวนุ

มอปกายหมายสังฟังบุญ
 ขอสนองรองบาทนาคเจ้า
 นบมอบมอปราณผ่านฟ้า
 แแต่วันน่องของขัด
 หวังรมย์กตมกลินยนิยาว
 วันนเป็นวันอุบาทว์
 จักสู้คุณรณรวาย
 ถ้าปากยากแค้นแสนเข็ญ
 เชอข้าอย่าเข้าเรารุก
 พระองค์จงฟังดังว่า
 แม้นไม่เมตตาปราณี

๐ เมื่อนั้น
 หันเหมเปรมปรี่มอใจ
 นางนัตต์ตั้งพรุ่งนี้
 วันนผวชนครนครก
 ไม่ให้หงลักษณ์พักผ่อน
 ฟังดอดออมยอมตาม
 ใจหญิงจริงอยู่ถูทราบ
 เพียรเกี่ยวเคียวใจไม่แคล้ว

คិតคุณจอมกษัตริ้อตรา
 ใฝ่เฝ้าภูตภักตรักษา
 เปนข้าช่วงใช้ใกล้ท้าว
 ขอผิดภูมินทร์ป็นตัว
 ปราศร้าวร่วมราบตราบม้วย
 โลกาวินาศน้ออีกด้วย
 เหมือนช่วยปลุกเคราะห์เเพาะทุกข์
 ย่อมเปนไปเฉกเสกปลุก
 สำบุกสำบวันน
 ใจข้าไม่หมายหน่ายหนี
 ช่วจกบั้นสันไป ฯ

ภูมินทร์ยื่นคำรำไไข
 จักไทรนรมย์สมนิก
 วันนตฤกษ์งามยามดึก
 อิกทักเปเต่า ๆ เบาทความ
 บังอรจักคิดจิตต์ขาม
 โนมงามปลงใจให้แล้ว
 มีสภาพโอนอ่อนหย่อนแกแล้ว
 ผ่องแผ้วอารมณ์สมคิต ฯ

๑ ครอบครองรักในใจท้าว
 ไคร่เข้าเกล้าคู่ชูชิต
 ท้าวขลนางยมพรมเนตร
 จักขยับจับจูบหลับพัศตร์
 ได้คิด ๆ ว่าอย่าเพื่อ
 จักชมสมใจในคราว

๑ ท้าวเสด็จเดินออกนอกห้อง
 พิศนางร่างสรวยงวียง
 เชิญให้ให้ยาตรีบาทออก
 ฤกษ์งามยามดีมีมา
 ขอเป็นทาสีมีจิตต์
 ปราโมทโปรดปรานฐานใด

๑ ปางพระราชานายก
 ไปแล้วมาเล่าเมามาย
 หักใจไปนั่งยังอาสน์
 ปวงโจรใจร้ายตายเตียน
 ฟังคดีมีสัตย์ตัดสิน
 ยุติธรรมดำริห์พิจารณา

จอมด้าวคูดัดมีปลื้มจิตต์
 เพลินพิศเพราะทรงนางลักษณ์
 ทรงเดชลมองค์ทรงศักดิ์
 แสนขยับขย่อนอกฟกร้าว
 ทำเชอชุ่มชุ่มความฉาว
 เมอสาวน้อยน้อมยอมมองค์ ฯ

กลับข้อมมาเมียงเบี่ยงหลง
 ยุพยงยมพรายชายตา
 ไปนอกห้องกลางข้างหน้า
 อย่าช้าเชิญกลับจับไว
 มานิตน้อมพัศตร์รักใคร่
 เต็มใจจักขอบมอบกาย ฯ
 ทรงวทเวียนเพลินเดินหลาย
 วุ่นวายสับสนวนเวียน
 ว่าราชการปราชญ์นามเสียน
 ฆ่าเขมยตามทรงบงการ
 สอบสันซุ่มซักหลักฐาน
 เฟ่งใจในงานบ้านเมือง ฯ

๑ ฝ่ายพระบุพผางทรงเลศ
 เป็นศัสตราวุธยุทธเชิง
 ขวัญอนงค์ทรงเรียกสาวใช้
 จงแสดงแจ้งทชทาง
 เป็นพระมหามหิศกต
 สูเร้งเพ่งพาคลาไคล

๑ บัดนั้นสาวใช้ใจสั้น
 อ้นองค่นางงามงอน
 แม้นเราเข้าคัดขัดขาน
 นางโกรธโทษแค้นแสนคม
 อ้นองค่นางศกตจักรพรรดิ
 นางลักษณะจักปั้นฉันไค
 คิตพลันผันหน้าพานาง
 นางงามตามพลาถนางนำ

๑ จวบขณะพระราชมหษ
 เร่องราวข่าวร้ายหมายพัง
 แค้นใจใคร่ทุบอุบอก
 ปราบกฤษศไกรไพบุลย์
 ควรหรือถ้อเขบแบบไพร
 คบนางกลางตลาดชาติคาว

ไซ้เนตรนงรามงามเลื่อง
 ปลดเปลื้องทุกขภัยได้พลาถ
 ไว ๆ เปิดทวารบานข้าง
 ปิ่นนางค่อนงองค่นไค
 ตำหนักโฉมตรูอยู่ไหน
 ตูใคร่เฝ้าฟังบงอร ๆ
 หวาดหวั่นภัยองค่นางศร
 ภูธรพิสมย์ใคร่ชม
 เขาวมาลย์หมายใจไม่สม
 กุจุมทุกข้แท้แนใจ
 เหมือนดินในหัตถ์จัดไค
 เปนไปตามอย่างนางทำ
 เียงอย่างเร็วไปในค้ำ
 สูตำหนักใหญ่ในวัง ๆ
 เชอม้เหตุทัยไคลคั่ง
 กำลังเรียกขำมาทูล
 นายกแดนใหญ่ไอสุรย์
 ประยुरพร้อมพร้งตั้งดาว
 เครองให้คนฟังรังหยาว
 เกยวสาวเมอเฒ่าเจ้าชู

ใคร่^๔เถือ^๕เนื้อ^๕เล่น^๕เช่น^๕เกะ
เจ็บ^๕หนัก^๕จัก^๕ใคร^๕ไป^๕ดู

๑ กำ^๕ลึง^๕นาง^๕กษัต^๕ร์^๕ก^๕ล^๕ด^๕ก^๕ล^๕ม^๕
บั^๕ด^๕เด^๕ียว^๕เห^๕ล^๕ย^๕ว^๕เป^๕ร^๕แ^๕ไป^๕
ท่า^๕ทาง^๕อ^๕ย^๕่าง^๕ข^๕อบ^๕น^๕อบ^๕น^๕้อม^๕
น^๕ุ่ม^๕น^๕ว^๕ล^๕ย^๕ว^๕น^๕ย^๕ม^๕พ^๕ร^๕ม^๕เพ^๕ล^๕ิน^๕
ม^๕ห^๕ย^๕ม^๕จ^๕ด^๕ต^๕พิ^๕ศ^๕ว^๕
เข้า^๕มา^๕ค^๕าร^๕พ^๕ช^๕บ^๕พ^๕ัก^๕ต^๕ร์

๑ เม^๕อ^๕น^๕น^๕
อ^๕ภ^๕ิ^๕ว^๕า^๕ท^๕น^๕้^๕บ^๕า^๕ท^๕ม^๕ุ^๕ล^๕ท^๕ุ^๕ต^๕มา^๕
นาง^๕เป^๕น^๕ท^๕พ^๕ง^๕ห^๕น^๕ง^๕เด^๕ย^๕ว^๕
เม^๕น^๕เ^๕น^๕ไ^๕ม^๕่^๕ป^๕รา^๕โม^๕ท^๕โ^๕ป^๕ร^๕ด^๕ป^๕รา^๕น^๕
วัน^๕น^๕ภ^๕ุ^๕เบ^๕ศ^๕เก^๕ศ^๕ร^๕ฐ^๕
เช^๕อ^๕เ^๕ล^๕ง^๕ห^๕ล^๕ง^๕ช^๕ำ^๕ย^๕ำ^๕จ^๕ร^๕
ท^๕ร^๕ง^๕เข^๕ม^๕น^๕เ^๕็น^๕ข^๕ำ^๕ห^๕น^๕ำ^๕ต^๕ำ^๕ง^๕
ส^๕ู่^๕ว^๕ัง^๕ต^๕ัง^๕เป^๕น^๕ช^๕า^๕ย^๕า^๕
ต^๕ัว^๕ข^๕ำ^๕ส^๕ว^๕า^๕ม^๕ม^๕แ^๕ล^๕ว^๕
อ^๕า^๕ภ^๕ั^๕พ^๕อ^๕ั^๕บ^๕โ^๕ช^๕ค^๕โ^๕ศ^๕ก^๕ก^๕ร^๕ม^๕
ไ^๕ม่^๕ส^๕ม^๕ั^๕ค^๕ร^๕ก^๕ท^๕ำ^๕ว^๕เจ^๕ำ^๕ห^๕ล^๕ำ

ใคร^๕่^๕แ^๕ะ^๕เ^๕อ^๕ก^๕เ^๕่น^๕เช^๕่น^๕ห^๕ม^๕ ๑๑๓๔
โ^๕ไ^๕่^๕ก^๕ู^๕อ^๕ก^๕เ^๕ร^๕ย^๕ม^๕เท^๕ย^๕ม^๕ไฟ^๕ ๑
ร^๕ัง^๕ร^๕ุ^๕ม^๕เพ^๕ล^๕ิง^๕โ^๕ก^๕ร^๕ช^๕โร^๕จ^๕น์^๕ไ^๕ห^๕ม่^๕
ส^๕บ^๕น^๕ั^๕ย^๕น^๕า^๕น^๕ำ^๕ย^๕ำ^๕เ^๕น^๕
ง^๕า^๕ม^๕ล^๕ม^๕อ^๕ม^๕ม^๕ร^๕ร^๕ย^๕า^๕ท^๕ป^๕รา^๕ศ^๕เจ^๕น^๕
จ^๕ำ^๕เร^๕อ^๕ย^๕แ^๕ล^๕ส^๕ง^๕ำ^๕น^๕ำ^๕ร^๕ัก^๕
เ^๕็น^๕อ^๕ง^๕ค^๕ำ^๕ร^๕ศ^๕ร^๕ม^๕ศ^๕ก^๕ด^๕
น^๕ง^๕ล^๕ก^๕ษ^๕ณ^๕์^๕ส^๕ง^๕ส^๕ั^๕ย^๕น^๕ั^๕ย^๕น^๕า^๕ ๑

โ^๕น^๕ม^๕ย^๕ง^๕อ^๕ง^๕ค^๕ัก^๕ก^๕น^๕ก^๕เร^๕ข^๕า^๕
ก^๕ั^๕ย^๕า^๕ณ^๕์^๕จ^๕ท^๕ร^๕า^๕บ^๕ท^๕มา^๕ล^๕ย์^๕
ข^๕ำ^๕เป^๕ล^๕ี^๕ย^๕ว^๕เป^๕ล^๕ำ^๕ไ^๕จ^๕ก^๕ั^๕ย^๕ผล^๕า^๕ญ^๕
จ^๕ัก^๕ล^๕า^๕ญ^๕ร^๕อ^๕น^๕ช^๕พ^๕ร^๕บ^๕ม^๕ร^๕ณ^๕์^๕
จ^๕อ^๕ม^๕ก^๕ษ^๕ัต^๕ร^๕เ^๕ร^๕อ^๕ง^๕ร^๕ง^๕ค^๕์^๕ท^๕ร^๕ง^๕ศ^๕ร^๕
เ^๕น^๕อ^๕ง^๕น^๕ร^๕เ^๕ห^๕่^๕เ^๕น^๕เ^๕น^๕เ^๕น^๕มา^๕
เท^๕ย^๕บ^๕ช^๕ำ^๕อ^๕ย^๕ุด^๕ท^๕พ^๕ร^๕บ^๕ข^๕ำ^๕
เช^๕ิด^๕ห^๕น^๕ำ^๕ช^๕ู^๕น^๕ว^๕ล^๕ช^๕ว^๕น^๕ช^๕ม^๕
แ^๕ต^๕เ^๕แ^๕ค^๕ล^๕ว^๕ค^๕ล^๕า^๕ด^๕ร^๕ำ^๕ง^๕ห^๕ำ^๕ง^๕ส^๕ม^๕
ร^๕ัน^๕ท^๕ม^๕ท^๕ุ^๕ก^๕ั^๕ท^๕ำ^๕ย^๕ำ^๕ย^๕
ม^๕ุง^๕ห^๕น^๕ำ^๕เป^๕น^๕น^๕ิ^๕ต^๕ย^๕์^๕ก^๕ิ^๕ด^๕ห^๕น^๕ำ

รักข้าฯ ไม่ไยดี
 ช่วยคูดู่ป่าล่าหน้
 เมตตาข้าเถิดเปิดทาง
 เวลาจำเพาะเหมาะแล้ว
 ชานักจักฉาวกราวเกรียว

เทวจงไว้ใจวาง
 รับตเร็วเดินเห็นห่าง
 ในกลางราตรนเชียว
 ขอแคล้วคลาดไปไปเปลี่ยว
 คนเดยวคนนดนัก ๆ

๐ เมอนน
 ยินคำพร่าว่าน่ารัก
 ทรวดทรงนางเยาว์เพราพรัง
 เกศแกมแซมชนรนต์
 ฉนนหรือทรงศักดิ์จักแคล้ว
 ฝันเพื่อนเหมือนไฟไหม้ฝัน
 อันความงามนางอย่างนี้
 เห็นนิลนัยนาขาใจ
 เหมือนสรพระอนงค์ทรงเพลง
 แม้นพระภูมินทร์ป็นปราณ
 ท้าวจะละเลยเฉยทิ้ง
 บ้านเมืองเคืองขุ่นวุ่นวาง
 ฝ่ายกูผู้พระมหิษ
 จักกูจักกันบ้นทอน

องค์พระมหิษมีศักดิ์
 แสงจักขุสองส่องฟ้า
 ทุกสิ่งหมายเหมือนเดือนหล้า
 นาสาสวยศมกตมกลัน
 คลาดเร็วความรักหักขัน
 ยากหนักจักฝันฝันไฟ
 จักมีใครหักรักได้
 คลั่งไคล้คอบ้าสามานย์
 จากแสงทงห้ามาผลาญ
 ได้สราญเริงรมย์ชมนาง
 ทุกสิ่งสารพัดขัดขวาง
 จะรคางใจเคืองเครื่องร้อน
 จักมทุกข์เถอเหลือถอน
 ตัดตอนแต่ต้นหนกัย ๆ

๑ อ้าเจ้าเขาวมาลัยหวานถ้อย
 แสบอย่างทางธรรมนำใจ
 จักช่วยอวยทางอย่างไร
 ไหว้หวังตั้งใจให้ตรง

๑ ตรัสพลางนางกษัตริย์ตรัสสั่ง
 ล้วนสนิทชดใช้ไถ่ตา
 ปลอมองคँगเยาว์เค้าไพร่
 ออกจากวังในไปพลัน

๑ ปางพระภูเบศเกศรัฐ
 คอยฤกษ์เบิกบานดาลใจ
 คิดเข้าเต้าโลมโฉมศรี
 นกช่อมวาจาทำทาง
 อู้อย่าหยิกชพเจิบ
 นกจูบลูกางนางนวล
 ยามดกนกช่อมอมอุม
 นกกายกายของคँगเยาว์

๑ ครันทร่าว่านางร้างหน้
 คดงคล้ายคชสี่หม่ม

สาวน้อยคือพรรณจันทร์ไข
 งามหทัยเทียมความงามองค์
 เดินป่าอย่าเดินเพลันหลง
 สงวนองค์สงวนสัตย์อัครา ฯ

ก้านถ่อนนั่งพร้อมหน้า
 วังหาเครื่องแต่งแปลงวรรณ
 พาให้รบปลผลปลัน
 สาวสวรรค์หลบหลีกปลีกไป ฯ

จอมกษัตริ์ชนเข้มแจ่มใส
 จักใคร่สู่สมชมนาง
 พุดจาพาทแผ้วถาง
 อางนางไปใยใช่ควร
 คมเลียบไซ้ซึ่งพงสรวล
 นกข่วนนางขิดกรัดเกา
 ในจิตต์คิดจุมพิตเจ้า
 นกเดากำตัดอัศจรรย์ ฯ

กุ่มเฉียวฉุนหุนหัน
 วังถลันแต่น้ำมาคน

สำเนียงเวียงวังดั่งลม

อุตุลุดสุดใจไพร่พล

บ้างลมบ้างถลาภาหล

แตกรันลุ่มตาขรายตา ฯ

๑ เมื่อนั้น

หนออกนอกเมืองเนองมา

รันทมกรมใจใหญ่หลวง

เห็นคเห็นอยเมื่อยของคั่งงลักษณะ

โศกลึกนักในใจนาง

แม่นแอบแทบฐานบ้านคน

จกตกคั้นไปในวัง

ท้าวผัวบัวเป็ยเคลือบเกล้า

แม่นไม่คั้นไปในหัตถ์

เหลือหลายชายอนคนองค

เห็นแสงนัยนาหน้ามด

กระสันพันพัวมัวเมา

หญิงงามยามร้างห่างผัว

บุกไพรโคลคลาอาธัญย์

บุพขององค์กนกเรา

ถึงบ้านางขงนงพัก

สุดดวงเต็มโอมโศกสัก

กรรมสลักทรวงเร้าเศร้าล้น

อ่าวว่างอาธัญย์คั่นคั่น

ฝูงชนเดินดูรู้เค้า

เนานั่งหน้าเปลี่ยเมื่อยเจ้า

คำเช่าเซยชิตติดกรง

แห่งกษัตริย์ชงใจไหลหลง

อันทนงน้ำใจใครเรา

เพาะพืชเสนาหาบ้าเขลา

เหลือเต้าไตลหนม้น

พังกล้วยภยชายหมายม้น

ไปพรนสิ่งห้สัตว์กคตตน

๑๓๕ สำนัสมเสอเนอราย

โดยมากหากหาญผลาญคน
ภัยชารายขงสิ่งห้ร้าย
จำกอยู่ไพรไต่ดิน

๑ นางเสด็จเตร็จคืนบนบุก
วันคั่นขนองค้ทรงกาย

สงสารการเสวยเคยเอก
ขามยากตรากตรำรำคาญ
มันเพอกเลอกหามาได้
ตำธาทเสวยเซยแด

ดงหนามครำมครนมันเหลือ
เจ็บเนอเหลือขามหนามเรยว
หนามเชอดเหลือค้ไหลไสแสง
อัสสุพุกหล่นบนคา

ทรมาทารกำลำบาก
พลัดพรากจากผัวตัวตาย
เดินป่ามาเดยวเปลี่ยวแสน
ครงนชวตปลัดปลง

๑๓๖ ๑ อ้อโสภปราศโสภโชคชน
เหลือคเนเวลาวาระ

ทงหลายท้ในไพรสณฑ์

เพราะผลอาหารการกิน
ทำตายเกยรตหญิงขังฉิน
สู้ถนส้ห้เสอเนอราย ๗

เหล่ารุกข์ล้วนหลากมากหลาย
ทุกข้มตายร้กล้าจำราย

รสอเนกนานาอาหาร
ยังปราณอยู่ป่วนปรวนแปร
ก็ไม่มรสหมดแก้

จอกแหนไหลหลากมากเจียว

นางเมอมนมองจ้องเกยว
ลดเลยวกดกนมรรคา

ค้อแดงทับทิมจุมหญ่า
ค้อว่าเพ็ชรแพรวแววพราย

แสนยากขามร้างห่างหาย

จักสลายช้พสัดตัดตลง

กับแก่นขุ่นเข็ญเปนพง
ไปทงวามชวะ ๗

ขังขนอยู่สถิตอิสระ
วัฒนธรรมอยู่ในไพรน

เชอชาติราชกุตบุญมาก

กรรมใหญ่ไต่ทันรันทค

๑ อ้าพญากาสรร่อนหนัก
นอนทกนกเห็นเป็นจริง

พานะพระขมสมยศ

ข้าทำกรรมอยาบบาปโยน

ถึงทชวตปลิดปลด

ขอพงชงมหิงส์ทงทุกซ์

พาเฝ้าเจ้าแห่งเหล่าหน้า

จากโคตนโพนพาเข้าไป

๑ ควายยีนผินหน้ามาเบ็ง

มีจิตตบิตเบอนเชอนซัก

๑ หลายวันคนเสดีจเตรจเตร

รำให้ในดงองค์เดย

ขามหนาว ๆ เนอเหลอหนาว

วายุดุนนกคกคก

ขามร้อน ๆ เนอเหลอร้อน

เฝ้าแผดเดดเขมเตมดวง

อดิโรยโหยหิวฝิวเเอด

เหนดเหนอยเมอยเหนบเ็บเใจ

ขามขากบาปตุ่นบุญหด

แสนสลดเหลอสลคบัดทง ๆ

ลงปลกดีแปลงแเหลงสิง

เกลอกกลงกลางหล่มจมโคตน

ปรากฏเกงกาจพาดโน

โทษโพ้นร็วลามตามรุก

รันทคทุกซ์เถอเหลอปลก

สู่สุขปรโลกโสกใร

พงอารทาวดาวใต ๑๐๔๐

ไว ๆ บัดนดนก ๆ

สุงเทงยืนใหยู่ในปลก

หันพักตรวังแล่นแสนเปร็ยว

รอนร่ไไปในไพรเ็ยว

สดเลยวอารณย์จฉนทก

พรอยพราวนาคางกลางดิก

หนาวลิกลงไปในทรวง

ทินกรส่องใสในสรวง

หเมอนลัวงในอกหมกไฟ

คอมดกรดเชอดเลอดไหล

ทรามวัยทอดองค์ลงพัก

แทบร่วมไม้ใหญ่ไบน
 นัยนานองน้ำพร้าพักตร์

ทรงสอนใหม่หมกอกหัก
 นงลักษณ์ชบซ้อนอ่อนแรง ๑

๑ จักกล่าวชาวป่าล่าสัตว์

ดินแดนแผ่นดินใหญ่ไพรแวง

๑๐๐ พวกกลัดหินชาติกาจกล้า

ถมึงทองดงดอถอดตน

พากันดั้นพงดงคา

ในจิตต์คิดเดาเข้าใจ

ตามรอยโลहितทีสน

เจ็บหนักจักดินสันชนม์

คิดพลางต่างคนด้นมอง

ยิบเสียงหญิงเสรำเราใจ

หลากในใจภិតลีสันพุด

จักใกล้ใจขามคร้ามจริง

มามากด้วยกันพลันกล้า

นงรามงามพบอยู่กลาง

หน้าไพร่ใจดำดำชา

ภาษาสุดดำคำมัน

มันนั่งดูนางพลางคิด

เลาะถัดมรรคากกล้าแขง

เจนแจ่งทุกก้าวราวพน

มากหน้าไม้ในไพรสณฑ์

เป็นคนเก่งกล้ากว่าใคร

เห็นหญ้าโลहितติดใหม่

สัตว์ไพร่ล่ามากขากตน

จรดกลดงเกลือกเสือกสน

ในหนไม้ห่างทางไป

อย่างข่องแยกกันดั้นไต้

ร้องไห้แลเห็นเชื้อจริง

แทศย์ทฤษณ์แปลงร่างอย่างหญิง

ต่างนั่งแอบมองจ้องนาง

วังรำเข้าล้อมพร้อมข้าง

เหมือนอย่างราหูจันทร

นกกนารังเกยจเคียดฉนั้น

ฟังกันไปเดาเข้าใจ

ในจิตต์มาดม่งหลงไหล

ชั่วพ่อชั่วแม่แต่ไร
 อันความงามเพ็ญเป็นพิษ
 ต่างแยกแตกสามัคคี
 ต่างคนสนใจใคร่นาง
 เกิดการรบราฆ่าฟัน
 คนนินกนนางพลาญยุค
 คนโน้นโผนฟันบั่นกลาง
 ฆ่าฟันกันตายวายวอด
 ยิ่งแย่งแทงฟันต่นดง

ก็ไม่เห็นนางอย่างนี้
 ต่อติดตามเลือนเหมือนผี
 ต่างมุ้งหมายร้ายกัน
 ต่างหมางใจเพื่อนเพื่อนพิน
 แย่งกันอูดลุดนุคนาง
 คนนเข้านูดอกข้าง
 กัดขวางวุ่นวังชิงองค์
 ม้วยมอดยับยู่ยู่ผุผอง
 เปลืองปลงชีวิตปลิดไป ฯ

๑ ปางองค์นงลักษณ์พักตร์เฟื้อง เห็นเลือดเหล่าภิลลรินไหล
 บุ่มบ่าฆ่ากันบรรลัย อรไทยอกสั้นขวัญบิน
 มั่นวังชิงขุดนุคคร่า บ้างคว่ำหัตถ์พลาญนางคืน
 แทะฟันกันล้มจมดิน ทั้งสิ้นเจ็บตายวายไป
 ทราม้วยได้ทหนเร้น มิคมั่นในป่าอาศัย
 เหนื่อยหนักพักยังบังไม้ แลไปเห็นศพชบชอน
 แขนขาดขาขาดดาษาป่า บ้างฆ่ากันม้วยด้วยศร
 สุดสิ้นภิลลร้ายตายนอน บังอรเบาอกฟกองค์
 ยับยอกชอกซาดำเขี้ยว เจ็บแสนแปลบเสี้ยวเที้ยวหลง
 เวียนวนคั่นไปในดง ขุพยงเห็นดเห็นอยเมื่อยล่า

นัยนาคลอคตองนองนา
ภยภลลสนแล้วแคล้วมา

ทุกซ์คำขุ่นแค้นแสนสา
ภยป้อน ๆ ดนดง

๑ ยามเย็นเห็นหนองส่องใส
บุพยงทรงขึงนั่งลง

มตไรแกสอาดปราศพง ^{๑๑๔๒}
ล้างองค์บึงอรอ่อนกาย

สาวสวรรค์บรรทมหลับ
แจ่มแจ้งแสงจันทร์พรณไพราย

อจกรับค่อแจแฉฉาย
งามลม้ายรศมสคราม

โสมส่องมองพักตร์รักรูป
ใช้แสงส่องโคมโฉมงาม

ลอบจูนางนอนห่อนขาม
นงรามหลับไหลใต้พฤษ

สำสัหมเสอเนอราย
หวังหาอาหารธารตก

โคควายเรดช่างวางถก
บ้างนกตมนาด้านน

เห็นนางนอนอยู่ดูหลาก
นกว่าอาหารหวานมัน

แสนอยากขบฆ่าอาสัญ
เขยวคั่นใครเคยวเสยวใจ

พระศุลมคำดำรัส
ขนคิดผิดอตถรัสไว้

ห้ามสัตว์ ๆ จำคำได้
เกรงภยศัมภูรฤฤทช

สำสัตว์จตุบาทชาตรีราย
จกตมชมกถนยนพิศ

กล้ากรายไกล ๆ ใครจิตต์ -
นางนทรแนหลับกับพน ๆ

๑ อันหนองน้ำใสในพน
คือนองส่องกว้างกลางคณ
นางแทยทอดกรพอนเล่น
นงเขยวเขยววนกวนแด

งามชลพราวไพรไซ่อน
วานชนอมรสึงหนึ่งแฉ
งามเช่นสาวพำหน้าแข
รังแกเล่ห์กลทันทก ๆ

๑ คินนนางอสุรภตศร
 ึ่งหนองน้ำใสไหลลล
 ึ่งเห็นนางหนึ่งนอนอ่อนนั้ก
 แเปลกมากหลากใจใครเลย
 ึ่งบรรเจิดเลิศหล้าหน้าพรหม
 ึ่งขอเรียงเสียงไรใครยีน
 เนตรหลับนงรามงามปล้ม
 ึ่งจับนางพลางสั่นทันใด

๑ โฉมขององค์กนกเรขา
 ๑๑๔๓ ึ่งทราวมวัยไท้ตยามาชน
 ึ่งต่างนางต่างคิดพิศวง
 ึ่งทุกส่วนขวนใจไม่เว้น

๑ ึ่งคูรานารมีลักษณะ
 ึ่งเนตรงามครามซงถึงใจ
 ึ่งโฉมงามนามใดใครแจ้จ้ง
 ึ่งกุลกะษัตรีซัดแท้แน้ตา
 ึ่งดงใหญ่ไซ้ถึนมานุษ
 ึ่งน้หนองของตออยู่ไพโร
 ึ่งพงไพโรไซ้รัตนบั้จถรณ์

จรถ์แลงามยามดึก
 ึ่งหมายน้กมาเล่นเช่นเคย
 ึ่งพิศพั้กตร์เพราสรพหลับเฉย
 ึ่งมาเกยกายอ่อนนอนดิน
 ึ่งจมตมแลพรงขงสน
 ึ่งศศพิ้นทุ้พรากพ้ามาไพโร
 ึ่งเนตรล้มจักเป้นเช่นไหนด
 ึ่งอรไทยผู้หลับกลับพิ้น ๑
 ึ่งผุดผวาองค์สั่นพลันตน
 ึ่งกลางคินแลงามยามเพ็ญ
 ึ่งงามทรงย้งใครได้เห็น
 ึ่งคือเค้นเอาความงามไว้ ๑

นางแทตย์กล่าวว้า

ึ่งผิวพั้กตร์ผุดผ่องส่องใส
 ึ่งคือไซ้สองแขแถมมา
 ึ่งหลักแหล่งบ้านเมืองเลื่องหล้า
 ึ่งเดินป่าเหตุผลกลใด
 ึ่งยากสุดท้กถ้ามาได้
 ึ่งทำไมมานอนอ่อนพ้ก
 ึ่งเห็นห่อนงดงามตามศ้กดี

ผิดถิ่นดินดงนงลักษณ์
กับตุ้มความงามลบ
จงยังฟังคำสำคัญ

อย่าสมัครมาแย่งแข่งกัน
สามภพปราศผู้ขัน
มิฉนั้นขัดใจไม่ดี ๆ

นางกนกเรชาตรัสว่า

๑ ดูรานงเยาว์เพราพักร์
ข้าหรือคอรานาร
มาเดยวเทยวเถินเดินทุ่ง
สามมแล้วแคล้วคลา
เธอได้ไปเดยวเดยวเถาะ
ลำบากยากจนพ่นใจ
ถึงกนกนกรตอนหนึ่ง
พบกันพลันจากพรากทิส
วันใดวันหนึ่งฟังหวัง
โฉมตรูผู้ข้าการพ
ย่อมรู้ลุทางกลางย่าน
เหนือใต้ใกล้ห่างทางใด

ทรงลักษณ์สุทฐไสไซศรี
บุตรจอมกษัตริย์ฉัตรฟ้า
มาดมุงหมายตามหา
พลัดหน้าพรากกายหายไป
สืบเสาะกรุงทองพ่องไส
จบในอารมณ์สมคิด
แล้วจงคนวังดังจิตต์
จำติดตามไปให้พบ
จักตั้งหน้าคั่นจนสบ
ทราบจบเจนแผนแดนไพร
เชิญท่านบอกกล่าวข่าวไซ
ควรไปตามหาสามี่ ๆ

๑ นางเทตย์ยีนนางพลาตงก
นหรือคอรานาร
ยังเกศเนตรกผู้ยัง

รสกขิงเคียดเสียดสี
ซงมเนตรคมผวมงาม
กว่าหญิงทั่วแคว้นแดนสาม ๑๑๔๔

น้อยหรือถอดมความ
ได้เล่นเห็นกันวันน

เป็นไรเป็นไปไบกั้ว

นกพลงนางเทศย์แปรคแปรน

แปรร่างอย่างขัษพัคตรัฐ

อียบหยามโอหังตั้งตัว

อวดดอถอดมผัว

จักหวัฏาให้ใครรู้

โอดแค้นแผศร็องก้องหู

โอยรู้ขู้อาเขิวเคียวพัน ๆ

นางเทศย์กล่าวว้า

๑ น้เน่นางามสามหล้า

ขารู้ใจเจ้าเท่าทัน

ตั้งหน้าหาผัวตัวเอก

พบตัวผัวเมียเคลียคลอ

เมินเสี่ยเถิดเจ้าเราบอก

ลูกสาวเทศย์ใหญ่ นายขัษ

ไม่ให้เจ้าไปได้พัน

ตราตราขากเค้นแสนดี

อย่าเร่งละชพรบหน

ข้าชอบชมหน้าอวารณ์

๑ ขบเขิวเกรียวพลงนางเขา

เทียวเหาะเสาะไปไบนาน

คือรากลษสเฒ่าเจ้าเสศ

เล่าความตามในใจจริง

จักหาเปรียบเนอเหลือสรร

หมายมันมาลวงลวงคอ

อภิเชกกันใหม่ได้หนอ

รูปลออองคเคียงเรียงพัคตรัฐ

ไซ้หลอกจงแจ้งแหล่งหลัก

แผ่ศักคี่สำราญยานัน

เวียนวนอยู่ในไพรน

จักทว้ทุกขใหญ่ไล่ร้อน

อยู่นั้นทนภัยไปก่อน

ไฟฟ่อนคือทุกขรุกราน ๆ

หวัเราะก้องไพรไพศาล

พบพานเพื่อนป่าหน้าลิ่ง ๑๑๔๕

แปลงเพศหลอกพระอมรสึงที่

ว่าหญิงมานุษสุดงาม

คู่รักของชายร้ายกาจ
 ท่านจงตรงไปไล่ตาม
 ทรมานฐานไหนไม่ว่า
 เรารุกทุกซั้วที่อัปจน

บั้งอาจจ้วงจาบอخابหยาม
 ดวนลามล่อดวงบ่วงกล
 ให้ฆ่าตัวในไพรสณฑ์
 วายชนม์ลงเองเกรงไย ฯ

๑ มั่นยืนนางบอกออกบถ
 คิดได้ให้แสนแค้นใจ
 ตัดสิ้นชนใหญ่ไซ้เล่น
 พบหน้า^๕นารทรก^๕
 แต่การ^๕น^๕ไซร์ไซ้ง่าย
 แม้นถลำทำพลาดปราศบุญ
 พระศุ^๕ลม^๕คำ^๕กำ^๕ซั^๕บ
 ตามใจให้ทำจำเพาะ
 กุ^๕จัก^๕ซั^๕ก^๕ใจ^๕ให้^๕บ้า
 ทรงชัยไม่ห้ามปรามเรา

รักษสย^๕น^๕ด^๕ม^๕ไ^๕หน
 กุ^๕ไซ^๕ร์^๕ม^๕ัน^๕ทำ^๕ช^๕ำ^๕น^๕ัก
 กระเด็นออกไปไกลหนัก
 จำ^๕จ^๕ัก^๕แ^๕ก^๕แ^๕ก^๕เ^๕น^๕เท^๕น^๕ค^๕ุ^๕ณ
 อ^๕า^๕จ^๕ร^๕ำ^๕ย^๕ร^๕เ^๕ง^๕ร^๕เ^๕ว^๕เ^๕เฉ^๕ว^๕ณ^๕ุ^๕น
 ค^๕ือ^๕ต^๕ุ^๕น^๕ต^๕ัว^๕ก^๕ุ^๕ส^๕ุ^๕เ^๕ร^๕า^๕ะ^๕ห^๕ี
 เ^๕ร^๕า^๕ส^๕ด^๕ั^๕บ^๕ร^๕ุ^๕ก^๕น^๕ม^๕ัน^๕เ^๕ห^๕มา^๕ะ
 เ^๕เพ^๕ย^๕ง^๕เ^๕ล^๕า^๕ะ^๕เ^๕ล^๕ะ^๕ห^๕ล^๕อ^๕ก^๕ห^๕ย^๕อ^๕ก^๕เ^๕้า
 เ^๕ม^๕ัน^๕ฆ่า^๕ต^๕ัว^๕น^๕าง^๕ช^๕ำ^๕ง^๕เ^๕้า
 อ^๕า^๕จ^๕เ^๕้า^๕ย^๕ั^๕ว^๕เ^๕ล^๕เ^๕น^๕เ^๕น^๕ใจ^๕ ฯ

๑ ตรรกพลันมันรับถิ^๕บ^๕ถา
 เม^๕ย^๕ง^๕ม^๕อง^๕ช^๕อ^๕ง^๕ท^๕าง^๕ห^๕ว^๕ำ^๕ง^๕ม^๕ั

มา^๕ย^๕า^๕ห^๕มา^๕ย^๕ห^๕ย^๕อ^๕ก^๕ห^๕ล^๕อ^๕ก^๕ใ^๕ห^๕ญ^๕
 พ^๕อ^๕ไ^๕ด้^๕ที่^๕ทำ^๕ย^๕ำ^๕ย^๕ี^๕ ฯ

๑ เมื่อนั้น
 ตกใจโทตยาพาที
 นางแทตย์แผดเสียงเพียงสาย
 เหมือนลมเร็วพัดพรว
 โฉมตรอยู่เดี่ยวเปลี่ยวดวง
 กริ่งก้อยในพงสงกา
 เหตุผลกลใดไม่ทราบ
 โอ้ออกเอ๋ยกรรมทำกู
 จักวายชีวิตคิดแน่
 ลำบากยากแค้นแสนกลัว
 รวภัยใหญ่เหลือเบอหลก
 จำเพาะเคราะห์กรรมจำยอม

๑ แสนขยาดหวาดเสียวเปลี่ยวเปล้า นางเขว้ชอกชำระ้ำให้
 เวลาอาทิตย์อุทัย
 ขณะนั้นขวัญอนงค์ทรงรู้
 ใกล้เคียงคั่นเขว้เข้ามา
 ออกสั่นขวัญหนักฝ่อ
 พวกริถล้หินชาติกาจไพโร
 ฤๅสัตว์สิงห์เสือเนอร้าย
 ขุพยงทรงเอียงเมียงดู

นางกนกเรขามารศรี
 ขวุดอกสั่นขวัญปลิว
 ฟ้าฟาดปราศกายหายฉิว
 ลั่ว ๆ ลอยไปในฟ้า
 ขุพยงเย็นชดมิดหน้า
 โทตยาโกรธเกลียดเคียดตุ
 มั่นอخابยั้งเสื่อเหลือสู
 เหลือรู้เหลือปลุกหลกตัว
 เว้นแต่ได้พบสบผิว
 พันพัวทุกข์ภัยไล่ล้อม
 จักปลุกตัวเมอเหลืออ้อม
 หวังถนอมชีพมันฉันใจ ฯ

ทรามวัยหิวโหยโรยรา
 มีผู้แหวกชฎัดป่า
 นางถลาเร้นองค์โพรงไม้
 ไครหนอบุกฝ่าป่าใหญ่
 มาไล่ลวนตามตามตุ
 กล้ากรายมาไปในผล
 โฉมตรคู้ใจโคปาน ฯ

๑ เพราะพระสามลัด
องอาจตราอาการ
ทรงเครื่องเรอรองทองแก้ว
กุมขรรค์คั่นดงพงไพร
อรไทยใจปลมลิ้มหมด
วังเข้าเกล้าสอดกอดองค์

๑ โอ้พระภักดาเกล้าแก้ว
จงอยู่ครองน้องรัก
น้องเทยวเลียวเลาะเสาะหา
ชอกช้ำลำบากยากตน
พบกันวันนคืน
พรรคเฝ้าเหล่าร้ายหมายมา

๑ นางชบพักตร์ตรับหลับเนตร
หมดทุกข์หมดกรรมจำจง

๑ ครุหนึ่งนางปลมลิ้มเนตร
ผิวหายกลายกลับวัยไป
แอบอิงพิงผิวมัวเปลอ
ยักษ์หยอกกลอกตาน่ากลัว
โฉมขององค์สั้นนังก
กรีดกราดหวาดทุกข์รุกรโรม

บุกชฎมาในไพรสาณฑ์
ห้าวหาญปราศความขามใคร
เพริศแพรวพลอยมุกด์สุกใส
โฉไลรูปลักษณะศักดิ์ทรง
ทุกข์ปลดปราศไปไหลหลง
โฉมยงชบเสือกเกลือกพักตร์ ๑

มาแล้วหรือองค์ทรงศักดิ์
ปกบักษ์ปวงภัยไปพ้น
บุกป่าเถอนแถวแนวหน
ภัยคนภัยสัตว์อตรา

เพราะยักษ์กายใหญ่ไล่เข้า
ตั้งหน้าทำร้ายกายน้อง ๑
สิ้นเหตุขุ่นเคืองเครื่องข้อง
อยู่สองแสนเพลนเดินไพร ๑

สังเวชหวัดสั้นห้วนไหว
ยักษ์ใหญ่กำขำง้าตัว
พูดเพื่อพรวดไปไซ้ผิว
ขมขิวแบกเสยะแพละโลม
ในอกคือไฟไหม้โหม
ธาโถมจากมันทันใด

องค์สิ้นขวัญหายร้ายยิ่ง
หวุดหวิดชิตนางกลางไพร

นางวิ่งเร็วพถันมันไต่
ทราวม้วยต้มสลบชบลง ฯ

๑ เทียงคนชนฉานาคาง
สาวน้อยคอยฟันตนองค์
โอ้กผู้หลาบบาปโทษ
กรรมเกรยวเคยวเข็ญเห็นแท้

ยามรบหลับอยู่กผู้
หน้มนั ฯ ตามลามรุก
ฝันหรือไซ้ฝันตนตน
เดยวนนฝนฝนแปร

ความจริงกรังจิตต์คิดพรัน
ตน ฯ ขันใจไม่นึก

จักอยุดเกรงภัยในเถิน
ริกรวักลัวกรรมจำทน

๑ งามจันทร์คนฟ้ากล้าแสง
นางท่องช่องทางกลางไพร
เดินพลงนางชเง้แลเหลียว

กระจ่างจันทร์แล้งแสงส่ง
ในดงนอนเคยวเปลี่ยวแด
อยู่โดดดงร้างห่างแห
จักแก่เหลอกูผลูทุกซ์
ยักษ์มันเข้าทำปล่าปลุก
อกหลุกไต่กั้งรังแก ๑๐๔๖
ตนหรือไซ้ตนไม่แน
หรือตนขนแลเหล่าพฤกษ์

ไซ้ฝันดอกกรูร์สีก
ยังตรกขิงกรังขิงลิ้น

จักเดินเกรงภัยในหน
นิรมลย่องอย่างหว่างไม้ ฯ

แขแข่งรังสี่ศรีไส
อำไพเดือนเพ็ญเห็นมด
แสนเสียวใจชากำสรด

กนกนคร

ราฟงถึงองค์ทรงยศ
 โฉมขงทรงแลแปรพักตร์
 โนนผิวหรือผิวตัวเปล่ง
 เห็นหน้าสามมศกค
 คร่ำคร่าผ้าเสื่อเหลือใจ
 นงลักษณะอ้อว่นบ้วนจิตต์
 แสนพร่นั่นใครได้พฤกษ์
 ผิวหรือไซ้ผิวกล้วนัก
 แกว่งไกวในแดแปรปรวน
 ความใคร่พ่นภัยไพรพอง
 ความใคร่ไร้เศร้าเนาภู
 เหมือนเชือกสเกดขวเห่นขวรง
 ความกลัวความจำค่านิ่ง
 สาวสวรรค์บ่นบ้วนหวนเห
 พิศพักตร์พระเผือดเลือดไร้
 ฤมาบ้านานปานนี้
 จากไปใจชายหน้ารัก
 นิ่งนอนอ่อนใจไซ้หลับ
 ยักษ์ใหญ่มาขาบ้ำกาม

ยิ่งสลดจิตต์หลาบบาปเร
 พลาขงักแขงขุ่นขื่นแหย
 มาเสรงนอนนึ่งฟิงไม้
 นงลักษณะย่งทรงสงสัย
 จำได้ทุกอย่างนางนิก
 สุดคิดสุดข้องตรองตรก
 ลาลกเลศหลากขากล้วน
 ยักษ์หรือไซ้ยักษ์อ้อว่น
 จักควรฉันใดใครรู้
 ความใคร่คั่นสองครองคู่
 ความใคร่ได้สุขขง
 ลากบังอรไปให้ถึง
 แยงดงองค์นางห่างไว้
 เหลอคเนใจนางอย่างไหน
 เหตุใดนแน่นิ่งกริ่งนัค
 สนชพรบถหนนหลัก
 ฤภักคจิตต์คิดตาม
 จักจับกริ่งจิตต์คิดขาม
 นงรามเรรวนบ้วนคิด ฯ

๑ เมื่อนนสามมเดช
 ลุกทลงถึงเขาวัวเข้าชิด
 โนมขององค์สั้นงนงก
 เธอโอบองค์พลงนางยื่น

๑ พระว่าอ้าเจ้าเพราพัคตร์
 กรรมช้ดพลัดพรากจากมา
 สันรักชวตคคไไว้
 แสนยากหากบุญหนุนทั้น
 แต่ไฉนโนมยทรงนึ่ง
 เรามาพากันคั้นรุกข์

๑ อ้าพระผู้วัญญุครรชิต
 น่องไซร์ไซ้จิตต์คคคค
 ภูมณเห็นเช่นผิว
 แน่หรือคอคอตัวผู้รัก

๑ เธอว่าอ้าน้องของพี่
 นงเขาวัวเจียงรงรอร
 จำพมิได้ในดง
 ไซ้ว่าชาเหลือเมอคร้ง
 พบกันพลันนางร่างชัพ
 เช็ดหลาบบาปอย่ากรรมโยน

๑ ลิมเนตรเห็นนวลขวนจิตต์
 พระพิศพัคตร์นางพางกลัน
 แสนสทกสท้อนใจใฝ่ฝั้น
 ใจตนเต็มทรงสงกา ๑
 ขอดรักผู้ร่วมใจข้า
 เดินป่าเสาะตามตามกัน
 ว่าใกล้เวลาอาสัจญ
 จากวันนั้นไปไร่ทุกข์
 เหมือนกร้งเกรงขามความสุข
 บ้ายมุขสู่เมืองเรื่องยศ ๑
 ทรงฤทชลือชาปราภฏ
 หากสยดสยของในใจน้ก
 แต่กลัวไซ้องค์ทรงศักค
 ไซ้ยักษ์จำแลงแปลงลื้อ ๑
 มารศรตรัสหลากมากหนอ
 เพราะขอขุ่นช้ำกำบัง
 โนมยงลิมตามความหลัง
 อยู่ยังโรงคัลวันโน้น
 เหมือนรบตเล่นแผ่นโผน
 คือโค่นภูเขาเอาทับ

นางว่าอย่าคร่ำตามหา

พบนางอย่างคำกำชับ

๑ นางว่าอ้อองค์ทรงศักดิ์
กลัวภัยใจป่วนปรวนแปร
แปลงเป็นเช่นตัวผ้า
ข้าเขลาเข้าไปใกล้กาย

๑ อ้าเจ้าเสาวภาคจากหล้า
เขมโรคโศกใจใกล้ม้วย
ยักษ์ใหญ่ไหนเล่าเจ้าเอ๋ย
คนไข้ใจพลอเพื่อไป
บุกป่าฝ่าภัยไพรกว้าง
อย่าท้อหนอเจ้าเพราะจันทร์
พบกันวันนาคแล้ว

งามเพลนเดินร่วมชมรุกข์
ยามพรากจากไปใจเศร้า
ทรมเซยงเขพักตร์สัณนิค

๑ โนมตรุษุพักตร์จักจวบ
ยักษ์ใหญ่กำยำข้าน
หน้าตาน่ากลัวตัวขน

พม่าเหนืออ่อนนอนหลับ

นางกลับหดห่อท้อแท้ ๆ

น้องรักกริ่งใจไม่แน
เคียดแค้นเพราะยักษ์ลักขณร้าย
มายามันยุงมุงหมาย
เจียนสลายเพราะหลงงววย ๆ

น้องอย่ามัวเมินเงินขวย
จึงช่วยให้เห็นเป็นไป
ทรมเซยอย่าทรงสงสัย
ฉันใดนางเป็นเช่นนั้น
เหตุร้ายหลายอย่างนางฝัน
ลืมนั้นให้หมดปลดทุกข์
จักแคล้วคลาดเศร้าเนาสุข
ความสนุกในบ้านาคิด
พบเจ้าใจชื่นรื่นจิตต์
จุมพิศพอให้ใจชื่น ๆ
เห็นรูปหัวหายกลายอื่น
มันขึ้นปากฮ้าทานาง
สองทนต์โจ้งงอกออกข้าง

นางกรวดหวัดรื่องก้องพลาง

ลุ่มกลางไพรพลันทันที ฯ

๑ ยูพยงองค์อ่อนช้อนชบ
จนลวงเวถารাত্র
แสงสว่างนางพินต้นขน
ชอกช้ำกำลังวังชา
ใคร่ลูก ๆ ขนมนเศียร
องค์เย็นเช่นน้ำตำธาร
กำลังยังมีมาบ้าง
น้อย ๆ ค่อยทรงองค์อร
บาทนางพานางย่างเต้า
จักไปไม่ห้ามตามใจ
ไปถึงซึ่งหนองหมองน้ก
เห็นเงาเสราเหลือเบือตา

๑ โอ้ออกกุเอยเคยสุข
เวลาอาภัพอับจน
จักหน้ที่ไหนไม่พ้น
ในยุคทุกข์ยอมตรอมทุกข์
ควรก้อยู่บัดกว่า
อยู่น้อยไหนไม่แคล้ว

นอนสลบเหมือนหลับกับที่
สุริย์ศรีส่องไสไขฟ้า
เศียรมนพักตรมดชดหน้า
นอนบ้านกปลดหมดปราณ
จักเพียรเหลือจักหักหาญ
นอนนานจนแดดแผดร้อน
โฉมนางลูกนึ่งยังอ่อน
บทจรช้ำ ๆ คลาไคล
จิตต์เจ้าไปคิดทศไหน
ยอมให้สองบาทยาตร์พา
นงลักษณะเยี่ยมหน้าชาหน้า
เหมือนบ้ำชดชูปรูปตน ฯ
สบทุกข์ที่ในไพรสณฑ์
เพราะผลกรรมเก่าเร้ารุก
เหลือด้นเหลือด้นบ้นบุก
ความสุขโลกใหม่ใกล้แล้ว
เป็นอาหารเสือเชอแก่แล้ว
จักแผ้วพ้นภัยไปมิ

หันซ้ายพบพั้วตัวกล้า
 ซ้ายขวาหน้าหลังนั่งรอ
 บ้างแข่งแข่งแซกแหวกสู่
 อมรสิ่งหวังไขว่หลายองค์
 หลบซ้ายย้ายขวาหาที่
 เหนื่อยหนพบปาลามก
 หลับเนตรวิ่งไปในป่า
 ล้มลุกคลุกคลานนานครัน

หันขวาพบพั้วหัวรอ
 ยืนกต้ออยู่กลางทางดง
 บ้างจู่มาใกล้ไล่ส่ง
 โฉมของกายสิ้นนั่งงก
 หลกถ่วงวุ่นมุ่นหมก
 นางยกสองหัตถ์อดิศรรณ
 เปนบ้าเพราะใจไหวหวั่น
 พระจรีตผัดผันผันเพื่อน ฯ

๑ ปางพระอมรสีห์มศักดิ์
 รมไม้ไพรกว้างต่างเรือน
 ตงหน้าหาน้องท่องโลก
 ดินรุกข์บุกชฎัตถ์นาน
 เหน็ดเหนื่อยเมื่อยเปลี่ยเปลี่ยสุด
 เอนองค์ลงนอนผ่อนตน
 หลับพลันฝันเห็นเพ็ญมาศ
 ก่าทองก่องถ้วนชวนตา
 แลหานาครห่อนเห็น
 เข้าใกล้ไปปองมองเมียง

สำนักในแถวแนวเถื่อน
 แม่นเหมือนคนป่าสามัญ
 ถูกโฉลกร้ายหลายบาปผลาญ
 ไปพานพบนางกลางพน
 เชออยู่ดั่งในไพรสณฑ์
 มณฑลรมไม้ศัษยา
 ปราสาทยอดเยี่ยมเทียมผา
 ทิศนาเนื่องนัยในเวียง
 เขือกเย็นหิมหยาตปราศเสียง
 เหลียวเฉวียงแลสดำรำคั้น ๑๑๔๗

เสด็จทอดทัสนาปราสาท
 งามทวารบานคำอำพน
 อัทธจันทร์คือจันทร์พรรณแพรว
 คุสดมภ์ชมเดินเพลินใจ
 เพดานพิศดารกาญจน์แก้ว
 ทุกห้องอ่องโอโศภิน
 รเมษมองห้องกลางกว้างใหญ่
 เห็นอาสน์มาศเอี่ยมเอี่ยมตา
 เหนือแท่นแผ่นกนกปกลาด
 พระคันทน์ปราสาท
 เปิดผ้าผันกนกปกหน้า
 หลากจิตต์พิศหน้านารี
 ๑๐๔๘ เปิดขนเห็นเป็นไวราก ^{นักษ}
 แล่นโศดโศดเดี่ยวเกรียวกราว
 ขุพราชหวาดฟันตนขน
 ออฉาวกราวกรุมุพฤกษ์
 ๑ ลูกถลันผันแปรแลเนตร
 เวียนวงพงษฏ์ลัดเตาะ
 แม่นยำจำได้ไม่ผิด
 สงสารกานดาหน้าน้อง

ขุพราชเดินเดี๋ยวเทียวต้น
 ชุ่มปพาพกาญจน์พันอำไพ
 สกาวแก้วแกมทองส่องใส
 ฝันอุไรรับผนังผนัง
 ดาริกาภาแพรวเพริศสัน
 ยิ่งถวิลยิ่งพวงสงกา
 หฤทัยัญจวนหวนหา
 อาภาพรณ์มณีนพ
 กลางอาสน์สำอวางศพ
 มาพบทรากรใครในน
 เห็นกนกเรขาไชศรี
 เทวแลบลิ้นปลิ้นขาว
 เสี่ยงมีมันหัวขั้วขาว
 ในราวอาร์ณย์จันทัก
 เสี่ยงกรีนเครงไพโรในดึก
 อกทกเขี้ยวหัวเราะ ๑
 สังเกตเห็นหญิงวิ่งเหยาะ
 มันเหมาะรูปนางอย่างน้อง
 เฟ่งพิศโฉมเจ้าเสรำหมอง
 คร่ำกลองอัสสุพุลง

พระจู่สู่นางพลางขาน

อยู่บนพมาหาองค์

๐ เมื่อนั้นนางสนั่นงันก

โถมยงหลงว่าสาม

หลบองค์ทรงผันผันหัน

ปางพระยุพราชชาติฟ้า

แสนฉงนสนเท่ห์เล่ห์

ทรงฤทธานุภาพตามทราวม้วย

๐ ฝ่ายองค์นางพินทุสนท่า

เหยียบบาทมถ่มองคตงพลัน

๐ ขณะนั้นเสื่อใหญ่ใจร้าย

จากซุ้มพุ่มไม้ไพรแวง

คร่อมองค์นางลักษณะจกเคียว

เขี้ยวเคี้ยวเห็นได้ไม่ช้า

๐ ปางพระอมรสิงหวิงสู

ทรงขรรค์ฟันฟอนรอนราน

๐ แต่เสื่อนั้นไซร์ไซ้เสื่อ

เสื่อเงาเข้าคร่อมห้อมองค์

ต้ององค์นางเขี้ยวเข้าเหมา

นางเพ็ญเป็นท่อนนอนเนา

เขาวมาลย์อย่ากริ่งว้างหลง

บุกพงพบกัณวันนี ๑

หวนอกตกใจไฟหนี

คือผีเพศแสรังแปลงมา

ว้างเร็วไปในป่า

ทิศนางลั่นไป

จกมีเหตุการฐานไหน

ที่ในแนวป่าอาร์ณย์ ๑

ในจิตต์คิดว่าอาสัญ

สาวสวรรค์เดอดคนสันแรง ๑

ร่างกายกำยำกล้าแข็ง

ลำแดงเดชโผนโจนมา

แสนเสียวใจนางกลางป่า

กานดาจกปลดหมดปราณ ๑

เข้าสู่เสื่อร้ายหมายผลาญ

ประหารเสื่อใหญ่ในดง ๑

พระเชอมายาพาหลง

เธอทรงแสงขรรค์ฟันเงา

จำเพาะถูกถนัดตัดเกล้า

หน้าพร้าในไพรไร่ปราณ ๑

๑ อมรสิ่งหนึ่งตกลงขงแขง
กลึงเกลือกเสือกถ่มชมชาน

สิ้นแรงกำสรดหมดหาญ
ไปนานนึ่งแน่แปรไป ๆ

๑ เมื่อนน
สิ้นสาปบาปกรรมทำไว้
ลอยเลื่อนเหมือนพราวจากผัน
ปลาบปลื้มลมเนตรนงเยาว์

๑ สององค์ทรงจำคำสาป
สิ้นสาปชาบสนยินดี

นางอนุศยนิศรไส
ทีในชาติก่อนร้อนเร้า
สาวสวรรค์เปลืองปลดหมดเศร้า
พลางเข้าปลุกพญาสาม ๆ ๑๑๔๘
ขุ่นแค้นแสนหลาบบาปก็
เหาะตสู้แห่ล่งแห่งฟ้า ๆ

จบภาค ๒

ในนิทานเรื่องกนกนคร

นิทานเรื่องกนกนคร

ภาค ๓

บนยอดเขาไกลาส

๐ เมื่อนั้น	พระอิสวรเป็นเจ้าเนาพา
เห็นพญาคนธรรพัภรรดา	ชายายุพยงนงคราญ
พากันพ้นจากฟากดิน	สู่ถิ่นที่พาศัยไพศาล
ทราบแจ้งแห่งเหตุเภทพาน	เพราะกรรมนำการณเกิดเป็น
บ่ขาดาสพรตเลิศ	จึงเกิดการสาปบาปเข็ญ
สิ้นสาปหลายจำดำเค็ญ	เหาะเห็นลืบลับกลับมา
เหมือนพ้นจากฝันร้าย	ผันผายสู่สวรรคัทธิรษา
ภริยาสามปริดา	ชนหนานวลเรียงเคียงกัน ฯ
๐ ตรกพลางพระศุโลศวร	สำรวจทอองเหล่าพาดัน
ชาวดินยืนเสียงเขียงนั้น	สำคัญใจว่าพาร้อง ฯ

จบภาค ๓ ในนิทานเรื่องกนกนคร

แต่

จบบริบูรณ์